

Semesterplan for 7. semester psykologi

Indholdsfortegnelse:

Beskrivelse af de ni professions programmer	2
C4U Clinic Counseling Consultation Coaching VAP 10 ECTS.....	2
C ₄ U Clinic Counseling Consultation Coaching (SAP 5 ECTS) Program.....	17
UK Videregående anvendt Klinisk Psykologi - Universitetsklinikken 10 ECTS	24
UK Supplerende anvendt Klinisk Psykologi - Universitetsklinikken 5 ECTS	34
NEURO Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Neuropsychology and neuroscience, 10 ECTS.....	41
NEURO Supplerende Anvendt Psykologi (SAP) Neuropsychology and neuroscience, 5 ECTS	51
PPSA Videregående Anvendt Psykologi – Pædagogisk Psykologi i Social Arbejde (PPSA)	56
PPSA Supplerende Anvendt Psykologi – Pædagogisk Psykologi i Social Arbejde (PPSA)	64
BUP Børne- og Ungdomspsykiatri VAP 10 ECTS	69
BUP Supplerende Anvendt Psykologi - Børne- og Ungdomspsykiatri 5 ECTS	77
BSPK Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Børnesprogklinikken (10 ECTS).....	82
BSPK Supplerende Anvendt Psykologi (SAP) Børnesprogklinikken (5 ECTS)	94
CKH Center for Klinisk Hverdagspsykologi – (CKH) (VAP 10 ECTS)	98
CKH SAP Program: Klinisk Hverdagspsykologi.....	110
CP Cultural Psychology and Social Practice VAP.....	115
CP SAP Cultural Psychology and Social Practice 5 ECTS	128
KHARE Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Klinik for handicap- og rehabiliteringspsykologi	132
KHARE Supplerende anvendt handicap- og rehabiliteringspsykologi (SAP 5 ECTS).....	147
Fællesmodulerne	152
Psykologisk praksis og interventionsmetode	152
Den Psykologiske Profession	159
Psykologisk testning	167

Semesterplan for 7. efterårssemester 2017 Kandidatuddannelsen Psykologi

Oplysninger om semesteret:

Skole: Skolen for Musik, musikterapi, Psykologi, Art, Kommunikation og Teknologi (MPACT)

Studienævn: Psykologi

Studieordning: Kandidatstudieordningen for psykologi:

http://www.fak.hum.aau.dk/digitalAssets/298/298825_ka_psykologi_2015_rev_maj2017.pdf

Semesterkoordinator og sekretariatsdækning:

Ankerlærer: Ole Michael Spaten (oms@hum.aau.dk)

Sekretariatsdækning:

Lis Kragh (studienævn) (lis@hum.aau.dk), Annette Christensen (eksamen) (annette@hum.aau.dk),

Elsebeth Bækgaard (skema) (elsebeth@hum.aau.dk)

Beskrivelse af de ni professions programmer

C4U Clinic Counseling Consultation Coaching VAP 10 ECTS

Modulbeskrivelse

Modultitel:

Videregående Anvendt Psykologi 10 ECTS

Ad Modum C4U Clinic Counseling Consultation Coaching

Stadskode: HEA770001F

Placering:

7. semester

Modulansvarlig:

Ole Michael Spaten (oms@hum.aau.dk),

Undervisere:

Ole Michael Spaten

*Bo Møhl
Stephen Palmer
Reinhard Stelter
Vicki V. Vanderveer
Alanna O'Broin
Steen Visholm
Marita Svane
Winnie Flensborg
Svend-Aage Rasmussen*

Type og sprog:

Undervisningen er på dansk og engelsk, litteraturen fortrinsvis på engelsk

Mål

Den studerende skal gennem modulet opnå:

Viden om

- og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning inden for området
- og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder inden for disciplinen
- og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier
- og forståelse af egne faglige kvalifikationer ift problemfelter i området

Færdigheder i

- at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
- at kunne anvende relevante metoder og redskaber til undersøgelse
- at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis

Kompetencer til

- selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området
- at forbinde disciplinens anvendte psykologiske problemstillinger med almenpsykologiske teorier
- at skabe et overblik over egne faglige kvalifikationer i forhold til problemfelter inden for disciplinen med henblik på videre faglig kvalificering

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre:

Semestret bygger oven på den tilegnede viden, færdigheder og kompetencer på de foregående semestre og kan begyndes efter bestået Bachelor i psykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på nedenstående måde:

Modulet omfatter forelæsninger, seminarer og workshop (fordelt på de 10 ECTS) der fokuserer på udvikling af de studerendes konsulent- og de kliniske færdigheder. Neden for en oversigt over forelæsninger, seminar og workshop aktiviteterne:

Teambuilding samt intro Konsultation psykologi, Samtalefærdigheder og Psykologisk Assessment	Ole Michael Spaten	4
Organisationen i et Kulturperspektiv	Marita Svane	4
The crucial role of relationship in organizational consulting psychology	Vicki V. Vanderveer	1
Coaching and therapeutic relationships	Alanna O'Broin	1
Relationer og psykoterapi: Mod en bred, postmoderne relationel praksis	Svend Aage Rasmussen	1
Klienten i systemet – systemet i klienten - det psykodynamisk systemteoretiske approach	Steen Visholm	1
Beyond the coaching and therapeutic relationship: the supervisee-supervisor relationship	Stephen Palmer	1
The art and science of coaching executive managers	Vicki V. Vanderveer	4
CBC and its application to goal achievement, enhanced performance and stress management	Stephen Palmer	6
Coaching og ledelse i praksis	Clara Schack	3
Magt og Human Ressource Management i Organisationer	Marita Svane	4
Kvalificering af professionelle hverdagsdialoger gennem tredje generations coaching	Reinhard Stelter	6
Organisations konsultation	Winnie Flensburg	6
Organisationen og organisationsforandring i et Sproglig, Dialogisk Perspektiv	Marita Svane	4
Læsning, forberedelse, erfa, projektskrivning, kliniske sessioner i CC med Møhl og Spaten, supervision ved Olesen-Løkken & Spaten samt learning teams m.v.		231
Eksamen		4
I alt		270

Modulaktiviteter:

Modulet omfatter en række forelæsninger, seminarer og workshop, som fokuserer på udvikling af de studerendes konsulent- og de kliniske færdigheder.

Der afholdes løbende i semestret nogle intensive forelæsnings- og workshop aktiviteter, hvor den nyeste forskning og praksis kobles. Semestret begynder den kliniske praksislæring i CC samt praksislæring 'samtalefærdigheder' og 'psykologisk assessment'. De studerende modtager endvidere psykologfaglig supervision på de kliniske opgaver. Sommeret er der tretten workshop og forelæsninger samt praksisseminarer, der tilsammen rummer kursets pensum på 1000 sider.

De studerende engagerer sig, bidrager aktivt til undervisningen og udvikler et arbejdende fællesskab med bl.a. forskellige tovholderroller som deltager i det samlede "studenter-learning-team". Som studerende på programmet bidrager man til at udvikle nye psykologiske landskaber og områder. De studerende er ansvarlige over for klienter og samarbejdspartnere, hvor de konsultative og kliniske færdigheder og interventioner afprøves.

Neden for en oversigt over forelæsninger, seminar og workshop aktiviteterne:

Workshop / Forelæsning nr.	Timer	Titel/Emne	Underviser
1	4	Teambuilding samt intro Konsultation psykologi, Samtalefærdigheder og Psykologisk Assessment	Ole Michael Spaten
2	4	Organisationen I et Kulturperspektiv	Marita Svane
3	1	The crucial role of relationship in organizational consulting psychology	Vicki V. Vanderveer
4	1	Coaching and therapeutic relationships	Alanna O'Broin
5	1	Relationer og psykoterapi: Mod en bred, postmoderne relationel praksis	Svend Aage Rasmussen
6	1	Klienten I systemet – systemet I klienten – det psykodynamiske systemteoretiske approach	Steen Visholm
7	1	Beyond the coaching and therapeutic relationship: the supervisee-supervisor relationship	Stephen Palmer

8	4	The art and science of coaching executive managers	Vicki V. Vanderveer
9	6	CBC and its application to goal achievement, enhanced performance and stress management	Stephen Palmer
9	3	Coaching og ledelse I praksis	Clara Schack
10	4	Magt og Human Ressource Management I Organisationer	Marita Svane
11	6	Kvalificering af professionelle hverdagsdialoger gennem tredje generations coaching	Reinhard Stelter
12	6	Organisations consultation	Winnie Flensborg
13	4	Organisationen og organisationsforandring I et Sprogligt, Dialogisk Perspektiv	Marita Svane

1. Teambuilding

Programmets opstartsseminar (som kan kaldes 'team-building') etablerer et overblik over kandidatuddannelsen, vi arbejder med rammesætning og der etableres en kontrakt, ligesom det aftales hvordan vi sammen kan skabe de bedst mulige resultater og læring. Sten for sten skabes et billede af katedralen, hvordan og hvorfor giver vores arbejdsfællesskab mening. Vi tager en drøftelse af hvilke mål den enkelte deltager har for sin egen udvikling? Hvilken forskel vil vi gerne gøre som individ og team? Hvordan arbejder vi bedst sammen? Herudover introduceres pensum og den enkelte studerende udarbejder afslutningsvist en konkret plan (i form af en port-folio beskrivelse) for sin egen udvikling af konsultative og kliniske færdigheder. Efterfølgende følges løbende op på denne plan.

Litteratur:

Morgan, S., & Dennehy, R. F. (1997). The power of organizational storytelling: A management development perspective. *Journal of Management Development*, 16(7), 494-501

Cooper, S. E., Nieberding, A. O., & Wanek, R. A. (2013). Successfully restructuring an executive leadership team: A case study in change management. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 65(2), 164-175

Overfield, D. V. (2016). A comprehensive and integrated framework for developing leadership teams. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(1), 1-20

Indholdet på 7. semester, generelt:

Semestret er fagligt og indholdsmæssigt opbygget af 3 sideløbende forløb der alle rummer forelæsninger/workshop og praksislæring.

a) Konsultation-psykologi: Organisationsforståelse, kultur, sprog og magt er knyttet sammen med et træningsforløb hvor de studerende i to team arbejder hver for sig og sammen med forberedelsen af og mødet med organisationen i forhold til konsultation m.v.

b) Samtalefærdigheder: Udforskning, indsigt, handling og det reflekterende team. Med basis i psykologisk praksis og intervention og forelæsninger arbejder de studerende i to (andre) team hver for sig med træning af samtalefærdigheder

c) Psykologisk assessment: testning, differential-diagnostik og kontaktform som er knyttet sammen med et træningsforløb, hvor de studerende i grupper på to studerende samarbejder med flere psykometriske testværktøjer, som skal munde ud i beskrivelse, udredning og assessment i psykologisk konsultativ og klinisk praksis konkret og specifikt.

Workshop a) Konsultation-psykologi: Organisationsforståelse, kultur, sprog og magt

1. Konsultation psykologi

Teambuilding og udvikling af team i organisationer fremstilles fra en teoretisk og konkret synsvinkel forankret i forskning. I virksomheders komplekse dagligdag har samarbejde i effektive team vist sig overlegent og hurtigt. Imidlertid er der blandt ledere og medarbejdere ofte ikke den nødvendige viden

tilstede i forhold til at høste denne potentielle gevinst. Hvordan kan konsultation-psykologi undersøge team og teamudvikling, samspillet mellem ledere, analysere, fremstille, foreslå og fremlægge evt. forandringer?

Litteratur:

Haslebo, G. (2004). Relationer i organisationer - en verden til forskel (pp. 29-43). København: Dansk Psykologisk Forlag.

Schein, E. H. (2003). Five traps for consulting psychologists: or, How I learned to take culture seriously. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 55(2), 75-83

Overfield, D. V. (2016). A comprehensive and integrated framework for developing leadership teams. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(1), 1-20

Cooper, S. E., Nieberding, A. O., & Wanek, R. A. (2013). Successfully restructuring an executive leadership team: A case study in change management. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 65(2), 164-175

2.. Organisationen i et Kulturperspektiv

Forelæsningen kan øge de studerendes kendskab til og kritisk at kunne reflektere over forskellige måder at forstå organisationskultur. Vi diskuterer konsekvenserne af de forskellige måder at tilgå organisationskultur på mht. hvad de kan bidrage med og hvad deres begrænsninger er. Der undervises i uddrag fra følgende kultursyn: performancekultur, Scheins funktionalistiske organisationskultur, Gertz' fortolkende kulturforståelse samt Martins Three-Perspective-Framework. Igennem dette indblik skabes en oversigt over, hvordan kultur overordnet kan forstås som en adfærdsregulerende værdiorientering eller som en meningsskabende proces imellem mennesker.

Litteratur:

Miller, K. (2012). *Organizational Communication, approaches and processes*. Wadsworth, Canada. International edition. Kapitel 5: Cultural Approaches. s. 79-96 [17 s.]

E. H. Schein (1990) Organizational Culture, *American Psychologist*, February, s. 109 – 119 [10 s.]

C. Geertz (1993). *The Interpretations of Cultures*. Fontana Press, New York, USA (pp. 3-30) [27 s.]

3. The crucial role of relationship in organizational consulting psychology: what does “excellence” look like?

This presentation will focus on the critically important role of relationship in organizational consulting by psychologists, including what “excellence” looks like - and implications for the consulting psychologist. Effective relationship with the client is multi-faceted, complex, often uncomfortable, always challenging, and immensely satisfying when the client-consultant team achieve or exceed the desired results.

Just a few of the facets addressed will be (a) multiple “clients” even if consulting only to one “primary client”; (b) trust; (c) ethics and morality in consulting - our obligations; and (d) Vandaveer’s “17 C’s of Excellence in Consulting”, the first 6 (“The Big Six”) of which are Confidentiality, Competence, Candor, Caring, Courage and Commitment.

Litteratur:

Lowman, R. L. (2002). *Handbook of Organizational Consulting Psychology*, San Francisco: Jossey-Bass (Chapters 17 (pp. 415-450) and 27 (pp. 645-667)).

Supplerende læsning:

Schein, E. H. (1999). *Process consultation revisited: Building the helping relationship*. Reading, MA: Addison-Wesley.

Block, P. (2011). *Flawless consulting: A guide to getting your expertise used*. San Francisco: Wiley.

3. Klienten i systemet – systemet i klienten – det psykodynamisk systemteoretiske approach

Psykodynamisk systemteori interesserer sig både for forholdet mellem bevidste og ubevidste motiver og for processer i og mellem systemer i organisationer. De følelser, som den enkelte huser på forskellige tider og steder i organisationen, kan både handle om den enkelte selv og om relationer i organisationen. Konflikter kan komme til udtryk på mange måder: som spændinger inde i en person, som konflikt mellem to afdelinger, mellem ledelse og medarbejdere, som atmosfære i organisationen, kultur etc. Hvad enten man rammesætter sin coaching som individuel-, gruppe- eller organisationscoaching er det vigtigt, at coachen kan være undersøgende og skifte fokus fra individ her og nu, til der og da, til organisation, til leder og medarbejder etc.

og at processen ikke blot gør klienten bedre 'fit' her og nu men også gør klienten i stand til at være undersøgende og skifte fokus mellem relevante systemer som en del af sin orientering i organisationen.

Litteratur:

Huffington, C. (2008). The system in the room: the extent to which coaching can change the organization. In: Campbell, David & Huffington, Clare (Eds.): *Organizations*

Connected. A handbook of Systemic Consultation. London: Karnac. (pp. 15-38)

Visholm, S. (2004). Organisationspsykologi og psykodynamisk systemteori. In: Torben Heinskou & Steen Visholm (eds.): *Psykodynamisk organisationspsykologi*. Hans

Reitzels Forlag (pp. 23-48).

Western, S. (2012). Introduction. & A Critical Theory Approach to Coaching. In: *Coaching and Mentoring. A Critical Text*. London: SAGE. (pp. 1-40).

Supplerende læsning:

Ulla Beck (2009): "Psykodynamik og coaching - hvorfor?" & "Psykodynamisk coaching" In: *Psykodynamisk coaching. Fokus og dybde*. København: Hans Reitzels Forlag, s. 13-62.

10. Magt og Human Ressource Management i Organisationer

Forelæsningen kan øge de studerendes kendskab til forskellige magtbegreber og magtforståelser som perspektiv på organisationer samt til kritisk at kunne diskutere forskellige magtbegrebers konsekvenser for spillet mellem menneske og organisation. Vi retter et særligt fokus på magten i forhold til HRM temaer, herunder performance management, kompetence- og medarbejderudviklingssamtaler, rekruttering og karriere i organisationer. Vi trækker en tråd tilbage til kulturlektionen og diskuterer spillet mellem kultur og magt i forhold til adfærd og meningsskabelse.

Litteratur:

Townley, B. (1993). Power/Knowledge, and Its Relevance for Human Resource Management. *The Academy of Management Review*, 18, 3, 518-545 [24 s.].

- Læsevejledning: artiklen omtaler transaktionsomkostningsperspektiv på side 523-526. Dette perspektiv bliver ikke gennemgået i undervisningen.

Christensen, S. & Jensen, P. E. D. (2008). *Kontrol i det stille*. Gylling: Forlaget Samfundslitteratur. (Kap. 1-8)

12. Organisationskonsultation

Teori og praksis i den organisationskonsultative sammenhæng – fra organisation over gruppe til individ.

Formålet med workshoppen er at få viden om, forståelse for og træning i at agere som

organisationskonsulent/psykolog i en organisationsmæssig sammenhæng.

Rammen er proceskonsultation, eksemplificeret gennem arbejdet med samspil-/samarbejdsproblematikker ud fra en individuel, gruppemæssig og organisatorisk vinkel. Hvilke dilemmaer står psykologen/proceskonsulenten i, når denne indgår i organisatoriske processer såvel som gruppemæssige og individuelle problemstillinger?

På workshoppen anvendes en gennemgående case, der illustrerer arbejdet som

proceskonsulent/organisationspsykolog. Som baggrundsmode og samtaleskelet anvendes Hills model.

Blandt væsentlige temaer kan nævnes: Magtrelationer, lederen som den 3. synlige eller usynlige part, etik, gruppeintervention, organisatoriske implikationer, kontakt/kontrakt og definering af relationen, setting og arbejdsmetode(r), metoder til afdækning/diagnostik i gruppeintervention.

Litteratur:

Schein, E. H. (1990). Organizational Culture. *American Psychologist*, 45(2), 109–119

Schein, E. H. (2003). Five traps for consulting psychologists: or, How I learned to take culture seriously. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 55(2), 75-83

13. Organisationen og organisationsforandring i et Sproglig, Dialogisk Perspektiv

Forelæsningen kan øge de studerendes kendskab til en sproglig, dialogisk tilgang til at forstå kommunikation, meningsskabelse og forandringer i organisationer samt til kritisk at diskutere den dialogiske tilgangs bidrag og begrænsninger. Vi tager afsæt i Bakhtins begrebsunivers om dialoger, monologer,

polyfoni, centripetale og centrifugale sproglige kræfter samt heteroglossi og transgredience. Med afsæt i disse begreber reflekterer vi over dialogens betydning for kultur- og identitetsdannelse samt for spændingsfeltet imellem magt og dialog i de meningsskabende processer.

Litteratur:

Jabri, M. (2012). *Managing Organizational Change. Process, Social Construction and Dialogue*. Palgrave Macmillan. Kapitel 11: Communicating Change S. 237-260 samt Kapitel 12: Making Sense of Organizational Identity, S. 261-284 [46 s.]

Gergen, K. J. (1995). Relational theory and the discourses of power. In: Hosking, D.M., K.J. Gergen, & H.P. Dachler, *Management and Organization: Relational alternatives to individualism*, Aldershot: Avebury. S. 29-49 [20 s.]

Praksislæring

De studerendes træningsforløb, undervisningsforløb og praksislæring i forhold til den anvendte psykologi: Psykologiske problemstillinger, konstitution, udredning og intervention: Konsultation, assessment og samtalefærdigheder i løbet af programmets tre semestre.

Praksislæring a) Konsultation-psykologi: Organisationsforståelse, kultur, sprog og magt. Alle torsdage er kl. 8.15-12.00. Teoretiske perspektiver kobles med viden fra praksis og forskning i forhold til teambuilding og udvikling af team i organisationer. I virksomheders komplekse dagligdag har samarbejde i effektive team vist sig overlegent og hurtigt. Imidlertid er der blandt ledere og medarbejdere ofte ikke den nødvendige viden tilstede i forhold til at høste denne potentielle gevinst. RQ: Hvordan kan konsultation-psykologi undersøge team og teamudvikling, spillet mellem ledere, analysere, fremstille, foreslå og fremlægge evt. forandringer?

Litteratur:

Cooper, S. E., Nieberding, A. O., & Wanek, R. A. (2013). Successfully restructuring an executive leadership team: A case study in change management. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 65(2), 164-175

Winsborough, D., & Chamorro-Premuzic, T. (2013). Consulting psychology in the digital era: Current trends and future directions. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 65(4), 319-324

Erwin, D. G., & Garman, A. N. (2010). Resistance to organizational change: Linking research and practice. *Leadership & Organization Development Journal*, 31(1), 39-56

Garman, A. N., & Canar, W. J. (2013). Consulting psychology in the health sector: A reflection on the last and next decades. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 65(4), 309-313

Morgan, S., & Dennehy, R. F. (1997). The power of organizational storytelling: A management development perspective. *Journal of Management Development*, 16(7), 494-501

Garman, A. N., & Lesowitz, T. (2005). Research update: Interviewing candidates for leadership roles. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 57(4), 266-273

Schein, E. H. (2003). Five traps for consulting psychologists: or, How I learned to take culture seriously. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 55(2), 75-83

Overfield, D. V. (2016). A comprehensive and integrated framework for developing leadership teams. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(1), 1-20

Morgan, G. (1997). *Images of organization (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc. (uddrag udl)

Haslebo, G. (2004). *Relationer i organisationer*. København: Dansk Psykologisk Forlag (ca. 258 sider eller mindre)

Samt litteraturen ovenfor under workshop a).

Workshop b) Samtalefærdigheder: Udforskning, indsigt, handling og det reflekterende team

1. Essens af samtalefærdigheder.

En samtale og opsamling på hvordan erfaringen fra arbejdet med de tre trin, som er udforskning, indsigt, handling, kan kombineres med det reflekterende team samt coachingspsykologiens rolle i forhold til teori og praksis.

Litteratur:

- Hill, C. E., Anderson, T., Kline, K., McClintock, A., Cranston, S., McCarrick, S., Gregor, M. (2016). Helping skills training for undergraduate students: Who should we select and train? *The Counseling Psychologist*, 44(1), 50-77
- Kauffman, C. (2009). What Can Coaches Do for You? *Harvard Business Review*, 1, 1-7.
- Spaten, O. M. (2013). Coachingpsykologi i Danmark - forskning, teori og praksis. *Psyke & Logos*, 34(2), 421-442
- Arnold, K. (2014). Behind the mirror: Reflective listening and its Tain in the work of Carl Rogers. *The Humanistic Psychologist*, 42(4), 354-369

3. Coaching and therapeutic relationships: How do similarities and differences matter in practice

As part of the impetus for investigating the 'active ingredients' of coaching (De Haan et al., 2016), the ongoing debate on the functional similarity of coaching and therapy has extended to include the question of the coaching and therapeutic relationships (McKenna & Davis, 2009; O'Broin, 2016).

How do the relationships in these allied helping domains overlap and differ, and what are the implications for their respective processes and outcomes?

This paper addresses this question, arguing that both similarities and differences, including the attitudes of both participants in the dyad, and the practitioner's use of self and skills exist, and play a meaningful part in creating and maintaining individual coaching and therapeutic relationships respectively. Implications for research, and for practice at the general and specific levels are discussed which are relevant for those practitioners working with either coachee or therapy clients, and those who work in both domains.

Litteratur:

- Bachkirova, T. (2016). The self of the coach: Conceptualization, issues and opportunities for practitioners. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(2), 143-156.
- De Haan, E., Grant, A. M., Burger, Y., & Eriksson, P.O. (2016). A large scale study of executive and workplace coaching: The relative contributions of relationship, personality match, and self-efficacy. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(3), 189-207.
- Gessnitzer, S. & Kauffeld, S. (2015). The Working Alliance in Coaching: Why behaviour is the key to success. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 51(2), 177-197.
- Grant, A. M. (2014). Autonomy support, relationship satisfaction and goal focus in the coach-coachee relationship: which best predicts coaching success? *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 7(1), 18-38.
- Ianiro, P. M. & Kauffeld, S. (2014). Take care what you bring with you: How coaches' mood and interpersonal behaviour affect coaching success. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 66(3), 231-257.
- O'Broin, A. (2016). Where we have been, where we are now, and where we might be heading: Where next for the coaching relationship?

3. Relationer og psykoterapi: Mod en bred, postmoderne relationel praksis

Systemisk/narrativ/dialogisk tænkning ser relationer og historier som en primær virkelighed, og dialog og forbindelser er vigtige dele af terapeutisk teori og praksis. Med denne fordom som udgangspunkt vil jeg kritisere mainstream psykoterapi for at være en vertikal, individualiserende og patologiserende praksis om klienter og terapeuter. Jeg vil vise, at denne praksis, som er videnskabsteoretisk og etisk kritisabel, også er undergravet af traditionel empirisk forskning.

Jeg vil argumentere for en praksis, der respekterer to perspektiver: Det *relationelle og kontekstuelle* perspektiv og perspektivet om den *samskabte* virkelighed. Denne praksis, der er tæt forbundet med menneskers dagligdag, kan let retfærdiggøres af epistemologiske, etiske og pragmatiske argumenter.

Litteratur:

- Rasmussen, A. L., & Rasmussen, S. A. (2016). Selvskade som selvteknologi. *Psyke & Logos*, 37 (2), s. 78-95.
- Rasmussen, A. L., & Rasmussen, S. A. (2015). Tidsteknologier i psykoterapi. *Fokus på Familien*, 43 (1), s. 59-78.
- Rasmussen, S. A. (2015). Systemisk familierapi: Fra familierapi til en postmoderne relationel praksis. I

B. Rosenbaum, P. Sørensen, & F. Alberdi, *Moderne Psykoterapi* (pp. 157-186). København: Reitzel.

3. Beyond the coaching and therapeutic relationship: the supervisee-supervisor relationship

Much research has been undertaken focusing on the client-therapist relationship in the field of counselling and psychotherapy. More recently there has been an increase in the coach-coachee relationship research. However, interestingly there is only limited research examining the supervisee-supervisor relationship within coaching and coaching psychology fields. This paper will consider definitions of supervision; share the recent International Society for Coaching Psychology survey data regarding how important coaches and coaching psychologists rate regular supervision of their practice (including peer and group supervision); and reflect on some of the issues involved the supervisor-supervisee relationship.

Litteratur:

Brock, V. (2015). Professional coaching and the dangers of coaching supervision. *e-Organisations & People*, April, 22, 5, 9-17. <http://www.vikkibroek.com/wp-content/uploads/2015/09/Vikki-Brock-AMED-Coaching-Supervision-Article-.pdf>

Carroll, M. (2006). Supervising executive coaches. *Therapy Today*, June, 17, 5, 47.

<http://www.supervisioncentre.com/docs/kv/Supervising%20Executive%20Coaches.pdf>

Carroll, M. (2007). Coaching psychology supervision: Luxury or necessity? In S. Palmer & A. Whybrow (eds), *Handbook of Coaching Psychology: A guide for practitioners* (431-448). Hove: Routledge.

Farmer, S. (2012). How does a coach know that they have found the right supervisor? *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 5, 1, 37-42.

Garvey, R. (2014). Neofeudalism and surveillance in coaching supervision and mentoring? *e-Organisations & People*, 21, 4, 41-47.

Hay, J. (2015). Supervision or Super-Vision? *e-Organisations & People*, Spring 2015, 22, 1, 18-24.

http://www.juliehay.org/uploads/1/2/2/9/12294841/super-vision_amed_jnl_2015.pdf

8. The art and science of coaching managers

This four hour workshop will focus on the science and the art of coaching managers for enhancing their leadership effectiveness. Particular emphasis will be on the art part, as requested. Formats will include (a) presentation highlights of the workshop leader's recent research on foundational coaching competencies and her perspectives on the "art" of coaching, (b) example case study, (c) role plays to provide the students with opportunity to both observe and practice some coaching, and (d) open discussion and questions about coaching -- or anything else the students wish to discuss.

Litteratur:

Kilburg, R.R. (Ed) (2005) *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 57

Bachkirova, T. (2016). The self of the coach: Conceptualization, issues and opportunities for practitioners. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(2), 143-156.

McKenna, D. & Davis, S. (2009). Hidden in plain sight. The active ingredients of executive coaching. *Industrial and Organizational Psychology: Perspectives on Science and Practice*, 2, 244-260.

Vanderveer, V. (2016). A practice analysis of coaching psychology: toward a foundational competency model. *Consulting Psychology Journal*, 68(2), 118-142

9. CBC and its application to goal achievement, enhanced performance and stress management

Formålet med denne workshop er at blive "knowledgeable about cognitive-behavioural coaching and its application to goal achievement, enhancing performance and managing stress. Key objectives of this programme are for participants to:

Gain knowledge of the theory and practice of cognitive behavioural coaching

To understand a simple cognitive/imaginal model of stress and performance

Understand the Dual systems framework

Undertake a rapid cognitive behavioural case conceptualisation

Gain knowledge of PRACTICE, ABCDEF and SPACE cognitive-behavioural coaching models

Undertake an assessment for psychological blocks

Understand procrastination from a cognitive-behavioural perspective

Practise a range of cognitive behavioural coaching skills and techniques to enhance performance and manage

stress

Become knowledgeable of the research for solution focused cognitive behavioural coaching. This skills based workshop provides an overview to the theory and practice of cognitive behavioural coaching and includes a range of cognitive and imaginal techniques.

Litteratur:

Palmer, S. (2007). PRACTICE: A model suitable for coaching, counselling, psychotherapy and stress management. *The Coaching Psychologist*, 3, 2, 71-77.

Palmer, S. (2008). The PRACTICE model of coaching: towards a solution-focused approach. *Coaching Psychology International*, 1, 1, 4-8.

9. Coaching og ledelse i praksis

Målet med denne workshop er 1) at forstå at arbejde med *possible selves* i ledelses-coaching, 2) at forstå ledelse som både en individuel og organisatorisk kompetence, og 3) at diskutere forskellige praksis eksempler.

- Ledelse kan både forstås fra et individuelt perspektiv iboende individet og som en organisatorisk kompetence, der går på tværs af individer, systemer, kultur.

- Udvikling af ledere sker både via coaching og i at teste nye mulige identiteter og støtten skal derfra rettes dertil.

- Organisatoriske forandringsprogrammer er ofte nødvendige for at skabe de rette rammer og effekt for ledelsesudvikling.

Litteratur:

Lencioni, P. (2015) The truth about Employee Engagement. A fable about addressing the three root causes of job misery. New York: Barnes and Noble p. 217-253

Lencioni, P. (2007) The five dysfunctions of a team. A leadership fable. US: Jossey-Bass p. 185-195

Ibarra, H. (2015) Working identity: unconventional strategies for reinventing your career. Boston: Harvard Business School Press. P. 1-19

Vries, Kets de & Engellau, (2010). A clinical approach to the dynamics of leadership and executive transformation in Nokia and Khurana. *Handbook of leadership theory and practice*. Boston: Harvard Business Press. (183-222)

Schack, M. C. & Van Essen, (2014). *Building Organisational Resilience - a fit for purpose approach*. London: SPE

11. Kvalificering af professionelle hverdagsdialoger gennem tredje generations coaching

På grund af den samfundsmæssige udvikling med sin stigende kompleksitet og udfordring, både i og arbejdslivet, skal coaching kvalificeres videre. Tredje generations coaching overskrider det snævre fokus på målet, men er en søgen efter en dialogform, som stræber efter at skabe øjeblikke af symmetri mellem dialogparterne og dermed løfte samtalen på et helt nyt niveau. Dialogpartneren (fx coachee'en eller fokuspersonen) bliver frigjort ved at blive inviteret til at finde sit etiske ståsted og sin dybere mening med tingene, forankret i nogle personlige værdier, som har en overordnet betydning i vedkommendes personlige liv.

Coaching skal forstås som transformativ dialog, der er bæredygtige og frugtbare, fordi den i høj grad skaber et fundament til mere langsigtet at kunne håndtere de store udfordringer, som ligger i den aktuelle samfundssituation.

Seminaret sætter fokus på den samfundsmæssige udfordring, teorien bagved tredje generations coaching og stærkt kobling mellem teori og praksis.

Litteratur:

Stelter, R., Nielsen, G., & Wikman, J. (2011). Narrativ-samskabende gruppecoaching udvikler social kapital. *Coaching Psykologi - The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 67-77.

Stelter, R. (2014). Third-generation coaching— striving towards value-oriented and collaborative dialogues. *International Coaching Psychology Review*, 9, 1, 33-48.

Stelter, R. (2015). I tried so many diets, now I want to do it differently.” – A single case study on coaching for weight loss. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 10: 26925 -

<http://dx.doi.org/10.3402/qhw.v10.26925>

Praksislæring

De studerendes træningsforløb, undervisningsforløb og praksislæring i forhold til den anvendte psykologi: Psykologiske problemstillinger, konstitution, udredning og intervention: Konsultation, assessment og samtalefærdigheder i løbet af programmets tre semestre.

Praksislæring b) Samtalefærdigheder: Udforskning, indsigt, handling og det reflekterende team. Alle mandage er kl. 12.30-16.15.

Erfaringer fra arbejdet med de tre trin, som er udforskning, indsigt, handling, kombineres med det reflekterende team samt coachingpsykologi og grænsefladen til psykoterapi. Praksislæring blandt de 8 studerende finder sted i to team, hvor de fire studerende i hvert team på skift indgår i rollen som psykolog (in spe), klient og deltager i det reflekterende / observerende team; herudover fremstilling af teorioplæg og supervision af VIP aftales.

Litteratur:

Hill, C. E., Anderson, T., Kline, K., McClintock, A., Cranston, S., McCarrick, S., Gregor, M. (2016). Helping skills training for undergraduate students: Who should we select and train? *The Counseling Psychologist*, 44(1), 50-77

Hougaard, E. (2008). Evidenskravet i psykoterapi: Kan der tilvejebringes metodologisk stringent evidens for psykoterapiens virkning? *Psyke & Logos*, 29, 100-125.

Spaten, O. M. (2013). Coachingpsykologi i Danmark - forskning, teori og praksis. *Psyke & Logos*, 34(2), 421-442.

Samt litteraturen ovenfor under workshop b).

Workshop c) Psykologisk assessment: testning, differential-diagnostik og kontaktform

1. Assessment, differentialdiagnostik og kontaktform

Psykologisk assessment indgår i mange psykologers arbejde hvad enten det er som konsulent i organisationer eller i den kliniske praksis. Vi ser de seneste år en kolossal vækst i udbuddet af nye testredskaber, herunder opdateringer og revisioner som alt i alt stiller store krav til psykologens færdigheder i forhold til at vurdere om der brug for eller hvilken assessment der skal til, herunder udvælgelsen af testbatteri. Vi vil endvidere se nærmere på en række forhold af betydning: Hvordan etablere rammerne for psykologisk assessment, skabe kontakt inden den praktiske testsituation, hvilke instrumenter og metoder anvender og i forbindelse med mundtlig tilbagemelding, formidling af undersøgelsesresultater og feed-back som dialog indenfor rammerne af de etiske principper for nordiske psykologer.

Litteratur:

Møller, M. (2000). Den diagnostiske samtale og emotionel kontakt. *Agrippa*, 20, 154-166

Psykologforeningen. (2010). Etiske principper for nordiske psykologer. Retrieved 09.04.2016, from <http://www.dp.dk/etiske-principper-for-nordiske-psykologer/>

Smedler, A. & Tideman, E. (2011). *At teste børn og unge. Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse*. Hans Reitzels Forlag. (pp. 117-140) [23 s].

Dansk Psykologforening. (2012). Principerklæring om evidensbaseret psykologisk praksis. Retrieved 09.04.2016, from <http://www.dp.dk/retningslinjer-for-evidensbaseret-psykologisk-praksis/>

Lovibond, P. F., & Lovibond, S. H. (1995). The structure of negative emotional states: Comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. *Behaviour Research and Therapy*, 33(3), 335-343

McCrae, R. R., Costa Jr, P. T., & Martin, T. A. (2005). The NEO-PI-3: A More Readable Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 84(3), 261-270.

Praksislæring

De studerendes træningsforløb, undervisningsforløb og praksislæring i forhold til den anvendte psykologi: Psykologiske problemstillinger, konstitution, udredning og intervention: Konsultation, assessment og samtalefærdigheder i løbet af programmets tre semestre.

Praksislæring c) Psykologisk assessment: testning, differential-diagnostik og kontaktform. Alle tirsdage er kl. 12.30-16.15. Hvad enten man som psykolog arbejder som konsulent i organisationer eller i den kliniske praksis indgår psykologisk assessment ofte. Mange nye testredskaber, herunder opdateringer og revisioner, udvikles løbende, hvilket peger på store krav til psykologens færdigheder i forhold til at vurdere om der brug for eller hvilken assessment der skal til, herunder udvælgelsen af testbatteri.

Psykologen skal vide hvordan man etablere rammerne og strukturen for psykologisk assessment og skabe kontakt inden den praktiske testsituation. Psykologen skal træffe beslutning omkring hvilke instrumenter og metoder der anvendes til udredning. I forbindelse med mundtlig tilbagemelding, formidling af undersøgelsesresultater og feed-back som dialog skal denne finde sted indenfor rammerne af de etiske principper for nordiske psykologer:

1. Respekt for klientens rettigheder og værdighed.
2. Kompetence.
3. Ansvar.
4. Integritet

Praksislæring vil først og fremmest koncentrere sig om en fremstilling af tilgængelig viden omkring og vedrørende udvalgte og relevante test. Med viden i bagagen vil team arbejde konkret med at tilrettelægge, planlægge og gennemføre en psykologisk undersøgelse. Forløbet vil endvidere have et fokus på forforståelse og egen stil. Praksislæring finder sted blandt de 8 studerende i fire team, hvor hvert team med to studerende på skift indgår i rollen som psykolog (in spe) og klient; herudover fremstilling af læringspunkter fra psykologisk assessment, videosession og supervision af VIP aftales. Når modul c) er slut vil de studerende vide mere om hvornår der er behov for en psykologisk undersøgelse? Hvilken eller hvilket test(batteri) skal i givet fald vælges? Endelig vil de studerende have erfaringer med at planlægge og gennemføre en psykologisk undersøgelse.

Litteratur:

Del Giudice, M. J., Yanovsky, B., & Finn, S. E. (2014). Personality assessment and feedback practices among executive coaches: In search of a paradigm. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 66(3), 155-172

Winsborough, D. L., & Sambath, V. (2013). Not like us: An investigation into the personalities of New Zealand CEOs. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 65(2), 87-107

Antony, M. M., Bieling, P. J., Cox, B. J., Enns, M. W., & Swinson, R. P. (1998). Psychometric properties of the 42-item and 21-item versions of the Depression Anxiety Stress Scales in clinical groups and a community sample. *Psychological Assessment*, 10(2), 176-181

Ianiro, P. M., & Kauffeld, S. (2014). Take care what you bring with you: How coaches' mood and interpersonal behavior affect coaching success. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 66(3), 231-257

McCrae, R. R., & Costa Jr, P. T. (1997). Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist*, 52(5), 509-516

Samt litteraturen ovenfor under workshop c).

Samt ad hoc workshop (f.eks. nedenfor med deltagelse på London konferencen)

Konferencedage og juleafslutning: Vi fremlægger resultater, evaluerer og ser tilbage på læringspunkterne fra semestret og kaster et blik frem til udfordringerne på 8. semester se nærmere senere på denne hjemmeside: <http://www.kc-jones.co.uk/sgcp2017>

Samlet litteraturliste:

Antony, M. M., Bieling, P. J., Cox, B. J., Enns, M. W., & Swinson, R. P. (1998). Psychometric properties of the 42-item and 21-item versions of the Depression Anxiety Stress Scales in clinical groups and a community sample. *Psychological Assessment*, 10(2), 176-181

Arnold, K. (2014). Behind the mirror: Reflective listening and its Tain in the work of Carl Rogers. *The Humanistic Psychologist*, 42(4), 354-369

- Bachkirova, T. (2016). The self of the coach: Conceptualization, issues and opportunities for practitioners. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(2), 143-156.
- Brock, V. (2015). Professional coaching and the dangers of coaching supervision. *e-Organisations & People*, April, 22, 5, 9-17. <http://www.vikkibrock.com/wp-content/uploads/2015/09/Vikki-Brock-AMED-Coaching-Supervision-Article-.pdf>
- C. Geertz (1993). *The Interpretations of Cultures*. Fontana Press, New York, USA (pp. 3-30) [27 s.]
- Carroll, M. (2006). Supervising executive coaches. *Therapy Today*, June, 17, 5, 47. <http://www.supervisioncentre.com/docs/kv/Supervising%20Executive%20Coaches.pdf>
- Carroll, M. (2007). Coaching psychology supervision: Luxury or necessity? In S. Palmer & A. Whybrow (eds), *Handbook of Coaching Psychology: A guide for practitioners* (431-448). Hove: Routledge.
- Christensen, S. & Jensen, P. E. D. (2008). *Kontrol i det stille*. Gylding: Forlaget Samfundslitteratur. (Kap. 1-8).
- Cooper, S. E., Nieberding, A. O., & Wanek, R. A. (2013). Successfully restructuring an executive leadership team: A case study in change management. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 65(2), 164-175
- Dansk Psykologforening. (2012). Principerklæring om evidensbaseret psykologisk praksis. Retrieved 09.04.2016, from <http://www.dp.dk/retningslinjer-for-evidensbaseret-psykologisk-praksis/>
- De Haan, E., Grant, A. M., Burger, Y., & Eriksson, P.O. (2016). A large scale study of executive and workplace coaching: The relative contributions of relationship, personality match, and self-efficacy. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(3), 189-207.
- Del Giudice, M. J., Yanovsky, B., & Finn, S. E. (2014). Personality assessment and feedback practices among executive coaches: In search of a paradigm. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 66(3), 155-172
- E. H. Schein (1990) Organizational Culture, *American Psychologist*, February, s. 109 – 119 [10 s.]
- Erwin, D. G., & Garman, A. N. (2010). Resistance to organizational change: Linking research and practice. *Leadership & Organization Development Journal*, 31(1), 39-56
- Farmer, S. (2012). How does a coach know that they have found the right supervisor? *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 5, 1, 37-42.
- Garman, A. N., & Canar, W. J. (2013). Consulting psychology in the health sector: A reflection on the last and next decades. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 65(4), 309-313
- Garman, A. N., & Lesowitz, T. (2005). Research update: Interviewing candidates for leadership roles. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 57(4), 266-273
- Garvey, R. (2014). Neofeudalism and surveillance in coaching supervision and mentoring? *e-Organisations & People*, 21, 4, 41-47.
- Gergen, K. J. (1995). Relational theory and the discourses of power. In: Hosking, D.M., K.J. Gergen, & H.P. Dachler, *Management and Organization: Relational alternatives to individualism*, Aldershot: Avebury. S. 29-49 [20 s.]
- Gessnitzer, S. & Kauffeld, S. (2015). The Working Alliance in Coaching: Why behaviour is the key to success. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 51(2), 177-197.
- Grant, A. M. (2014). Autonomy support, relationship satisfaction and goal focus in the coach-coachee relationship: which best predicts coaching success? *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 7(1), 18-38.
- Haslebo, G. (2004). *Relationer i organisationer - en verden til forskel* (pp. 29-43). København: Dansk Psykologisk Forlag.
- Hay, J. (2015). Supervision or Super-Vision? *e-Organisations & People*, Spring 2015, 22, 1, 18-24. http://www.juliehay.org/uploads/1/2/2/9/12294841/super-vision_amed_jnl_2015.pdf
- Hill, C. E., Anderson, T., Kline, K., McClintock, A., Cranston, S., McCarrick, S., Gregor, M. (2016). Helping skills training for undergraduate students: Who should we select and train? *The Counseling Psychologist*, 44(1), 50-77
- Hougaard, E. (2008). Evidenskravet i psykoterapi: Kan der tilvejebringes metodologisk stringent evidens for psykoterapiens virkning? *Psyke & Logos*, 29, 100-125.

- Huffington, C. (2008). The system in the room: the extent to which coaching can change the organization. In: Campbell, David & Huffington, Clare (Eds.): *Organizations*
- Ianiro, P. M. & Kauffeld, S. (2014). Take care what you bring with you: How coaches' mood and interpersonal behaviour affect coaching success. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 66(3), 231-257.
- Ibarra, H. (2015) Working identity: unconventional strategies for reinventing your career. Boston: Harvard Business School Press. P. 1-19
- Jabri, M. (2012). *Managing Organizational Change. Process, Social Construction and Dialogue*. Palgrave Macmillan. Kapitel 11: Communicating Change S. 237-260 samt Kapitel 12: Making Sense of Organizational Identity, S. 261-284 [46 s.]
- Kauffman, C. (2009). What Can Coaches Do for You? *Harvard Business Review*, 1, 1-7.
- Kilburg, R.R. (Ed) (2005) *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 57
- Lencioni, P. (2007) The five dysfunctions of a team. A leadership fable. US: Jossey-Bass p. 185-195
- Lencioni, P. (2015) The truth about Employee Engagement. A fable about addressing the three root causes of job misery. New York: Barnes and Noble p. 217-253
- Lovibond, P. F., & Lovibond, S. H. (1995). The structure of negative emotional states: Comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. *Behaviour Research and Therapy*, 33(3), 335-343
- Lowman, R. L. (2002). Handbook of Organizational Consulting Psychology, San Francisco: Jossey-Bass (Chapters 17 (pp. 415-450) and 27 (pp. 645-667)).
- McCrae, R. R., & Costa Jr, P. T. (1997). Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist*, 52(5), 509-516
- McCrae, R. R., Costa Jr, P. T., & Martin, T. A. (2005). The NEO-PI-3: A More Readable Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 84(3), 261-270.
- McKenna, D. & Davis, S. (2009). Hidden in plain sight. The active ingredients of executive coaching. *Industrial and Organizational Psychology: Perspectives on Science and Practice*, 2, 244-260.
- Miller, K. (2012). *Organizational Communication, approaches and processes*. Wadsworth, Canada. International edition. Kapitel 5: Cultural Approaches. s. 79-96 [17 s.]
- Morgan, G. (1997). *Images of organization (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc. (uddrag udl)
- Morgan, S., & Dennehy, R. F. (1997). The power of organizational storytelling: A management development perspective. *Journal of Management Development*, 16(7), 494-501
- Møller, M. (2000). Den diagnostiske samtale og emotionel kontakt. *Agrippa*, 20, 154-166
- O'Broin, A. (2016). Where we have been, where we are now, and where we might be heading: Where next for the coaching relationship? *Coaching Psykologi*, 5,
- Overfield, D. V. (2016). A comprehensive and integrated framework for developing leadership teams. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(1), 1-20
- Palmer, S. (2007). PRACTICE: A model suitable for coaching, counselling, psychotherapy and stress management. *The Coaching Psychologist*, 3, 2, 71-77.
- Psykologforeningen. (2010). Etiske principper for nordiske psykologer. Retrieved 09.04.2016, from <http://www.dp.dk/etiske-principper-for-nordiske-psykologer/>
- Rasmussen, A. L., & Rasmussen, S. A. (2015). Tidsteknologier i psykoterapi. *Fokus på Familien*, 43 (1), s. 59-78.
- Rasmussen, A. L., & Rasmussen, S. A. (2016). Selvskade som selvteknologi. *Psyke & Logos*, 37 (2), s. 78-95.
- Rasmussen, S. A. (2015). Systemisk familierterapi: Fra familierterapi til en postmoderne relationel praksis. I B. Rosenbaum, P. Sørensen, & F. Alberdi, *Moderne Psykoterapi* (pp. 157-186). København: Reitzel. Reitzels Forlag (pp. 23-48).
- Schack, M. C. & Van Essen, (2014). *Building Organisational Resilience - a fit for purpose approach*. London: SPE
- Schein, E. H. (1990). Organizational Culture. *American Psychologist*, 45(2), 109-119
- Schein, E. H. (2003). Five traps for consulting psychologists: or, How I learned to take culture seriously. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 55(2), 75-83

Smedler, A. & Tideman, E. (2011). *At teste børn og unge. Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse*. Hans Reitzels Forlag. (pp. 117-140) [23 s].

Spaten, O. M. (2013). Coachingpsykologi i Danmark - forskning, teori og praksis. *Psyke & Logos*, 34(2), 421-442.

Stelter, R. (2014). Third-generation coaching– striving towards value-oriented and collaborative dialogues. *International Coaching Psychology Review*, 9, 1, 33-48.

Stelter, R. (2015). I tried so many diets, now I want to do it differently.” – A single case study on coaching for weight loss. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 10: 26925 - <http://dx.doi.org/10.3402/qhw.v10.26925>

Stelter, R., Nielsen, G., & Wikman, J. (2011). Narrativ-samskabende gruppecoaching udvikler social kapital. *Coaching Psykologi - The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 67-77.

Townley, B. (1993). Power/Knowledge, and Its Relevance for Human Resource Management. *The Academy of Management Review*, 18, 3, 518-545 [24 s.].

Vanderveer, V. (2016). A practice analysis of coaching psychology: toward a foundational competency model. *Consulting Psychology Journal*, 68(2), 118-142

Visholm, S. (2004). Organisationspsykologi og psykodynamisk systemteori. In: Torben Heinskou & Steen Visholm (eds.): *Psykodynamisk organisationspsykologi*. Hans

Vries, Kets de & Engellau, (2010). A clinical approach to the dynamics of leadership and executive transformation in Nokia and Khurana. *Handbook of leadership theory and practice*. Boston: Harvard Business Press. (183-222)

Western, S. (2012). Introduction. & A Critical Theory Approach to Coaching. In: *Coaching and Mentoring. A Critical Text*. London: SAGE. (pp. 1-40).

Winsborough, D. L., & Sambath, V. (2013). Not like us: An investigation into the personalities of New Zealand CEOs. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 65(2), 87-107

Winsborough, D., & Chamorro-Premuzic, T. (2013). Consulting psychology in the digital era: Current trends and future directions. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 65(4), 319-324

Ca. 1057 sider

Eksamen:

En intern mundtlig prøve i Videregående anvendt psykologi I (VAP I). Den studerende afprøves i det valgte kursus. Prøven er en synopsis prøve. En synopsis er en kort, fokuseret akademisk tekst, der opidser en problemstilling og en analyse af den som forberedelse til en efterfølgende faglig drøftelse. Ved den mundtlige eksamen holder den/de studerende et oplæg i maksimalt en tredjedel af den samlede eksaminationstid. Den efterfølgende diskussion tager udgangspunkt i det skriftlige arbejde. Eksaminator inddrager også pensummateriale, som ikke har været berørt i synopsis. Synopsis udarbejdes i relation til pensum, og problemstillingen godkendes af den kursusansvarlige lærer.

Pensumramme: 1000 sider obligatorisk litteratur inden for den valgte disciplin.

Synopsis, med sidetal: 1-3 sider og normeret prøvetid på 30 minutter.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives der karakter efter 7-trinsskalaen.

C4U Clinic Counseling Consultation Coaching (SAP 5 ECTS) Program

Modulbeskrivelse

Modultitel: Supplerende Anvendt Psykologi 5 ECTS Ad Modum C4U Clinic Counseling Consultation Coaching
Stadskode: HEA770002D
Placering: 7. semester
Modulansvarlig: <i>Ole Michael Spaten</i> (oms@hum.aau.dk)
Undervisere: <i>Ole Michael Spaten</i> <i>Stephen Palmer</i> <i>Reinhard Stelter</i> <i>Vicki V. Vanderveer</i> <i>Alanna O'Broin</i> <i>Steen Visholm</i> <i>Svend-Aage Rasmussen</i>
Type og sprog: Undervisningen er på dansk og engelsk, litteraturen fortrinsvis på engelsk
Mål: <i>Den studerende skal gennem modulet opnå:</i>
Viden om <ul style="list-style-type: none">
▪ og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning inden for området
▪ og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder inden for disciplinen
▪ og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier
Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
▪ at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
▪ at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis
Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
▪ selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre:

Modulet vælges af psykologistuderende på 7. semester, som ikke er optaget på CCCC -programmet, men har valgt C₄U CCCC udgaven af SAP. Modulet bygger oveni bacheloruddannelsen i psykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på nedenstående måde:

Modulet omfatter en række forelæsninger og workshop (fordelt på de 5 ECTS) som fokuserer på en præsentation teori og praksis i forhold til konsultation og klinisk psykologi.

Modulet består af syv workshop og forelæsninger, der tilsammen rummer kursets pensum på 500 sider.

Neden for en oversigt over forelæsninger, seminar og workshop aktiviteterne:

The crucial role of relationship in organizational consulting psychology	Vicki V. Vanderveer	1
Coaching and therapeutic relationships	Alanna O'Broin	1
Relationer og psykoterapi: Mod en bred, postmoderne relationel praksis	Svend Aage Rasmussen	1
Klienten i systemet – systemet i klienten - det psykodynamisk systemteoretiske approach	Steen Visholm	1
Beyond the coaching and therapeutic relationship: the supervisee-supervisor relationship	Stephen Palmer	1
Kvalificering af professionelle hverdagsdialoger gennem tredje generations coaching	Reinhard Stelter	6
CBC and its application to goal achievement, enhanced performance and stress management	Stephen Palmer	6
Læsning, forberedelse, erfa, m.v.		114
Eksamen		4
I alt		135
<i>I alt 135 timer</i>		

Modulaktiviteter:

Modulet består af forelæsninger og workshop, der præsenterer teori og praksis i forhold til konsultation-psykologi, psykoterapi, coaching-psykologi og klinisk psykologi. Neden for en oversigt over kursets syv forelæsninger og workshop aktiviteterne:

Workshop/ Forelæsning nr.	Timer	Titel/Emne	Underviser
1	1	The crucial role of relationship in organizational consulting psychology	Vicki V. Vanderveer
2	1	Coaching and therapeutic relationships	Alanna O'Broin
3	1	Relationer og psykoterapi: Mod en bred, postmoderne relationel praksis	Svend Aage Rasmussen
4	1	Klienten i systemet – systemet i klienten – det psykodynamiske systemteoretiske approach	Steen Visholm
5	1	Beyond the coaching and therapeutic relationship: the supervisee-supervisor relationship	Stephen Palmer
6	6	CBC and its application to goal achievement, enhanced performance and stress management	Stephen Palmer
7	6	Kvalificering af professionelle hverdagsdialoger gennem tredje generations coaching	Reinhard Stelter

The crucial role of relationship in organizational consulting psychology: what does “excellence” look like?

This presentation will focus on the critically important role of relationship in organizational consulting by psychologists, including what “excellence” looks like - and implications for the consulting psychologist. Effective relationship with the client is multi-faceted, complex, often uncomfortable, always challenging, and immensely satisfying when the client-consultant team achieve or exceed the desired results. Just a few of the facets addressed will be (a) multiple “clients” even if consulting only to one “primary client”; (b) trust; (c) ethics and morality in consulting - our obligations; and (d) Vandaveer’s “*17 C’s of Excellence in Consulting*”, the first 6 (“The Big Six”) of which are Confidentiality, Competence, Candor, Caring, Courage and Commitment.

Litteratur:

Lowman, R. L. (2002). *Handbook of Organizational Consulting Psychology*, San Francisco: Jossey-Bass (Chapters 17 (pp. 415-450) and 27 (pp. 645-667)).

Supplerende læsning:

Schein, E. H. (1999). *Process consultation revisited: Building the helping relationship*. Reading, MA: Addison-Wesley.

Block, P. (2011). *Flawless consulting: A guide to getting your expertise used*. San Francisco: Wiley.

Klienten i systemet – systemet i klienten – det psykodynamisk systemteoretiske approach

Psykodynamisk systemteori interesserer sig både for forholdet mellem bevidste og ubevidste motiver og for processer i og mellem systemer i organisationer. De følelser, som den enkelte huser på forskellige tider og steder i organisationen, kan både handle om den enkelte selv og om relationer i organisationen. Konflikter kan komme til udtryk på mange måder: som spændinger inde i en person, som konflikt mellem to afdelinger, mellem ledelse og medarbejdere, som atmosfære i organisationen, kultur etc. Hvad enten man rammesætter sin coaching som individuel-, gruppe- eller organisationscoaching er det vigtigt, at coachen kan være undersøgende og skifte fokus fra individ her og nu, til der og da, til organisation, til leder og medarbejder etc. og at processen ikke blot gør klienten bedre ’fit’ her og nu men også gør klienten i stand til at være undersøgende og skifte fokus mellem relevante systemer som en del af sin orientering i organisationen.

Litteratur:

Huffington, C. (2008). The system in the room: the extent to which coaching can change the organization. In: Campbell, David & Huffington, Clare (Eds.): *Organizations Connected. A handbook of Systemic Consultation*. London: Karnac. (pp. 15-38)

Visholm, S. (2004). Organisationspsykologi og psykodynamisk systemteori. In: Torben Heinskou & Steen Visholm (eds.): *Psykodynamisk organisationspsykologi*. Hans Reitzels Forlag (pp. 23-48).

Western, S. (2012). Introduction. & A Critical Theory Approach to Coaching. In: *Coaching and Mentoring. A Critical Text*. London: SAGE. (pp. 1-40).

Supplerende læsning:

Ulla Beck (2009): "Psykodynamik og coaching - hvorfor?" & "Psykodynamisk coaching" In: *Psykodynamisk coaching. Fokus og dybde*. København: Hans Reitzels Forlag, s. 13-62.

Coaching and therapeutic relationships: How do similarities and differences matter in practice

As part of the impetus for investigating the ‘active ingredients’ of coaching (De Haan et al., 2016), the ongoing debate on the functional similarity of coaching and therapy has extended to include the question of the coaching and therapeutic relationships (McKenna & Davis, 2009; O’Broin, 2016).

How do the relationships in these allied helping domains overlap and differ, and what are the implications for their respective processes and outcomes?

This paper addresses this question, arguing that both similarities and differences, including the attitudes of both participants in the dyad, and the practitioner's use of self and skills exist, and play a meaningful part in creating and maintaining individual coaching and therapeutic relationships respectively. Implications for research, and for practice at the general and specific levels are discussed which are relevant for those practitioners working with either coachee or therapy clients, and those who work in both domains.

Litteratur:

- Bachkirova, T. (2016). The self of the coach: Conceptualization, issues and opportunities for practitioners. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(2), 143-156.
- De Haan, E., Grant, A. M., Burger, Y., & Eriksson, P.O. (2016). A large scale study of executive and workplace coaching: The relative contributions of relationship, personality match, and self-efficacy. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(3), 189-207.
- Gessnitzer, S. & Kauffeld, S. (2015). The Working Alliance in Coaching: Why behaviour is the key to success. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 51(2), 177-197.
- Grant, A. M. (2014). Autonomy support, relationship satisfaction and goal focus in the coach-coachee relationship: which best predicts coaching success? *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 7(1), 18-38.
- Ianiro, P. M. & Kauffeld, S. (2014). Take care what you bring with you: How coaches' mood and interpersonal behaviour affect coaching success. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 66(3), 231-257.
- O'Broin, A. (2016). Where we have been, where we are now, and where we might be heading: Where next for the coaching relationship?

Relationer og psykoterapi: Mod en bred, postmoderne relationel praksis

Systemisk/narrativ/dialogisk tænkning ser relationer og historier som en primær virkelighed, og dialog og forbindelser er vigtige dele af terapeutisk teori og praksis. Med denne fordom som udgangspunkt vil jeg kritisere mainstream psykoterapi for at være en vertikal, individualiserende og patologiserende praksis om klienter og terapeuter. Jeg vil vise, at denne praksis, som er videnskabsteoretisk og etisk kritisabel, også er undergravet af traditionel empirisk forskning.

Jeg vil argumentere for en praksis, der respekterer to perspektiver: Det *relationelle og kontekstuelle* perspektiv og perspektivet om den *samskabte* virkelighed. Denne praksis, der er tæt forbundet med menneskers dagligdag, kan let retfærdiggøres af epistemologiske, etiske og pragmatiske argumenter.

Litteratur:

- Rasmussen, A. L., & Rasmussen, S. A. (2016). Selvskade som selvteknologi. *Psyke & Logos*, 37 (2), s. 78-95.
- Rasmussen, A. L., & Rasmussen, S. A. (2015). Tidsteknologier i psykoterapi. *Fokus på Familien*, 43 (1), s. 59-78.
- Rasmussen, S. A. (2015). Systemisk familierapi: Fra familierapi til en postmoderne relationel praksis. I B. Rosenbaum, P. Sørensen, & F. Alberdi, *Moderne Psykoterapi* (pp. 157-186). København: Reitzel.

Beyond the coaching and therapeutic relationship: the supervisee-supervisor relationship

Much research has been undertaken focusing on the client-therapist relationship in the field of counselling and psychotherapy. More recently there has been an increase in the coach-coachee relationship research. However, interestingly there is only limited research examining the supervisee-supervisor relationship within coaching and coaching psychology fields. This paper will consider definitions of supervision; share the recent International Society for Coaching Psychology survey data regarding how important coaches and coaching psychologists rate regular supervision of their practice (including peer and group supervision); and reflect on some of the issues involved the supervisor-supervisee relationship.

Litteratur:

- Brock, V. (2015). Professional coaching and the dangers of coaching supervision. *e-Organisations & People*, April, 22, 5, 9-17. <http://www.vikkibrock.com/wp-content/uploads/2015/09/Vikki-Brock-AMED-Coaching-Supervision-Article-.pdf>

Carroll, M. (2006). Supervising executive coaches. *Therapy Today*, June, 17, 5, 47.
<http://www.supervisioncentre.com/docs/kv/Supervising%20Executive%20Coaches.pdf>

Carroll, M. (2007). Coaching psychology supervision: Luxury or necessity? In S. Palmer & A. Whybrow (eds), *Handbook of Coaching Psychology: A guide for practitioners* (431-448). Hove: Routledge.

Farmer, S. (2012). How does a coach know that they have found the right supervisor? *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 5, 1, 37-42.

Garvey, R. (2014). Neofeudalism and surveillance in coaching supervision and mentoring? *e-Organisations & People*, 21, 4, 41-47.

Hay, J. (2015). Supervision or Super-Vision? *e-Organisations & People*, Spring 2015, 22, 1, 18-24.
http://www.juliehay.org/uploads/1/2/2/9/12294841/super-vision_amed_jnl_2015.pdf

CBC and its application to goal achievement, enhanced performance and stress management

Formålet med denne workshop er at blive "knowledgeable about cognitive-behavioural coaching and its application to goal achievement, enhancing performance and managing stress. Key objectives of this programme are for participants to:

Gain knowledge of the theory and practice of cognitive behavioural coaching

To understand a simple cognitive/imaginal model of stress and performance

Understand the Dual systems framework

Undertake a rapid cognitive behavioural case conceptualisation

Gain knowledge of PRACTICE, ABCDEF and SPACE cognitive-behavioural coaching models

Undertake an assessment for psychological blocks

Understand procrastination from a cognitive-behavioural perspective

Practise a range of cognitive behavioural coaching skills and techniques to enhance performance and manage stress

Become knowledgeable of the research for solution focused cognitive behavioural coaching. This skills based workshop provides an overview to the theory and practice of cognitive behavioural coaching and includes a range of cognitive and imaginal techniques.

Litteratur:

Palmer, S. (2007). PRACTICE: A model suitable for coaching, counselling, psychotherapy and stress management. *The Coaching Psychologist*, 3, 2, 71-77.

Palmer, S. (2008). The PRACTICE model of coaching: towards a solution-focused approach. *Coaching Psychology International*, 1, 1, 4-8.

Kvalificering af professionelle hverdagsdialoger gennem tredje generations coaching

På grund af den samfundsmæssige udvikling med sin stigende kompleksitet og udfordring, både i og arbejdslivet, skal coaching kvalificeres videre. Tredje generations coaching overskrider det snævre fokus på målet, men er en søgen efter en dialogform, som stræber efter at skabe øjeblikke af symmetri mellem dialogparterne og dermed løfte samtalen på et helt nyt niveau. Dialogpartneren (fx coachee'en eller fokuspersonen) bliver frigjort ved at blive inviteret til at finde sit etiske ståsted og sin dybere mening med tingene, forankret i nogle personlige værdier, som har en overordnet betydning i vedkommendes personlige liv.

Coaching skal forstås som transformativ dialog, der er bæredygtige og frugtbare, fordi den i høj grad skaber et fundament til mere langsigtet at kunne håndtere de store udfordringer, som ligger i den aktuelle samfundssituation.

Seminaret sætter fokus på den samfundsmæssige udfordring, teorien bagved tredje generations coaching og stærkt kobling mellem teori og praksis.

Litteratur:

Stelter, R., Nielsen, G., & Wikman, J. (2011). Narrativ-samskabende gruppecoaching udvikler social kapital. *Coaching Psykologi - The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 67-77.

Stelter, R. (2014). Third-generation coaching— striving towards value-oriented and collaborative dialogues. *International Coaching Psychology Review*, 9, 1, 33-48.

Stelter, R. (2015). I tried so many diets, now I want to do it differently.” – A single case study on coaching for weight loss. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 10: 26925 - <http://dx.doi.org/10.3402/qhw.v10.26925>

Haslebo, G. (2004). *Relationer i organisationer - en verden til forskel*. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Samlet litteraturliste:

Bachkirova, T. (2016). The self of the coach: Conceptualization, issues and opportunities for practitioners. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 68(2), 143-156.

Brock, V. (2015). Professional coaching and the dangers of coaching supervision. *e-Organisations & People*, April, 22, 5, 9-17. <http://www.vikkibrook.com/wp-content/uploads/2015/09/Vikki-Brock-AMED-Coaching-Supervision-Article-.pdf>

Carroll, M. (2006). Supervising executive coaches. *Therapy Today*, June, 17, 5, 47.

<http://www.supervisioncentre.com/docs/kv/Supervising%20Executive%20Coaches.pdf>

Carroll, M. (2007). Coaching psychology supervision: Luxury or necessity? In S. Palmer & A. Whybrow (eds), *Handbook of Coaching Psychology: A guide for practitioners* (431-448). Hove: Routledge.

Connected. A handbook of Systemic Consultation. London: Karnac. (pp. 15-38)

De Haan, E., Grant, A. M., Burger, Y., & Eriksson, P.O. (2016). A large scale study of executive and workplace coaching: The relative contributions of relationship, personality match, and self-efficacy.

Consulting Psychology Journal: Practice and Research, 68(3), 189-207.

Farmer, S. (2012). How does a coach know that they have found the right supervisor? *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 5, 1, 37-42.

Garvey, R. (2014). Neofeudalism and surveillance in coaching supervision and mentoring? *e-Organisations & People*, 21, 4, 41-47.

Gessnitzer, S. & Kauffeld, S. (2015). The Working Alliance in Coaching: Why behaviour is the key to success. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 51(2), 177-197.

Grant, A. M. (2014). Autonomy support, relationship satisfaction and goal focus in the coach-coachee relationship: which best predicts coaching success? *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 7(1), 18-38.

Haslebo, G. (2004). *Relationer i organisationer*. København: Dansk Psykologisk Forlag (uddrag 354 sider)

Hay, J. (2015). Supervision or Super-Vision? *e-Organisations & People*, Spring 2015, 22, 1, 18-24.

http://www.juliehay.org/uploads/1/2/2/9/12294841/super-vision_amed_jnl_2015.pdf

Huffington, C. (2008). The system in the room: the extent to which coaching can change the organization. In: Campbell, David & Huffington, Clare (Eds.): *Organizations*

Ianiro, P. M. & Kauffeld, S. (2014). Take care what you bring with you: How coaches' mood and interpersonal behaviour affect coaching success. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 66(3), 231-257.

Lowman, R. L. (2002). *Handbook of Organizational Consulting Psychology*, San Francisco: Jossey-Bass (Chapters 17 (pp. 415-450) and 27 (pp. 645-667)).

O'Broin, A. (2016). Where we have been, where we are now, and where we might be heading: Where next for the coaching relationship?

Palmer, S. (2007). PRACTICE: A model suitable for coaching, counselling, psychotherapy and stress management. *The Coaching Psychologist*, 3, 2, 71-77.

Rasmussen, A. L., & Rasmussen, S. A. (2015). Tidsteknologier i psykoterapi. *Fokus på Familien*, 43 (1), s. 59-78.

Rasmussen, A. L., & Rasmussen, S. A. (2016). Selvskade som selvteknologi. *Psyke & Logos*, 37 (2), s. 78-95.

Rasmussen, S. A. (2015). Systemisk familierapi: Fra familierapi til en postmoderne relationel praksis. I B. Rosenbaum, P. Sørensen, & F. Alberdi, *Moderne Psykoterapi* (pp. 157-186). København: Reitzel.

Reitzels Forlag (pp. 23-48).

Stelter, R., Nielsen, G., & Wikman, J. (2011). Narrativ-samskabende gruppecoaching udvikler social kapital. *Coaching Psykologi - The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 67-77.

Stelter, R. (2014). Third-generation coaching– striving towards value-oriented and collaborative dialogues. *International Coaching Psychology Review*, 9, 1, 33-48.

Stelter, R. (2015). I tried so many diets, now I want to do it differently.” – A single case study on coaching for weight loss. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 10: 26925 - <http://dx.doi.org/10.3402/qhw.v10.26925>

Visholm, S. (2004). Organisationspsykologi og psykodynamisk systemteori. In: Torben Heinskou & Steen Visholm (eds.): *Psykodynamisk organisationspsykologi*. Hans

Western, S. (2012). Introduction. & A Critical Theory Approach to Coaching. In: *Coaching and Mentoring. A Critical Text*. London: SAGE. (pp. 1-40).

Ca. 500 sider

Eksamen:

Prøveform: 4-timers stedprøve.

Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer til stede værelse i mindst 13 af kursets 17 timer samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.

UK Videregående anvendt Klinisk Psykologi - Universitetsklinikken 10 ECTS

Modultitel: Videregående anvendt Klinisk Psykologi - Universitetsklinikken (Advanced Applied Clinical Psychology) 10 ECTS
Stadskode: HEA770001F
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: <ul style="list-style-type: none">
Anne Birgitte Døssing (birgitte@hum.aau.dk) og Birgitte Petersen (bjp@hum.aau.dk)
Undervisere: <ul style="list-style-type: none">
Bo Møhl, Birgitte Petersen og Anne Birgitte Døssing
Seminarhold: 1 med 18 studerende
Type: Kursusmodul
Sprog: Dansk
Mål: <p>Den studerende skal gennem modulet opnå:</p> <p>Viden om:</p> <ul style="list-style-type: none">
- og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning indenfor området
- og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder indenfor disciplinen
- og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier
- og forståelse af egne faglige kvalifikationer ift problemfelter i området <p>Færdigheder i:</p> <ul style="list-style-type: none">
- at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
- at kunne anvende relevante metoder og redskaber til undersøgelse
- at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis

Kompetencer til:

- selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området
- at forbinde disciplinens anvendte psykologiske problemstillinger med almenpsykologiske teorier
- at skabe et overblik over egne faglige kvalifikationer i forhold til problemfelter inden for disciplinen med henblik på videre faglig kvalificering

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre:

Kurset præsenterer vigtige teorier og problemstillinger inden for klinisk psykologi. Der bygges videre på det grundlag, der tidligere er givet i undervisningen på klinisk psykologi, almenpsykologi, udviklingspsykologi samt i psykiatriundervisningen. Formålet er at give den studerende et i forhold til bacheloruddannelsen mere indgående kendskab til den kliniske psykologis anvendelse og anvendelsesområder og sætte den studerende i stand til at forstå og at diskutere den kliniske psykologis temaer, teorier og forskning i relation til det almenpsykologiske grundlag, således at den studerende kan demonstrere et teoretisk overblik over centrale metoder og praksisformer inden for den kliniske psykologi. Således centreres undervisningen om den psykologiske – især den psykoterapeutiske – behandling af psykiske forstyrrelser.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

Forventninger om den konkrete udmøntning af modulets ECTS-belastning, hvilket omfatter antallet af konfrontationstimer, øvelsesarbejde, tid til forberedelse, eventuel rejseaktivitet med videre.

Eksempel:

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
5 forelæsninger à 2 timer	10
5 seminar gange à 3 timer	15
Læsning, forberedelse og synopsis skrivning	237
Eksamen	8

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 5 x 2

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 5 x 3

Antal seminarhold: 1

Deltagere: Forventet: 18 deltagere

Deltagerforudsætninger/anbefalinger: BA samt optaget på UKV

Modulaktiviteter (kursusgange med videre):

Forelæsningrække (å to forelæsningstimer):

1. Introduktion til psykoterapi og psykodynamiske interventionsformer V. Birgitte Petersen
2. Forsvarsmekanismer og psykodynamiske begreber som forståelses- og tolkningsramme v. Birgitte Petersen og Anne Birgitte Døssing
3. Tilknytning og traumer v. Anne Birgitte Døssing
4. Behandling af selvskadende unge V. Bo Møhl
5. Mentaliseringsbaseret behandling af personlighedsforstyrrelser/Borderline V. Bo Møhl

1. forelæsning: Introduktion til psykoterapi og psykodynamiske interventionsformer

2 timer v/ Birgitte Petersen

Denne forelæsning vil indeholde en introduktion til psykoterapi som behandlingsform. Her vil psykoterapi søges afgrænset i forhold til andre psykologiske interventionsformer og der præsenteres forskellige betragtninger på det psykoteraeutiske fagområde. Der gennemgås endvidere en række overvejelser over interventioner i psykoteraeutisk praksis inden for det psykodynamiske område.

Nielsen, G. H. & Lippe, A. L. von der (red.) (1996) Psykoterapi med voksne. Fem synsvinkler på teori og praksis. Hans Reitzels forlag. (s. 21 – 46) (25 s.)

Hougaard, E. (2004). Psykoterapi – teori og forskning. Dansk Psykologisk Forlag. (Kap. 2, s. 27 – 52) (25 s.)

Berlin, S. (2010). Relation før Metode. Akademisk Forlag. (Kap.1, 2 og 3. s. 15 – 36) (21 s.)

Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (2013). Psykoteraeutisk Praksis. Hans Reitzels Forlag.

(Kap. 8. s. 206 – 244.) (38 s.)

I alt: 106 sider

Supplerende litteratur:

Homes, J. (2003). På sporet af den sikre base. Det lille Forlag, Kbh. (Kap 4 og 5 s. 60 – 83.) (24 s.)

2. forelæsning: Forsvarsmekanismer og psykodynamiske begreber som forståelses- og tolkningsramme

2 timer v/ Birgitte Petersen og Anne Birgitte Døssing

Central forsvarsmekanismer vil blive gennemgået og udvalgte psykodynamiske begreber belyst i relation til psykodynamisk psykoterapi

Pensum:

Kjølbye, M. (1999). De psykiske forsvarsmekanismer. Deres afgrænsning og kliniske anvendelse. *Agrippa – psykiatriske tekster*, 19(3/4), 165-197. (33p)

Gullestad, S.E & Killingmo, B. (2007), Underteksten – Psykoanalytisk terapi i praksis. Kap. 5 – 8 s. 97 – 144 (47 s.)

Sider i alt: 80 s.

3. forelæsning: Tilknytning og traumer

2 timer v/ Anne Birgitte Døssing

Med udgangspunkt i tilknytningsteori vil aspekter af tilknytning og tilknytningstraumer blive belyst og set i sammenhæng med behandlingsmæssige implikationer.

Pensum:

Daniel, S. (2012): Relation og fortælling. Tilknytningsmønstre i en behandlingskontekst, kap. 3, 4, 5, 6 og 9, s. 65-131 og s. 179-203 (90 s.)

Holmes, J. (2004): The search for the secure base. Attachment theory and psychotherapy, kap. 9, s. 95-108 (13 s.)

(I alt 103 sider)

Supplerende litteratur:

Holmes, J. (2004): The search for the secure base. Attachment theory and psychotherapy, kap. 8

Mortensen, K. (2001): Fra neuroser til relationsforstyrrelser. Psykoanalytiske udviklingsteorier og klassifikationer af psykopatologi, kap. VIII, s. 203-235 (32 s.)

Van der Kolk, B. A. (2011): Den komplekse tilpasning til traumer. Selvregulering, stimulusdiskrimination og personlighedsudvikling. I *Dissociationsfænomener* (2011), ed. S. Hart, kap. 11, s. 247-275 (28 s.)

4. Forelæsning: Behandling af selvskadende unge

2 timer v/ Bo Møhl

Forelæsningen vil belyse teorier om dynamik og behandling af selvskade hos unge. Hvorfor vælger et stigende antal unge at skade sig selv? Hvad får det ud af det? Hvilke omkostninger medfører selvskade? Hvilke behandlingsprincipper er mest effektive?

Pensum:

Bo Møhl Selvskade – psykologi og behandling. Hans Reitzels Forlag. 2015. (kapitlerne 7, 8, 11, & 14) (99 s.)

5. forelæsning: Mentaliseringsbaseret behandling af personlighedsforstyrrelser/Borderline

2 timer v/ Bo Møhl

Hovedlinierne ved mentaliseringsbaseret behandling ved behandling af borderline personlighedsforstyrrelser gennemgås.

Pensum

Anthony Bateman & Peter Fonagy: Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelse. En praktisk guide. Akademisk Forlag 2007. (Kapitlerne 4, 8, 9 & 10) (85 s.)

Seminarrække for UK-V:

1. Introduktion til seminarrækken og klinikforløbet 2 timer v. Anne Birgitte Døssing og Birgitte Petersen

2. Seminargang, emne: Assessment til Psykoterapi. 3 timer v. Anne Birgitte Døssing

Pensum:

Kernberg, Otto F.: "Structural interviewing". (Psychiatric Clinics of North America – Vol. 4, no. 1, April 1986 p. 169 – 193, 25 sider)

Rosenbaum, B. m.fl.: "The Dynamic Assessment Interview: testing the psychodynamic assessment variables." (Acta Psychiatrica Scandinavica, 1997: 95, p. 531 – 538. 9 sider.)

McWilliams, N.: "Psychoanalytic Case Formulation" (Guildford Press, N.Y., 1999, kap. 1 og 2, p. 9 – 47. (38 sider)

I alt 72 sider

3. Seminargang, Emne: Forberedelse af psykoterapi. 3 timer v. Birgitte Petersen

Pensum:

Hinshelwood, R.D. (1991). Psychodynamic Formulation in Assessment for Psychotherapy. *British Journal of Psychotherapy*, 8, 166-174 (8 s.)

Jacobsen, C.H. & Mortensen, K.V. (2012). *Psykoterapeutisk praksis*. Kap. 2 (Undersøgelse og vurdering) og kap. 3 (Problemformulering og indgåelse af psykoterapeutisk kontrakt), s. 71-115 (44 sider)

Gullestad, S.E. & Killingmo, B. (2007). *Underteksten – Psykoanalytisk Terapi i Praksis*. S. 89 – 97 (8 s.)

Perry, S., Cooper, A.M. & Michels, R. (1987). The Psychodynamic formulation: Its Purpose, Structure, and Clinical Application. *Am J Psychiatry*, 144:5, 543-550 (7 s.)

I alt 67 sider.

4. Seminargang, emne: Interventionsmodeller i psykoterapi v/ Anne Birgitte Døssing

Gullestad, S.E. & Killingmo, B. (2007). *Underteksten – Psykoanalytisk Terapi i Praksis*. Kap. 10 – 11. side 179-249. (70 s.)

Malan, D. H. (1992). *Individuel psykoterapi og den psykodynamiske videnskab*. Hans Reitzels Forlag, s. 111-141 (30 s.)

Gabbard, G. O. & Wilkinson, S. M. (1996). *Om holding og containment – og om at tænke sine egne tanker*. Kap. 4 i *Borderlinebehandling og modoverføring*. Hans Reitzels Forlag, s. 82-100 (18 s.)

I alt ca. 118

5. Seminargang, Emne: Alliance og psykoterapi. 3 timer v. Birgitte Petersen

Pensum:

Sandler, J., Dare, C. & Holder, A. (1994): *Patienten og analytikerens. Psykoanalysens kliniske struktur*. Kbh: Hans Reitzels Forlag Kap. 3, pp. 36 – 52 (16 sider)

Casement, P. (1987) *Lyt til patienten*. Hans Reitzels Forlag. Pp. 77 – 162 (85 sider)

Bordin, E.S. (1979): The generalizability of the psychoanalytic concept of the workingalliance. *Psychotherapy: Theory, research and Practice*, Vol. 16 p. 252 – 260 (8 sider).

I alt 109 sider

Samlet pensumliste

Anthony Bateman, A. & Fonagy, P. (2007): *Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelse. En praktisk guide*. Akademisk Forlag. (Kapitlerne 4, 8, 9 & 10) (85 s.)

Belin, S. (2010). *Relation før Metode*. Akademisk Forlag. (Kap.1, 2 og 3. s. 15 – 36) (21 s.)

Bordin, E.S. (1979): The generalizability of the psychoanalytic concept of the workingalliance. *Psychotherapy: Theory, research and Practice*, Vol. 16 p. 252 – 260 (8 sider).

Casement, P. (1987) *Lyt til patienten*. Hans Reitzels Forlag. Pp. 77 – 162 (85 sider)

Daniel, S. (2012): *Relation og fortælling. Tilknætningsmønstre i en behandlingskontekst*, kap. 3, 4, 5, 6, 8 og 9, s. 65-131 og s. 159-203 (110 s.)

Gabbard, G. O. & Wilkinson, S. M. (1996). *Om holding og containment – og om at tænke sine egne tanker*. Kap. 4 i *Borderlinebehandling og modoverføring*. Hans Reitzels Forlag, s. 82-100 (18 s.)

Gullestad, S.E. & Killingmo, B. (2007). *Underteksten – Psykoanalytisk Terapi i Praksis*. S. 89 – 97 + s. 97 - 179. + s. 179 – 249. (161 s.)

- Hinshelwood, R.D. (1991). Psychodynamic Formulation in Assessment for Psychotherapy. *British Journal of Psychotherapy*, 8, 166-174 (8 s.)
- Holmes, J. (2004): The search for the secure base. Attachment theory and psychotherapy, kap. 8 og 9, s. 80-108 (28 s.)
- Homes, J. (2003). På sporet af den sikre base. Det lille Forlag, Kbh. (Kap 4 og 5 s. 60 – 83.) (24 s.)
- Hougaard, E. (2004). Psykoterapi – teori og forskning. Dansk Psykologisk Forlag. (Kap. 2, s. 27 – 52) (25 s.)
- Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (2013). Psykoterapeutisk Praksis. Hans Reitzels Forlag. (Kap. 8. s. 206 – 244.) (38 s.)
- Jacobsen, C.H. & Mortensen, K.V. (2012). *Psykoterapeutisk praksis*. Kap. 2 (Undersøgelse og vurdering) og kap. 3 (Problemformulering og indgåelse af psykoterapeutisk kontrakt), s. 71-115 (44 sider)
- Kernberg, O. (1984). *Severe Personality Disorders*. Kap. 2 (The structural interview) s. 27-51 (24 s.)
- Kernberg, Otto F.: "Structural interviewing". (Psychiatric Clinics of North America – Vol. 4, no. 1, April 1986 p. 169 – 193, 25 sider)
- Kjølbye, M. (1999). De psykiske forsvarsmekanismer. Deres afgrænsning og kliniske anvendelse. *Agrippa – psykiatriske tekster*, 19(3/4), 165-197. (33p)
- Malan, D. H. (1992). *Individuel psykoterapi og den psykodynamiske videnskab*. Hans Reitzels Forlag, s. 111-141 (30 s.)
- McWilliams, N.: "Psychanalytic Case Formulation" (Guildford Press, N.Y., 1999, kap. 1 og 2, p. 9 – 47. (38 sider)
- Møhl, B. (2015): Selvskade – psykologi og behandling. Hans Reitzels Forlag. (kapitlerne 7, 8, 11, & 14) (99 s.)
- Nielsen, G. H. & Lippe, A. L. von der (red.) (1996) Psykoterapi med voksne. Fem synsvinkler på teori og praksis. Hans Reitzels forlag. (s. 21 – 46) (25 s.)
- Perry, S., Cooper, A.M. & Michels, R. (1987). The Psychodynamic formulation: Its Purpose, Structure, and Clinical Application. *Am J Psychiatry*, 144:5, 543-550 (7 s.)
- Rosenbaum, B. m.fl.: "The Dynamic Assessment Interview: testing the psychodynamic assessment variables." (Acta Psychiatrica Scandinavica, 1997: 95, p. 531 – 538. 9 sider.)
- Sandler, J., Dare, C. & Holder, A. (1994): *Patienten og analytikerens. Psykoanalysens kliniske struktur*. Kbh: Hans Reitzels Forlag Kap. 3, pp. 36 – 52 (16 sider)

Supplerende litteratur:

Mortensen, K. (2001): Fra neuroser til relationsforstyrrelser. Psykoanalytiske udviklingsteorier og klassifikationer af psykopatologi, kap. VIII, s. 203-235 (32 s.)

Van der Kolk, B. A. (2011): Den komplekse tilpasning til traumer. Selvregulering, stimulusdiskrimination og personlighedsudvikling. I *Dissociationsfænomener* (2011), ed. S. Hart, kap. 11, s. 247-275 (28 s.)

Eksamen:

Prøve 1 En intern mundtlig prøve i Videregående anvendt psykologi I (Advanced Applied Psychology I). Den studerende afprøves i det valgte kursus.

Prøven er en synopsisprøve. En synopsis er en kort, fokuseret akademisk tekst, der opridser en problemstilling og en analyse af den som forberedelse til en efterfølgende faglig drøftelse. Ved den mundtlige eksamen holder den/de studerende et oplæg i maksimalt en tredjedel af den samlede eksaminationstid. Den efterfølgende diskussion tager udgangspunkt i det skriftlige arbejde. Eksaminator inddrager også pensummateriale, som ikke har været berørt i synopsis. Synopsis udarbejdes i relation til pensum, og problemstillingen godkendes af den kursusansvarlige lærer.

Pensumramme: 1000 sider obligatorisk litteratur inden for den valgte disciplin. Sidetal: Højest 3 sider.

Normeret prøvetid: Ved projektprøver: 20 minutter pr. studerende og 10 minutter pr. gruppe til votering og karaktergivning, dog højst i alt to timer ved store grupper. For individuelle eksamener er prøvetiden 30 minutter inklusiv votering og karaktergivning. Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives der karakter efter 7-trinsskalaen. Prøvens omfang: 10 ECTS-point. Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie.

Ved bedømmelsen af prøvepræstationen vil der med henblik på opnåelse af karakteren 12 blive lagt vægt på, at den studerende demonstrerer en udtømmende opfyldelse af fagets mål med ingen eller få uvæsentlige mangler.

Vedrørende afleveringsform og tidspunkt henvises til "vigtige datoer" og "Formalia vedr. prøver"

Skema over forelæsninger

Kursus-gang	Varighed	Tema/Emne	Forelæser	Litteratur
1	2x45 min.	Introduktion til psykoterapi og psykodynamiske interventionsformer	Birgitte Petersen	<p>Homes, J. (2003). På sporet af den sikre base. Det lille Forlag, Kbh. (Kap 4 og 5 s. 60 – 83.) (24 s.)</p> <p>Nielsen, G. H. & Lippe, A. L. von der (red.) (1996) Psykoterapi med voksne. Fem synsvinkler på teori og praksis. Hans Reitzels forlag. (s. 21 – 46) (25 s.)</p> <p>Hougaard, E. (2004). Psykoterapi – teori og forskning. Dansk Psykologisk Forlag. (Kap. 2, s. 27 – 52) (25 s.)</p> <p>Berlin, S. (2010). Relation før Metode. Akademisk Forlag. (Kap.1, 2 og 3. s. 15 – 36) (21 s.)</p> <p>Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (2013). Psykoterapeutisk Praksis. Hans Reitzels Forlag. (Kap. 8. s. 206 – 244.) (38 s.)</p>
2	2x45 min.	Forsvarsmekanismer og psykodynamiske begreber som forståelses- og tolkningsramme	Birgitte Petersen & Anne Birgitte Døssing	<p>Kjølbye, M. (1999). De psykiske forsvarsmekanismer. Deres afgrænsning og kliniske anvendelse. <i>Agrippa – psykiatriske tekster</i>, 19(3/4), 165-197. (33p)</p> <p>Gullestad, S.E & Killingmo, B. (2007), Underteksten – Psykoanalytisk terapi i praksis. Kap. 5 – 9 s. 97 – 179 (82 s.)</p>
3	2x45 min	Tilknytning og traumer	Anne Birgitte Døssing	<p>Daniel, S. (2012): Relation og fortælling. Tilknytningsmønstre i en behandlingskontekst, kap. 3, 4, 5, 6, 8 og 9, s. 65-131 og s. 159-203 (110 s.)</p>

				Holmes, J. (2004): The search for the secure base. Attachment theory and psychotherapy, kap. 8 og 9, s. 80-108 (28 s.)
4	2x45 min.	Behandling af selvskadende unge	Bo Møhl	Bo Møhl Selvskade – psykologi og behandling. Hans Reitzels Forlag. 2015. (kapitlerne 7, 8, 11, & 14)
5	2x45 min.	Mentaliseringsbaseret behandling af personlighedsforstyrrelser/Borderline	Bo Møhl	Anthony Bateman & Peter Fonagy: Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelse. En praktisk guide. Akademisk Forlag 2007. (Kapitlerne 4, 8, 9 & 10)

Skema over seminarrrække

Nr.	Dato	Tid (ønsket)	Varighed	Titel	Seminarholder
1.			3 timer	Introduktion til seminarrrækken og klinikforløbet	Anne Birgitte Døssing og Birgitte Petersen
2.			3 timer	Assessment til Psykoterapi	Anne Birgitte Døssing
3.			3 timer	Forberedelse af psykoterapi	Birgitte Petersen
4.			3 timer	Interventionsmodeller i psykoterapi	Anne Birgitte Døssing
5.			3 timer	Alliance og psykoterapi	Birgitte Petersen

UK Supplerende anvendt Klinisk Psykologi - Universitetsklinikken 5 ECTS

Modultitel: Supplerende anvendt Klinisk Psykologi Universitetsklinikken 5 ECTS
Stadskode: HEA770002D
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: <ul style="list-style-type: none">
Anne Birgitte Døssing (birgitte@hum.aau.dk) og Birgitte Petersen (bjp@hum.aau.dk)
Undervisere: <ul style="list-style-type: none">
Bo Møhl, Birgitte Petersen og Anne Birgitte Døssing
Type: Kursusmodul
Sprog: Dansk
Mål: Den studerende skal gennem modulet opnå: Viden om: <ul style="list-style-type: none">
og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning indenfor området
og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder indenfor disciplinen
og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier
- Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis
selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området Modulet afsluttes på 7. semester med: Prøve 2 En intern skriftlig prøve i Supplerende anvendt psykologi (Additional Applied Psychology). Prøven er en stedprøve af 4 timers varighed under opsyn. Hjælpe midler må medbringes til prøven. Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur. Bedømmelsesform: Der gives bedømmelsen bestået/ikke bestået. Afløsning: Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer 75 pct. tilstedeværelse samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: Kurset præsenterer vigtige teorier og problemstillinger inden for klinisk psykologi. Der bygges videre på det grundlag, der tidligere er givet i undervisningen på klinisk psykologi, almenpsykologi, udviklingspsykologi

samt i psykiatriundervisningen. Formålet er at give den studerende et i forhold til bacheloruddannelsen mere indgående kendskab til den kliniske psykologis anvendelse og anvendelsesområder og sætte den studerende i stand til at forstå og at diskutere den kliniske psykologis temaer, teorier og forskning i relation til det almenpsykologiske grundlag, således at den studerende kan demonstrere et teoretisk overblik over centrale metoder og praksisformer inden for den kliniske psykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

Aktivitet	Timer
5 forelæsninger à 2 timer	10
Læsning og forberedelse	125

Antal forelæsninger: 5 x 2

Antal forelæsningshold: 1

Deltagere: Forventet: 80 deltagere

Deltagerforudsætninger/anbefalinger: BA

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Forelæsningrække (å to forelæsningstimer):

6. Introduktion til psykoterapi og psykodynamiske interventionsformer V. Birgitte Petersen
7. Forsvarsmekanismer og psykodynamiske begreber som forståelses- og tolkningsramme v. Birgitte Petersen og Anne Birgitte Døssing
8. Tilknytning og traumer v. Anne Birgitte Døssing
9. Behandling af selvskadende unge V. Bo Møhl
10. Mentaliseringsbaseret behandling af personlighedsforstyrrelser/Borderline V. Bo Møhl

1. forelæsning: Introduktion til psykoterapi og psykodynamiske interventionsformer

2 timer v/ Birgitte Petersen

Denne forelæsning vil indeholde en introduktion til psykoterapi som behandlingsform. Her vil psykoterapi søges afgrænset i forhold til andre psykologiske interventionsformer og der præsenteres forskellige betragtninger på det psykoteraeutiske fagområde. Der gennemgås endvidere en række overvejelser over interventioner i psykoteraeutisk praksis inden for det psykodynamiske område.

Nielsen, G. H. & Lippe, A. L. von der (red.) (1996) Psykoterapi med voksne. Fem synsvinker på teori og praksis. Hans Reitzels forlag. (s. 21 – 46) (25 s.)

Hougaard, E. (2004). Psykoterapi – teori og forskning. Dansk Psykologisk Forlag. (Kap. 2, s. 27 – 52) (25 s.)

Berlin, S. (2010). Relation før Metode. Akademisk Forlag. (Kap.1, 2 og 3. s. 15 – 36) (21 s.)

Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (2013). Psykoterapeutisk Praksis. Hans Reitzels Forlag.

(Kap. 8. s. 206 – 244.) (38 s.)

I alt: 106 sider

Supplerende litteratur:

Homes, J. (2003). På sporet af den sikre base. Det lille Forlag, Kbh. (Kap 4 og 5 s. 60 – 83.) (24 s.)

2. forelæsning: Forsvarsmekanismer og psykodynamiske begreber som forståelses- og tolkningsramme

2 timer v/ Birgitte Petersen og Anne Birgitte Døssing

Central forsvarsmekanismer vil blive gennemgået og udvalgte psykodynamiske begreber belyst i relation til psykodynamisk psykoterapi

Pensum:

Kjølbye, M. (1999). De psykiske forsvarsmekanismer. Deres afgrænsning og kliniske anvendelse. *Agrippa – psykiatriske tekster*, 19(3/4), 165-197. (33p)

Gullestad, S.E & Killingmo, B. (2007), Underteksten – Psykoanalytisk terapi i praksis. Kap. 5 – 8 s. 97 – 144 (47 s.)

Sider i alt: 80 s.

3. forelæsning: Tilknytning og traumer

2 timer v/ Anne Birgitte Døssing

Med udgangspunkt i tilknytningsteori vil aspekter af tilknytning og tilknytningstraumer blive belyst og set i sammenhæng med behandlingsmæssige implikationer.

Pensum:

Daniel, S. (2012): Relation og fortælling. Tilknytningsmønstre i en behandlingskontekst, kap. 3, 4, 5, 6 og 9, s. 65-131 og s. 179-203 **(90 s.)**

Holmes, J. (2004): The search for the secure base. Attachment theory and psychotherapy, kap. 9, s. 95-108 **(13 s.)**

(I alt 103 sider)

Supplerende litteratur:

Holmes, J. (2004): The search for the secure base. Attachment theory and psychotherapy, kap. 8

Mortensen, K. (2001): Fra neuroser til relationsforstyrrelser. Psykoanalytiske udviklingsteorier og klassifikationer af psykopatologi, kap. VIII, s. 203-235 **(32 s.)**

Van der Kolk, B. A. (2011): Den komplekse tilpasning til traumer. Selvregulering, stimulusdiskrimination og personlighedsudvikling. I *Dissociationsfænomener* (2011), ed. S. Hart, kap. 11, s. 247-275 **(28 s.)**

4. Forelæsning: Behandling af selvskadende unge

2 timer v/ Bo Møhl

Forelæsningen vil belyse teorier om dynamik og behandling af selvskade hos unge. Hvorfor vælger et stigende antal unge at skade sig selv? Hvad får det ud af det? Hvilke omkostninger medfører selvskade? Hvilke behandlingsprincipper er mest effektive?

Pensum:

Bo Møhl *Selvskade – psykologi og behandling*. Hans Reitzels Forlag. 2015. (kapitlerne 7, 8, 11, & 14) (99 s.)

5. forelæsning: Mentaliseringsbaseret behandling af personlighedsforstyrrelser/Borderline

2 timer v/ Bo Møhl

Hovedlinierne ved mentaliseringsbaseret behandling ved behandling af borderline personlighedsforstyrrelser gennemgås.

Pensum

Anthony Bateman & Peter Fonagy: *Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelse. En praktisk guide*. Akademisk Forlag 2007. (Kapitlerne 4, 8, 9 & 10) (85 s.)

Samlet pensumliste

Anthony Bateman, A. & Fonagy, P. (2007): *Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelse. En praktisk guide*. Akademisk Forlag. (Kapitlerne 4, 8, 9 & 10) (85 s.)

Belin, S. (2010). *Relation før Metode*. Akademisk Forlag. (Kap.1, 2 og 3. s. 15 – 36) (21 s.)

Daniel, S. (2012): *Relation og fortælling. Tilknætningsmønstre i en behandlingskontekst*, kap. 3, 4, 5, 6, 8 og 9, s. 65-131 og s. 159-203 **(110 s.)**

Gullestad, S.E. & Killingmo, B. (2007). *Underteksten – Psykoanalytisk Terapi i Praksis*. s. 97 - 179

Holmes, J. (2004): The search for the secure base. Attachment theory and psychotherapy, kap. 8 og 9, s. 80-108 **(28 s.)**

Homes, J. (2003). På sporet af den sikre base. Det lille Forlag, Kbh. (Kap 4 og 5 s. 60 – 83.) (24 s.)

Hougaard, E. (2004). Psykoterapi – teori og forskning. Dansk Psykologisk Forlag. (Kap. 2, s. 27 – 52) (25 s.)

Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (2013). Psykoterapeutisk Praksis. Hans Reitzels Forlag. (Kap. 8. s. 206 – 244.) (38 s.)

Kernberg, O. (1984). *Severe Personality Disorders*. Kap. 2 (The structural interview) s. 27-51 (24 s.)

Kjølbye, M. (1999). De psykiske forsvarsmekanismer. Deres afgrænsning og kliniske anvendelse. *Agrippa – psykiatriske tekster*, 19(3/4), 165-197. (33p)

Møhl, B. (2015): Selvskade – psykologi og behandling. Hans Reitzels Forlag. (kapitlerne 7, 8, 11, & 14) (99 s.)

Nielsen, G. H. & Lippe, A. L. von der (red.) (1996) Psykoterapi med voksne. Fem synsvinker på teori og praksis. Hans Reitzels forlag. (s. 21 – 46) (25 s.)

Supplerende litteratur:

Mortensen, K. (2001): Fra neuroser til relationsforstyrrelser. Psykoanalytiske udviklingsteorier og klassifikationer af psykopatologi, kap. VIII, s. 203-235 **(32 s.)**

Van der Kolk, B. A. (2011): Den komplekse tilpasning til traumer. Selvregulering, stimulusdiskrimination og personlighedsudvikling. I *Dissociationsfænomener* (2011), ed. S. Hart, kap. 11, s. 247-275 **(28 s.)**

Eksamen
 Prøveform: 4-timers stedprøve.
 Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer til stede værelse i mindst 75 pct af kursets timer samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.
 Vedrørende afleveringsform og tidspunkt: Henvises til ”vigtige datoer” og Formalia vdr. prøver”

SAP

Kursusgang	Varighed	Tema/Emne	Forelæser	Litteratur
1	2x45 min.	Introduktion til psykoterapi og psykodynamiske interventionsformer	Birgitte Petersen	Homes, J. (2003). På sporet af den sikre base. Det lille Forlag, Kbh. (Kap 4 og 5 s. 60 – 83.) (24 s.) Nielsen, G. H. & Lippe, A. L. von der (red.) (1996) Psykoterapi med voksne. Fem synsvinker på teori og

				<p>praksis. Hans Reitzels forlag. (s. 21 – 46) (25 s.)</p> <p>Hougaard, E. (2004). Psykoterapi – teori og forskning. Dansk Psykologisk Forlag. (Kap. 2, s. 27 – 52) (25 s.)</p> <p>Berlin, S. (2010). Relation før Metode. Akademisk Forlag. (Kap.1, 2 og 3. s. 15 – 36) (21 s.)</p> <p>Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (2013). Psykoterapeutisk Praksis. Hans Reitzels Forlag. (Kap. 8. s. 206 – 244.) (38 s.)</p>
2	2x45 min.	Forsvarsmekanismer og psykodynamiske begreber som forståelses- og tolkningsramme	Birgitte Petersen & Anne Birgitte Døssing	<p>Kjølbbye, M. (1999). De psykiske forsvarsmekanismer. Deres afgrænsning og kliniske anvendelse. <i>Agrippa – psykiatriske tekster</i>, 19(3/4), 165-197. (33p)</p> <p>Gullestad, S.E & Killingmo, B. (2007), Underteksten – Psykoanalytisk terapi i praksis. Kap. 5 – 9 s. 97 – 179 (82 s.)</p>
3	2x45 min	Tilknytning og traumer	Anne Birgitte Døssing	<p>Daniel, S. (2012): Relation og fortælling. Tilknytningsmønstre i en behandlingskontekst, kap. 3, 4, 5, 6, 8 og 9, s. 65-131 og s.</p>

				159-203 (110 s.) Holmes, J. (2004): The search for the secure base. Attachment theory and psychotherapy, kap. 8 og 9, s. 80-108 (28 s.)
4	2x45 min.	Behandling af selvskadende unge	Bo Møhl	Bo Møhl Selvskade – psykologi og behandling. Hans Reitzels Forlag. 2015. (kapitlerne 7, 8, 11, & 14)
5	2x45 min.	Mentaliseringsbaseret behandling af personlighedsforstyrrelser/Borderline	Bo Møhl	Anthony Bateman & Peter Fonagy: Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelse. En praktisk guide. Akademisk Forlag 2007. (Kapitlerne 4, 8, 9 & 10)

NEURO Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Neuropsychology and neuroscience,
10 ECTS

Modultitel: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Neuropsychology and neuroscience, 10 ECTS
Stadskode: HEA770001F
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: Thomas Alrik Sørensen, alrik@hum.aau.dk Undervisere: Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk), Morten Overgaard, Jesper Mogensen & Thea Mannix.
Type og sprog: Modulets type: Forelæsningsrække Angivelse af sprog: English
Mål: Viden om og forståelse af <ul style="list-style-type: none">
• neurovidenskabelige metoder og deres fundament,
• det neurovidenskabelige fundament for neuropsykologien,
• forskellige emner indenfor neurovidenskaben (fx forholdet mellem hjerne og psyke). Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
• at reflektere over og evaluere forskellige teorier og empiriske resultater,
• at vurdere metoder ift. neurovidenskabelige og neuropsykologiske problemstillinger,
• kritisk evaluering af forskningsresultater ift. neurovidenskabelige metoder. Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
• at skelne imellem teoretiske og praktiske aspekter ved forskellige neurovidenskabelige metoder,
• at kunne vurdere og evaluere forskellige psykologiske problemstillinger i et neurovidenskabeligt perspektiv,
• at kunne arbejde indenfor en neurovidenskabelig tilgang med relevante problemstillinger.
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: Modulet er det første på neuropsykologiprogrammet og fungerer som fundament for det senere kursus i VAP 2 på 8. semester, hvor de studerende fokuserer på klinisk neuropsykologi.
Omfang og forventet arbejdsindsats: <i>10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:</i>

Aktivitet	Timer
21 forelæsninger à 2 timer	42
Læsning og forberedelse	210
Eksamen, synopsis	18

Antal forelæsninger: 21 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminartimer: 0

Antal seminarhold: 0

Deltagere: 7. semester studerende på neuroprogrammet, samt tilhørende SAP studerende

Deltagerforudsætninger:

BA i psykologi, bestået statistikkursus, og indskrevet på neuroprogrammet.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre):

The neuropsychology knowledge group Centre for Cognitive Neuroscience at Aalborg University conducts the course. The aim of this course is to provide the students a through introduction to cognitive neuroscience, its foundation, as well as the different methods used. This will be the foundation of students who wish to progress further within cognitive science, neuroscience, or the clinical domain as a neuropsychologist. The course will also provide the background information needed, on both the more clinically applied 8th semester course in addition to the broader project oriented classes on the 9th semester on the neuroprogramme. The course consists of 21 lectures on cognitive neuroscience, and a syllabus of 1008 pages of supporting literature.

Nr.	Titel/emne	Underviser(e)
1.	Introduction to the neuropsychology programme	Thomas Alrik Sørensen
2.	Methods in cognitive neuroscience I	Morten Overgaard
3.	Methods in cognitive neuroscience II	Morten Overgaard
4.	Methods in cognitive neuroscience III	Morten Overgaard
5.	Methods in cognitive neuroscience IV	Morten Overgaard

6.	Animal models in neuroscience I	Jesper Mogensen
7.	Animal models in neuroscience II	Jesper Mogensen
8.	Basic neurobiology with special emphasis on neuroplasticity I	Jesper Mogensen
9.	Basic neurobiology with special emphasis on neuroplasticity II	Jesper Mogensen
10.	Basic neurobiology with special emphasis on neuroplasticity III	Jesper Mogensen
11.	Basic neurobiology with special emphasis on neuroplasticity IV	Jesper Mogensen
12.	Functional organization and reorganization of the brain I	Jesper Mogensen
13.	Functional organization and reorganization of the brain I	Jesper Mogensen
14.	The relation between brain and mind I	Morten Overgaard
15.	The relation between brain and mind II	Morten Overgaard
16.	Introduction to neurolinguistics	Thea Mannix
17.	Modern methods in neurolinguistics	Thea Mannix
18.	Variability in Perception between Observers	Thomas Alrik Sørensen
19.	Modulation of Attention and Perception I	Thomas Alrik Sørensen
20.	Modulation of Attention and Perception II	Thomas Alrik Sørensen
21.	Summary and Questions	Thomas Alrik Sørensen

#1 Introduction to the neuropsychology programme

2 hours by Thomas Alrik Sørensen.

This presentation is a general introduction to the course, the teachers and the curriculum.

#2-5 Methods in cognitive neuroscience

4x2 hours by Morten Overgaard.

This lecture will introduce basic methodological aspects of designing and conducting an experiment with healthy subjects and in different groups of patients. Moreover, the module will provide the students with a basic understanding of the recent brain mapping and neuroimaging techniques (EEG; MEG; PET; fMRI; TMS) used in both clinical and experimental neuropsychology for assessing sensory and cognitive processing.

Curriculum:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience* (7th ed.). Sinauer Associates.

Gazzaniga, M. S., Ivry, R. B., & Mangun, G. R. (2009). *Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind* (3rd ed.) WW Norton & Company: New York. Chapter IV: Methods of Cognitive Neuroscience. Pp 110-163.

Gevins, A. (1998). The future of electroencephalography in assessing neurocognitive functioning. *Electroencephalography and Clinical Neurophysiology*, 106, 165-172.

Overgaard, M. (2015). The challenge of measuring consciousness, in M. Overgaard (ed): *Behavioral Methods in Consciousness Research*, Oxford University Press.

#6-7 Animal models in neuroscience

2x2 hours by Jesper Mogensen.

The possibilities and not the least problems associated with using animal models within neuroscience will be covered. Examples will be drawn from both the neurological and psychiatric areas.

Curriculum:

Mogensen, J. (2011). Animal models in neuroscience. In: Hau, J. & Schapiro, S. (Eds.) *Handbook of Laboratory Animal Science, Third Edition, Volume II. Animal Models*. Boca Raton, FL: CRC Press LLC. 47-73.

#8-11 Basic neurobiology with special emphasis on neuroplasticity

4x2 hours by Jesper Mogensen.

Introduction to the current status of neuroanatomy, neurophysiology, neurochemistry, and neuropharmacology. Topics will have a special focus on issues related to the developmental and adult neuroplasticity – under normal and pathological circumstances.

Curriculum:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013): *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience*. (7th ed). Sinauer Associates.

#12-13 Functional organization and reorganization of the brain

2x2 hours by Jesper Mogensen.

The point of departure will be the apparent contradiction between ‘localization’ of cognitive functions in the normal brain, and the fact that such ‘functions’ can ‘recover’ in the brain injured individual. Understanding the processes behind ‘localization’ and ‘recovery’, we are developing a better understanding of the injured brain – but not the least the normal and constantly reorganizing brain.

Curriculum:

Mogensen, J. (2011). Almost unlimited potentials of a limited neural plasticity. *Journal of Consciousness Studies*, 18, (7-8), 13-45.

Mogensen, J. (2012). Reorganization of Elementary Functions (REF) after brain injury: Implications for the therapeutic interventions and prognosis of brain injured patients suffering cognitive impairments. In: Schäfer, A. J., & Müller, J. (Eds.) *Brain Damage: Causes, Management and Prognosis* (1-40). Hauppauge, NY: Nova Science Publishers, Inc. (40 pages).

#14-15   The relation between brain and mind

2x2 hours by Morten Overgaard.

The classical mind-body problem has in recent years become one of the most central areas of investigation in cognitive neuroscience. This development has included a re-statement of the problem as a more specific consciousness-brain problem, making it more open to empirical investigation. The topic is perfect to illustrate the “meeting” of issues in philosophy of mind and science and experimental methodology. It opens up several questions of intuitive interest to most people, such as “do we have free will?” and “how can subjective experiences exist in a physical universe?”.

Curriculum:

Block, N. (1995). On a confusion about a function of consciousness, *Behavioral & Brain Sciences*, 18(2), 227–247.

Chalmers, D. (2000). What is a neural correlate of consciousness? In: T. Metzinger (ed): *Neural Correlates of Consciousness*, MIT Press.

Koch, C., Massimini, M., Boly, M., & Tononi, G. (2016). Neural correlates of consciousness: progress and problems. *Nature Reviews Neuroscience*, 17(5), 307-321.

Lamme, V. A. (2010). How neuroscience will change our view on consciousness. *Cognitive Neuroscience*, 1(3), 204-220.

Laureys, S. (2005). The neural correlate of (un)awareness: Lessons from the vegetative state. *Trends in Cognitive Sciences*, 9, 556-559.

Libet, B. Gleason, C. Wright, E., & Pearl, D. (1983). Time of conscious intention to act in relation to onset of cerebral activity (readiness-potential). *Brain*, 106, 623-642.

Overgaard, M. (2011). Visual experience and blindsight: a methodological review. *Experimental Brain Research*, 209(4), 473-479.

Owen, A. M., Coleman, M. R., Boly, M., Davis, M. H., Laureys, S., & Pickard, J. D. (2006). Detecting awareness in the vegetative state. *Science*, 313(5792), 1402-1402.

Seth, A. K., Dienes, Z., Cleeremans, A., Overgaard, M., & Pessoa, L. (2008). Measuring consciousness: relating behavioural and neurophysiological approaches. *Trends in Cognitive Sciences*, 12(8), 314-321.

Timmermans, B. & Cleeremans, A. (2015): How can we measure awareness? An overview of current methods. In: M. Overgaard (Ed): *Behavioral Methods in Consciousness Research*, Oxford University Press. 21-46. (pages 25).

#16 Introduction to neurolinguistics

2 hours by Thea Mannix.

Language is one of the most vital and useful functions available to us. It is also highly susceptible to experimental testing, and as such a wealth of information exists regarding its biological and functional positions in the brain. This lecture will give a general introduction to neurolinguistics by discussing the primary brain mechanisms involved in the production, comprehension and acquisition of language via developmental and other neuroscientific investigations.

Curriculum:

Kuhl, P. K. (2004). Early language acquisition: cracking the speech code. *Nature Reviews Neuroscience*, 5(11), 831-843 (10 pages).

Kuhl, P. K. (2010). Brain mechanisms in early language acquisition. *Neuron*, 67(5), 713-727 (14 pages).

#17 Modern methods in neurolinguistics

2 hours by Thea Mannix.

Modern technological advances have meant that the study of language has evolved significantly in the last 30 years. This lecture will provide an overview of publications from modern neuroscientific research methods through which language investigations have made invaluable contributions to neuroscience. These will primarily focus on EEG and fMRI, and will include a brief introduction to language-based neural networks.

Curriculum:

van Petten, C., & Luka, B. J. (2012). Prediction during language comprehension: Benefits, costs, and ERP components. *International Journal of Psychophysiology*, 83(2), 176-190. (24 pages).

Yuste, R. (2015). From the neuron doctrine to neural networks. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(8), 487-497. (10 pages).

#18 Variability in Perception between Observers

2 hours by Thomas Alrik Sørensen.

Often it is assumed that we all experience the world in a similar fashion, however, in rare instances it is possible to see that this assumption is false. One such instance is in synaesthesia, which can be described as a perceptual variation in the normal population; this can be in the form that certain weekdays or letters have an added colour sensation. This lecture will present synaesthesia and also relate more broadly to variations in perception between different observers.

Curriculum:

Ásgeirsson, A. G., Nordfang, M. & Sørensen, T. A. (2015). Components of Attention in Grapheme-Color Synesthesia: A Modeling Approach, *PLoS ONE*, 10(8), pp. 1–19.

Witthoft, N., & Winawer, J. (2006). Synesthetic colors determined by having colored refrigerator magnets in childhood. *Cortex*, 42(2), 175-183.

#19-20 Modulation of Attention and Perception

2x2 hours by Thomas Alrik Sørensen.

Attention, short-term memory, and visual perception are typically held to be fairly stable and crucial elements of human cognition; however, a number of recent studies seem to reveal that these elements are in fact modulated by a number of factors. This lecture broadly introduces how memory, attention, and visual perception interlink, as well as how these components can be modulated by expertise, arousal, and by observer expectation.

Curriculum:

Luck, S. J., & Vogel, E. K. (1997). The capacity of visual working memory for features and conjunctions. *Nature*, 390, 279–281.

Sørensen, T. A., & Kyllingsbæk, S. (2012). Short-term storage capacity for visual objects depends on expertise. *Acta Psychologica*, 140(2), 158-163.

Sørensen, T. A., Vangkilde, S., & Bundesen, C. (2015). Components of attention modulated by temporal expectation. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 41(1), 178-193.

#21 Summary and Questions

2 hours by Thomas Alrik Sørensen.

This lecture will attempt to bridge the different topics that have been taught during the 7th semester, as well as preparing for the lectures in the following 8th semester.

Curriculum (total 1009 pages):

- Ásgeirsson, A. G., Nordfang, M. & Sørensen, T. A. (2015). Components of Attention in Grapheme-Color Synesthesia: A Modeling Approach, *PLoS ONE*, 10(8), pp. 1–19. (18 pages)
- Block, N. (1995). On a confusion about a function of consciousness, *Behavioral & Brain Sciences*, 18(2), 227–247. (20 pages).
- Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience* (7th ed.). Sinauer Associates. (550 pages).
- Cowey, A. (2008). TMS and visual awareness, in E. Wasserman et al (Eds): *The Oxford Handbook of Transcranial Stimulation*, Oxford University Press. 411-431. (20 pages).
- Chalmers, D (2000). What is a neural correlate of consciousness? In: T. Metzinger (ed): *Neural Correlates of Consciousness*, MIT Press, 17-40. (23 pages).
- Gazzaniga; M. S., Ivry, R. B., & Mangun, G. R. (2009). *Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind* (3rd Ed.) WW Norton & Company: New York. Chapter IV: Methods of Cognitive Neuroscience. pp. 96-146. (50 pages).
- Gevins, A. (1998). The future of electroencephalography in assessing neurocognitive functioning. *Electroencephalography and Clinical Neurophysiology* 106: 165-172. (7 pages).
- Koch, C., Massimini, M., Boly, M., & Tononi, G. (2016). Neural correlates of consciousness: progress and problems. *Nature Reviews Neuroscience*, 17(5), 307-321. (14 pages).
- Kuhl, P. K. (2004). Early language acquisition: cracking the speech code. *Nature Reviews Neuroscience*, 5(11), 831-843 (10 pages).
- Kuhl, P. K. (2010). Brain mechanisms in early language acquisition. *Neuron*, 67(5), 713-727 (14 pages).
- Lamme, V. A. (2010). How neuroscience will change our view on consciousness. *Cognitive Neuroscience*, 1(3), 204-220. (36 pages).
- Laureys, S. (2005). The neural correlate of (un)awareness: Lessons from the vegetative state, *Trends in Cognitive Sciences*, 9, 556-559 (3 pages).
- Libet, B. Gleason, C. Wright, E. & Pearl, D. (1983). Time of conscious intention to act in relation to onset of cerebral activity (readiness-potential), *Brain*, 106, 623-642. (19 pages).
- Luck, S. J., & Vogel, E. K. (1997). The capacity of visual working memory for features and conjunctions. *Nature*, 390, 279–281. (2 pages).
- Mogensen, J. (2011). Animal models in neuroscience. In: Hau, J. & Schapiro, S. (Eds.) *Handbook of Laboratory Animal Science, Third Edition, Volume II. Animal Models*. Boca Raton, FL: CRC Press LLC. 47-73. (26 pages).

Mogensen, J. (2011). Almost unlimited potentials of a limited neural plasticity. *Journal of Consciousness Studies*, 18, (7-8), 13-45. (32 pages).

Mogensen, J. (2012). Reorganization of Elementary Functions (REF) after brain injury: Implications for the therapeutic interventions and prognosis of brain injured patients suffering cognitive impairments. In: Schäfer, A. J., & Müller, J. (Eds.) *Brain Damage: Causes, Management and Prognosis* (1-40). Hauppauge, NY: Nova Science Publishers, Inc. (40 pages).

Overgaard, M. (2011). Visual experience and blindsight: a methodological review, *Experimental Brain Research*, 209: 4, 473-479. (6 pages).

Overgaard, M. (2015): The challenge of measuring consciousness, in M. Overgaard (ed): *Behavioral Methods in Consciousness Research*, Oxford University Press. 7-19. (12 pages).

Owen, A. M., Coleman, M. R., Boly, M., Davis, M. H., Laureys, S., & Pickard, J. D. (2006). Detecting awareness in the vegetative state. *Science*, 313(5792), 1402-1402. (1 page).

Seth, A. K., Dienes, Z., Cleeremans, A., Overgaard, M., & Pessoa, L. (2008). Measuring consciousness: relating behavioural and neurophysiological approaches. *Trends in Cognitive Sciences*, 12(8), 314-321. (7 pages).

Sørensen, T. A., & Kyllingsbæk, S. (2012). Short-term storage capacity for visual objects depends on expertise. *Acta Psychologica*, 140(2), 158-163. (5 pages).

Sørensen, T. A., Vangkilde, S., & Bundesen, C. (2015). Components of attention modulated by temporal expectation. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 41(1), 178-193. (15 pages).

Timmermans, B. & Cleeremans, A. (2015): How can we measure awareness? An overview of current methods. In: M. Overgaard (Ed): *Behavioral Methods in Consciousness Research*, Oxford University Press. 21-46. (25 pages).

van Petten, C., & Luka, B. J. (2012). Prediction during language comprehension: Benefits, costs, and ERP components. *International Journal of Psychophysiology*, 83(2), 176-190. (24 pages).

Ward, N. & Frackowiak, R. (2006): Functional neuroimaging, in: M. Selzer et al (Eds): *Textbook of Neural Repair and Neurorehabilitation, Vol II*, Cambridge University Press, 56-68. (12 pages).

Witthoft, N., & Winawer, J. (2006). Synesthetic colors determined by having colored refrigerator magnets in childhood. *Cortex*, 42(2), 175-183. (8 pages).

Yuste, R. (2015). From the neuron doctrine to neural networks. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(8), 487-497. (10 pages).

Modulet afsluttes på 7. semester med:

Prøve 1

Prøven: Synopsis examination: 3 pages short focused academic text combined with a 30-minute oral exam (for further details please confer to the “studieordningen”).

Prøvetid: 30 minutter.

Pensumramme: 1000 sider obligatorisk litteratur.

Bedømmelsesform: Der gives karakter efter 7-trinsskalaen.

Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie. Ved bedømmelsen af prøvepræstationen vil der med henblik på opnåelse af karakteren 12 blive lagt vægt på, at den studerende demonstrerer en udtømmende opfyldelse af fagets mål med ingen eller få uvæsentlige mangler.

NEURO Supplerende Anvendt Psykologi (SAP) Neuropsychology and neuroscience, 5 ECTS

Modultitel: Supplerende Anvendt Psykologi (VAP) Neuropsychology and neuroscience, 5 ECTS
Stadskode: HEA770002D
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: Thomas Alrik Sørensen, alrik@hum.aau.dk Undervisere: Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk), Morten Overgaard, Jesper Mogensen & Thea Mannix.
Type og sprog: Modulets type: Forelæsningsrække Angivelse af sprog: English
Mål: Viden om og forståelse af <ul style="list-style-type: none">
• basale neurovidenskabelige metoder og deres fundament,
• det basale neurovidenskabelige fundament for neuropsykologien,
• forskellige emner indenfor neurovidenskaben (fx forholdet mellem hjerne og psyke). Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
• basalt at reflektere over og evaluere forskellige teorier og empiriske resultater,
• basalt at vurdere metoder ift. neurovidenskabelige og neuropsykologiske problemstillinger,
• kritisk evaluering af forskningsresultater ift. neurovidenskabelige metoder. Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
• at reflektere over teoretiske og praktiske aspekter ved forskellige neurovidenskabelige metoder,
• at basal evaluering af forskellige psykologiske problemstillinger i et neurovidenskabeligt perspektiv,
• at kunne arbejde i et spændfelt med en neurovidenskabelig tilgang ift. relevante problemstillinger.
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: Modulet er en del af det første element på neuropsykologiprogrammet og har det sigte at det skal give den SAP-studerende en basal introduktion til det neurovidenskabelige og neuropsykologiske problemfelt.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
9 forelæsninger à 2 timer	18
Læsning og forberedelse	117
Eksamen, aktiv deltagelse	0

Antal forelæsninger: 9 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Deltagere: 7. semester studerende på neuroprogrammet, samt tilhørende SAP-studerende

Deltagerforudsætninger:

BA i psykologi og SAP-studerende på neuroprogrammet.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre):

The neuropsychology knowledge group Centre for Cognitive Neuroscience at Aalborg University conducts the course. The aim of this course is to provide the students an introduction to cognitive neuroscience, its foundation, and the different methods used. This will be the foundation of students who wish to progress further within cognitive science, neuroscience, or the clinical domain as a neuropsychologist. The course consists of 9 lectures on cognitive neuroscience and a syllabus of 550 pages of supporting literature.

The lectures cover the fall semester and some lectures will be conducted with students from both VAP and SAP.

Nr.	Titel/emne	Underviser(e)
1.	Introduction to the neuropsychology programme	Thomas Alrik Sørensen
2.	Methods in cognitive neuroscience I	Morten Overgaard
3.	Methods in cognitive neuroscience II	Morten Overgaard
8.	Basic neurobiology with special emphasis on neuroplasticity I	Jesper Mogensen
9.	Basic neurobiology with special emphasis on neuroplasticity II	Jesper Mogensen
14.	The relation between brain and mind I	Morten Overgaard

16.	Introduction to neurolinguistics	Thea Mannix
18.	Variability in Perception between Observers	Thomas Alrik Sørensen
19.	Modulation of Attention and Perception I	Thomas Alrik Sørensen

#1 Introduction to the neuropsychology programme

2 hours by Thomas Alrik Sørensen.

This presentation is a general introduction to the course, the teachers and the curriculum.

#2-3 Methods in cognitive neuroscience

2x2 hours by Morten Overgaard.

This lecture will introduce basic methodological aspects of designing and conducting an experiment with healthy subjects and in different groups of patients. Moreover, the module will provide the students with a basic understanding of the recent brain mapping and neuroimaging techniques (EEG; MEG; PET; fMRI; TMS) used in both clinical and experimental neuropsychology for assessing sensory and cognitive processing.

Curriculum:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience* (7th ed.). Sinauer Associates. (550 pages).

#8-9 Basic neurobiology with special emphasis on neuroplasticity

2x2 hours by Jesper Mogensen.

Introduction to the current status of neuroanatomy, neurophysiology, neurochemistry, and neuropharmacology. Topics will have a special focus on issues related to the developmental and adult neuroplasticity – under normal and pathological circumstances.

Curriculum:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience* (7th ed.). Sinauer Associates. (550 pages).

#14 The relation between brain and mind

2 hours by Morten Overgaard.

The classical mind-body problem has in recent years become one of the most central areas of investigation in cognitive neuroscience. This development has included a re-statement of the problem as a more specific consciousness-brain problem, making it more open to empirical investigation. The topic is perfect to illustrate the “meeting” of issues in philosophy of mind and science and experimental methodology. It opens up several questions of intuitive interest to most people, such as “do we have free will?” and “how can subjective experiences exist in a physical universe?”.

Curriculum:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience* (7th ed.). Sinauer Associates. (550 pages).

#16 Introduction to neurolinguistics

2 hours by Thea Mannix.

Language is one of the most vital and useful functions available to us. It is also highly susceptible to experimental testing, and as such a wealth of information exists regarding its biological and functional positions in the brain. This lecture will give a general introduction to neurolinguistics by discussing the primary brain mechanisms involved in the production, comprehension and acquisition of language via developmental and other neuroscientific investigations.

Curriculum:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience* (7th ed.). Sinauer Associates. (550 pages).

#18 Variability in Perception between Observers

2 hours by Thomas Alrik Sørensen.

Often it is assumed that we all experience the world in a similar fashion, however, in rare instances it is possible to see that this assumption is false. One such instance is in synaesthesia, which can be described as a perceptual variation in the normal population; this can be in the form that certain weekdays or letters have an added colour sensation. This lecture will present synaesthesia and also relate more broadly to variations in perception between different observers.

Curriculum:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience* (7th ed.). Sinauer Associates. (550 pages).

#19 Modulation of Attention and Perception

2 hours by Thomas Alrik Sørensen.

Attention, short-term memory, and visual perception are typically held to be fairly stable and crucial elements of human cognition; however, a number of recent studies seem to reveal that these elements are in fact modulated by a number of factors. This lecture broadly introduces how memory, attention, and visual perception interlink, as well as how these components can be modulated by expertise, arousal, and by observer expectation.

Curriculum:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience* (7th ed.). Sinauer Associates. (550 pages).

Curriculum (total 550 pages):

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience* (7th ed.). Sinauer Associates. (550 pages).

Modulet afsluttes på 7. semester med:

Prøve 2

Eksamen

Prøveform: 4-timers stedprøve.

Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer til stede værelse i mindst 75 pct af kursets timer samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.

Bedømmelsesform: Bestået/Ikke-bestået.

Prøvens omfang: 5 ECTS-point.

PPSA Videregående Anvendt Psykologi – Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde (PPSA)

Modultitel: <i>Videregående Anvendt Psykologi I version Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde (PPSA)</i> 10 ECTS
Stadskode: HEA770001F
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: Mogens Jensen Undervisere: Thomas Szulevicz, Mogens Jensen, Noomi Matthiesen, Kristian Dahl, Carolin Demuth. Seminarholdere: Noomi Matthiesen og Mogens Jensen
Type og sprog: <i>Studiefagsmodul</i> <i>Dansk</i>
Mål Viden om <ul style="list-style-type: none">
• og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning inden for området
• og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder indenfor disciplinen
• og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier
• og forståelse af egne faglige kvalifikationer ift problemfelter i området Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
• at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
• at kunne anvende relevante metoder og redskaber til undersøgelse
• at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
• selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området
• at forbinde disciplinens anvendte psykologiske problemstillinger med almenpsykologiske teorier
• at skabe et overblik over egne faglige kvalifikationer i forhold til problemfelter inden for disciplinen med henblik på videre faglig kvalificering
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: <i>Videregående Anvendt Psykologi i PPSA-version beskæftiger sig med problemstillinger inden for pædagogisk psykologi både i uddannelsessammenhænge og i sociale sammenhænge. Ud fra praktiske opgaver og ud fra pensum på kurset diskuteres disse problemstillinger, så de studerende øves i at se de teoretiske aspekter i konkrete opgaver, koble teori på analyse af praksis for at nå en dybere forståelse af denne og i at diskutere teoriernes begreber og udgangspunkter samt deres konsekvenser for praksis.</i>

Omfang og forventet arbejdsindsats:	
<i>10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:</i>	
Aktivitet	Timer
<i>6 forelæsninger à 2 timer</i>	<i>12</i>
<i>Workshops</i>	<i>22</i>
<i>7 seminargange à 2 eller 4 timer</i>	<i>26</i>
<i>Læsning og forberedelse samt praktiske opgaver</i>	<i>200</i>
<i>Supervision</i>	<i>4</i>
<i>Eksamen (ugeeksamen)</i>	<i>6</i>
<i>NB: lektioner tælles som timer.</i>	
Antal forelæsninger: 6 x 2 timer	
Antal forelæsningshold: 1	
Workshop: 12 + 4 + 6	
Antal workshophold: 1	
Antal seminartimer: 26 timer	
Antal seminarhold: 1	
Deltagere: Studerende på kandidatuddannelsen der er optaget på professionsprogrammet Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde (PPSA). Desuden er forelæsningerne åbne for alle, mens workshop er åbne for studerende fra både programmet Cultural Psychology og PPSA.	
Eksamen <ul style="list-style-type: none"> • <i>Synopseksamen. Se vigtige datoer i moodle og formalia vdr. Prøver.</i> • <i>Eksaminatorer Noomi Matthiesen, Mogens Jensen</i> 	

Forlæsning	Varighed	Titel/Emne	Underviser
1. Uge	2x45 min	Tilgange til undersøgelse af praktiske pædagogisk-psykologiske problemstillinger	Mogens Jensen
2. Uge	2x45 min	Etnicitet & skoleliv	Noomi Matthiesen
3. Uge	2x45 min	Skole-hjemsamarbejde	Noomi Matthiesen
4. Uge	2x45 min	Konsultativt arbejde i skolen	Thomas Szulevicz
5. Uge	2x45 min	Inklusion	Thomas Szulevicz
6. Uge	2x45 min	Modeller og begreber til forståelse af døgninstitutioners funktion	Mogens Jensen

Workshop		
Sammen med Cultural Psychology	Workshop/undervisning organiseret af Cultural Psychology programmet	Carolin Demuth
	Workshop om observation	Thomas Szulevicz
	Workshop om Konsultativt Arbejde	Kristian Dahl

Seminarplan:

Nummer	Varighed	Seminarhold
Uge 36	2 timers seminar	Noomi + Mogens
Uge 37	4 timers seminar	Noomi + Mogens
Uge 39	4 timers seminar	Noomi + Mogens
Uge 40	4 timers seminar	Noomi + Mogens
Uge 43	4 timers seminar	Noomi + Mogens
Uge 45	4 timers seminar	Noomi + Mogens
Uge 48	4 timers seminar	Noomi + Mogens

Forelæsningsoversigt med pensum:

Fordelingen af pensum på de enkelte undervisningsgange er vejledende. Der er ingen garanti for, at det omtalte pensum vil blive berørt i den pågældende forelæsning, men den vil være relevant for undervisningens indhold.

1. Forelæsning: Tilgange til undersøgelse af praktisk-pædagogiske problemstillinger.

2 timer v/ *Mogens Jensen*

Forelæsnings pensum:

Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]

Schwartz, R. (2011). Den psykologiske undersøgelse af børn. Hans Reitzels Forlag. København sd 11-185, 215-229 (190 sider).

Forelæsning: Etnicitet & skoleliv

2.timer v/*Noomi Matthiessen*

Forelæsnings pensum:

Gilliam, L. (2008). Balladens fornuft. I: *Ungdomsforskning: Unge med etnisk minoritetsbaggrund*. Nr. 1&2, s. 25-34 (9 sider).

Gitz-Johansen, T. (2006). Kap. 3: Integration i folkeskolen & Kap. 4: Identitet, integration og differentiering. I: *Den multikulturelle skole - integration og sortering*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag. (48 sider).

Lagerman, L. (2015). Ethnic Minority Students in – or out of? - Education: Processes of Marginalization in and across School and Other Contexts. *Outlines. Critical Practice Studies*. Vol. 16 (2), p. 139-161. (20 sider).

Lerche Mørck, L. (2007). Young ethnic minorities in education: How to expand possibilities for learning and transcending marginalization. I: Van Deventer, V. (ed.) *Citizen City: Between constructing agent and constructed agency*. Toronto: Campus University Publications (s. 149-159) (10 sider).

Staubæs, D. (2004). Præludium & Kap. 1: Optikker på etnicitet, køn og skoleliv. (s. 13-48) I: *Køn, etnicitet og skoleliv*. Frederiksberg: Samfundslitteratur (35 sider).

Forelæsning: Skole-hjemsamarbejde

2.timer v/*Noomi Matthiessen*

Forelæsnings pensum:

Crozier, G. (2001). Excluded parents: the deracialisation of parental involvement. *Race, Ethnicity and Education*. Vol. 4 (4), pp. 329-341. (12 sider)

Holm, L. (2014). Parental perspectives on Danish full-day schools for ethnic-minority students. *International Journal about Parents in Education*. Vol. 8 (1) pp. 26-33. (7 sider)

Knudsen, H. (2010). *Har vi en aftale? Magt og ansvar i mødet mellem folkeskolen og familien.* (Kap. 4. S. 61-110). Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne. (49 sider)

Lareau, A. & Horvat, E.M. (1999). Moments of social inclusion and exclusion. Race, class and cultural capital in family-school relationships. *Sociology og Education*. Vol. 72 (January), pp. 37-53. (16 sider)

Matthiesen, N. (2015). A struggle for equitable partnerships: Somali diaspora mothers' acts of positioning in the practice of home-school partnerships in Danish public schools. *Outlines. Critical Practice Studies*. Vol. 16 (1), pp. 6-25. (19 sider).

Forelæsning: Konsultativt arbejde i skolen

2 timer v/Thomas Szulevicz

Forelæsningens pensum:

Farrell, P. (2009) The Developing Role of School and Educational Psychologists in Supporting Children, Schools and Families. *Papeles del Psicólogo*. Vol 30 (1), 74-85.

Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

Forelæsning: Inklusion

2 timer v/Thomas Szulevicz

Forelæsningens pensum:

Farrell, P. (2004). School Psychologists: Making Inclusion a Reality for All. *School Psychology International*, 25, 5-19. (15 sider).

Laluvein, J. (2010). School inclusion and the 'community of practice'. *International Journal of Inclusive Education*, 14 (1), p. 35-48. (14 sider).

Sikes, P., Lawson, H. & Parker, M. (2007). Voices on: teachers and teaching assistants talk about inclusion. *International Journal of Inclusive Education*. Vol 11 (3), p. 355-370 (16 sider).

Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

Forelæsning: Modeller og begreber til forståelse af døgninstitutioners praksis

2 timer v/ *Mogens Jensen*

Forelæsningens pensum:

Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]

Jensen, M. (2011a) "Socialpædagogisk behandlingsarbejde" i *Tidsskrift for Socialpædagogik* (13 sd)

Jensen, M. (2015) "Catalytic Models Developed Through Social Work" *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72

Øvreeide, H. (2009) *At tale med børn*. København : Hans Reitzels Forlag 3.udg. sd.17-200 (i alt 183 sd)

Workshop: Konsultativt arbejde

Kristian Dahl

Workshoppens pensum:

Dahl, K. & Juhl, A.G. (2009) *Den professionelle proceskonsulent* kp.1, 3 og 8, sd.13-34, 121-158, 319-341

Workshop/teaching: Socialization Practices and Migration

Teacher: Carolin Demuth

The course addresses the challenges migrant parents are faced with in light of conflicting ethnotheories of what is considered good child care. We will also discuss implications for educational settings. The course will be a combination of brief lectures and group discussion exercises based on the reading assignments.

Workshoppens pensum:

Degni, Filio, Pöntinen, Seppo, & Mulki, Mölsä (2006). Somali Parents' Experiences of Bringing up Children in Finland: Exploring Social-Cultural Change within Migrant Households [52 paragraphs]. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 7(3), Art. 8, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs060388>. [16]

Supplerende tekst: Somaliske mødre lærer at lege med deres børn. <http://www.information.dk/523973> . [4]

Workshop: Observation

4 timer v/*Thomas Szulevicz*

Når man beskæftiger sig med problemstillinger i den kontekst, de forekommer i, er observation en af de oplagte metoder i arbejdet, og den vinder mere frem også i pædagogisk psykologiske sammenhænge.

Workshoppen vil beskæftige sig med både teoretiske og metodemæssige overvejelser omkring observation som metode samt arbejde med mere praktiske øvelser.

Workshoppens pensum:

Hedegaard, M. (2012). Principper for tolkning af børns udvikling gennem observation. I: M. Pedersen, J. Klitmøller & K. Nielsen (red.). *Deltagerobservation. En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener*. Hans Reitzels Forlag. København.

Szulevicz, T. & Tanggaard, L. (2015) "Den pædagogiske psykolog som hverdagslivsforsker" kapitel 7 (171-203) i Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag

Samlet pensumliste:

Crozier, G. (2001). Excluded parents: the deracialisation of parental involvement. *Race, Ethnicity and Education*. Vol. 4 (4), pp. 329-341. (12 sider)

Dahl, K. & Juhl, A.G. (2009) *Den professionelle proceskonsulent* kp.1, 3 og 8, sd.13-34, 121-158, 319-341

Degni, Filio, Pöntinen, Seppo, & Mulki, Mölsä (2006). Somali Parents' Experiences of Bringing up Children in Finland: Exploring Social-Cultural Change within Migrant Households [52 paragraphs]. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 7(3), Art. 8, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs060388>. [16]

Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14780880701473532>

Farrell, P. (2009) The Developing Role of School and Educational Psychologists in Supporting Children, Schools and Families. I: *Papeles del Psicólogo*. Vol 30 (1), 74-85.
<http://www.papelesdelpsicologo.es/english/1658.pdf>

Gilliam, L. (2008). Balladens fornuft. I: *Ungdomsforskning: Unge med etnisk minoritetsbaggrund*. Nr. 1&2, s. 25-34 (9 sider).

Gitz-Johansen, T. (2006). Kap. 3: Integration i folkeskolen & Kap. 4: Identitet, integration og differentiering. I: *Den multikulturelle skole - integration og sortering*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag. (48 sider).

Hedegaard, M. (2012). Principper for tolkning af børns udvikling gennem observation. I: M. Pedersen, J. Klitmøller & K. Nielsen (red.). *Deltagerobservation. En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener*. Hans Reitzels Forlag. København. Side 161-176

Holm, L. (2014). Parental perspectives on Danish full-day schools for ethnic-minority students. *International Journal about Parents in Education*. Vol. 8 (1) pp. 26-33. (7 sider)

Information: Somaliske mødre lærer at lege med deres børn. <http://www.information.dk/523973> .

Jensen, M. (2011a) "Socialpædagogisk behandlingsarbejde". I: *Tidsskrift for Socialpædagogik* (13 sd)

- Jensen, M. (2015) "Catalytic Models Developed Through Social Work" *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72
- Knudsen, H. (2010). *Har vi en aftale? Magt og ansvar i mødet mellem folkeskolen og familien.* (Kap. 4. S. 61-110). Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne. (49 sider)
- Laluvein, J. (2010). School inclusion and the 'community of practice'. *International Journal of Inclusive Education*, 14 (1), p. 35-48. (14 sider).
- Lagerman, L. (2015). Ethnic Minority Students in – or out of? - Education: Processes of Marginalization in and across School and Other Contexts. *Outlines. Critical Practice Studies*. Vol. 16 (2), p. 139-161. (20 sider).
- Lareau, A. & Horvat, E.M. (1999). Moments of social inclusion and exclusion. Race, class and cultural capital in family-school relationships. *Sociology og Education*. Vol. 72 (January), pp. 37-53. (16 sider)
- Lerche Mørck, L. (2007). Young ethnic minorities in education: How to expand possibilities for learning and transcending marginalization. I: Van Deventer, V. (ed.) *Citizen City: Between constructing agent and constructed agency*. Toronto: Campus University Publications (s. 149-159) (10 sider).
- Matthiesen, N. (2015). A struggle for equitable partnerships: Somali diaspora mothers' acts of positioning in the practice of home-school partnerships in Danish public schools. *Outlines. Critical Practice Studies*. Vol. 16 (1), pp. 6-25. (19 sider).
- Reay, D. et al. (2007) 'A Darker Shade of Pale?' Whiteness, the Middle Classes and Multi-Ethnic Inner City Schooling. *Sociology*, 41(6) p. 1041-1060. (19 sider).
- Schwartz, R. (2011). *Den psykologiske undersøgelse af børn*. Hans Reitzels Forlag. København sd 11-185, 215-229 (190 sider).
- Sikes, P., Lawson, H. & Parker, M. (2007). Voices on: teachers and teaching assistants talk about inclusion. *International Journal of Inclusive Education*. Vol 11 (3), p. 355-370 (16 sider).
- Staunæs, D. (2004). Præludium & Kap. 1: Optikker på etnicitet, køn og skoleliv. (s. 13-48) I: *Køn, etnicitet og skoleliv*. Frederiksberg: Samfundslitteratur (35 sider).
- Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)
- Øvreeide, H. (2009) *At tale med børn*. København : Hans Reitzels Forlag 3.udg. sd.17-200 (i alt 183 sd)

PPSA Supplerende Anvendt Psykologi – Pædagogisk Psykologi i Social Arbejde (PPSA)

<p>Modultitel: <i>Supplerende Anvendt Psykologi version Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde (PPSA)</i> 5 ECTS</p>							
<p>Stadskode: HEA770002D</p>							
<p>Placering: 7. Semester</p>							
<p>Modulansvarlig: Mogens Jensen</p> <p>Undervisere: Thomas Szulevicz, Mogens Jensen, Noomi Matthiesen.</p>							
<p>Type og sprog: Studiefagsmodul Dansk</p>							
<p>Mål:</p> <p>Viden om</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning indenfor området ▪ og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder indenfor disciplinen ▪ og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier <p>Færdigheder i</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis ▪ at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis <p>Kompetencer til</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området 							
<p>Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre:</p> <p><i>Supplerende Anvendt Psykologi i PPSA-version introducerer til problemstillinger og arbejdsmåder inden for pædagogisk psykologi både i uddannelsessammenhænge og i sociale sammenhænge. Disse problemstillinger diskuteres i forhold til pensum og eksemplificeres i forelæsninger, så de studerende introduceres til at se de teoretiske aspekter i konkrete opgaver, koble teori på analyse af praksis for at nå en dybere forståelse af denne og i at diskutere teoriernes begreber og udgangspunkter samt deres konsekvenser for praksis.</i></p>							
<p>Omfang og forventet arbejdsindsats:</p> <p>5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:</p>							
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Aktivitet</th> <th>Timer</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>6 forelæsninger à 2 timer</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>Læsning og forberedelse sam praktiske opgaver</td> <td>123</td> </tr> </tbody> </table>	Aktivitet	Timer	6 forelæsninger à 2 timer	12	Læsning og forberedelse sam praktiske opgaver	123	
Aktivitet	Timer						
6 forelæsninger à 2 timer	12						
Læsning og forberedelse sam praktiske opgaver	123						

<i>NB: lektioner tælles som timer.</i>
Antal forelæsninger: 6 x 2 timer
Antal forelæsningshold: 1
Deltagere: Studerende på kandidatuddannelsen der er optaget på andre professionsprogrammer end Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde (PPSA). Forelæsningerne er åbne for alle.
Eksamen: <ul style="list-style-type: none"> • 4 timers skriftlig prøve med hjælpemidler • Prøven kan afløses ved tilfredsstillende aktiv deltagelse

Forlæsning	Varighed	Titel/Emne	Underviser
1. Uge	2x45 min	Tilgange til undersøgelse af praktiske pædagogisk-psykologiske problemstillinger	Mogens Jensen
2. Uge	2x45 min	Etnicitet & skoleliv	Noomi Matthiesen
3. Uge	2x45 min	Skole-hjemsamarbejde	Noomi Matthiesen
4. Uge	2x45 min	Konsultativt arbejde i skolen	Thomas Szulevicz
5. Uge	2x45 min	Inklusion	Thomas Szulevicz
6. Uge	2x45 min	Modeller og begreber til forståelse af døgninstitutioners funktion	Mogens Jensen

Forelæsningsoversigt med pensum

Fordelingen af pensum på de enkelte undervisningsgange er vejledende. Der er ingen garanti for, at det omtalte pensum vil blive berørt i den pågældende forelæsning, men den vil være relevant for undervisningens indhold.

1. Forelæsning: Tilgange til undersøgelse af praktisk-pædagogiske problemstillinger.

2 timer v/ *Mogens Jensen*

Forelæsningens pensum:

Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]

Forelæsning: Etnicitet & skoleliv

2.timer v/Noomi Matthiessen

Forelæsningens pensum:

Gilliam, L. (2008). Balladens fornuft. I: *Ungdomsforskning: Unge med etnisk minoritetsbaggrund*. Nr. 1&2, s. 25-34 (9 sider).

Gitz-Johansen, T. (2006). Kap. 3: Integration i folkeskolen & Kap. 4: Identitet, integration og differentiering. I: *Den multikulturelle skole - integration og sortering*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag. (48 sider).

Lagerman, L. (2015). Ethnic Minority Students in – or out of? - Education: Processes of Marginalization in and across School and Other Contexts. *Outlines. Critical Practice Studies*. Vol. 16 (2), p. 139-161. (20 sider).

Lerche Mørck, L. (2007). Young ethnic minorities in education: How to expand possibilities for learning and transcending marginalization. I: Van Deventer, V. (ed.) *Citizen City: Between constructing agent and constructed agency*. Toronto: Campus University Publications (s. 149-159) (10 sider).

Forelæsning: Skole-hjemsamarbejde

2.timer v/Noomi Matthiessen

Forelæsningens pensum:

Knudsen, H. (2010). *Har vi en aftale? Magt og ansvar i mødet mellem folkeskolen og familien*. (Kap. 4. S. 61-110). Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne. (49 sider)

Lareau, A. & Horvat, E.M. (1999). Moments of social inclusion and exclusion. Race, class and cultural capital in family-school relationships. *Sociology og Education*. Vol. 72 (January), pp. 37-53. (16 sider)

Matthiesen, N. (2015). A struggle for equitable partnerships: Somali diaspora mothers' acts of positioning in the practice of home-school partnerships in Danish public schools. *Outlines. Critical Practice Studies*. Vol. 16 (1), pp. 6-25. (19 sider).

Forelæsning: Konsultativt arbejde i skolen

2 timer v/Thomas Szulevicz

Forelæsningens pensum:

Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

Forelæsning: Inklusion

2 timer v/Thomas Szulevicz

Forelæsningens pensum:

Farrell, P. (2004). School Psychologists: Making Inclusion a Reality for All. *School Psychology International*, 25, 5-19. (15 sider).

Laluvein, J. (2010). School inclusion and the ,community of practice'. *International Journal of Inclusive Education*, 14 (1), p. 35-48. (14 sider).

Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

Forelæsning: Modeller og begreber til forståelse af døgninstitutioners praksis

2 timer v/ Mogens Jensen

Forelæsningens pensum:

Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]

Jensen, M. (2011a) ”Socialpædagogisk behandlingsarbejde” i Tidsskrift for Socialpædagogik (13 sd)

Jensen, M. (2015) ”Catalytic Models Developed Through Social Work” *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72

Samlet pensumliste:

Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]

<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14780880701473532>

Farrell, P. (2004). School Psychologists: Making Inclusion a Reality for All. *School Psychology International*, 25, 5-19. (15 sider).

Gilliam, L. (2008). Balladens fornuft. I: *Ungdomsforskning: Unge med etnisk minoritetsbaggrund*. Nr. 1&2, s. 25-34 (9 sider).

Gitz-Johansen, T. (2006). Kap. 3: Integration i folkeskolen & Kap. 4: Identitet, integration og differentiering. I: *Den multikulturelle skole - integration og sortering*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag. (48 sider).

Jensen, M. (2011a) ”Socialpædagogisk behandlingsarbejde”. I: *Tidsskrift for Socialpædagogik* (13 sd)

Jensen, M. (2015) ”Catalytic Models Developed Through Social Work” *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72

Knudsen, H. (2010). *Har vi en aftale? Magt og ansvar i mødet mellem folkeskolen og familien*. (Kap. 4. S. 61-110). Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne. (49 sider)

Laluvein, J. (2010). School inclusion and the ,community of practice'. *International Journal of Inclusive*

Education, 14 (1), p. 35-48. (14 sider).

Lagerman, L. (2015). Ethnic Minority Students in – or out of? - Education: Processes of Marginalization in and across School and Other Contexts. *Outlines. Critical Practice Studies*. Vol. 16 (2), p. 139-161. (20 sider).

Lareau, A. & Horvat, E.M. (1999). Moments of social inclusion and exclusion. Race, class and cultural capital in family-school relationships. *Sociology og Education*. Vol. 72 (January), pp. 37-53. (16 sider)

Lerche Mørck, L. (2007). Young ethnic minorities in education: How to expand possibilities for learning and transcending marginalization. I: Van Deventer, V. (ed.) *Citizen City: Between constructing agent and constructed agency*. Toronto: Campus University Publications (s. 149-159) (10 sider).

Matthiesen, N. (2015). A struggle for equitable partnerships: Somali diaspora mothers' acts of positioning in the practice of home-school partnerships in Danish public schools. *Outlines. Critical Practice Studies*. Vol. 16 (1), pp. 6-25. (19 sider).

Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

BUP Børne- og Ungdomspsykiatri VAP 10 ECTS

Modultitel: <i>Videregående Anvendt Psykologi – Børne- og Ungdomspsykiatri (Advanced Applied Psychology I)</i> 10 ECTS
Stadskode: HEA770001F
Placering: 7. semester
Modulansvarlig: Christina Mohr Jensen (christina.j@rn.dk) & Bo Møhl (bomoehl@hum.aau.dk)
Type og sprog: Dansk
Mål: <i>Modulets overordnede målsætninger følger studieordningens målbeskrivelser for faget Videregående Anvendt psykologi:</i> <i>Den studerende skal gennem modulet opnå:</i> Viden om <ul style="list-style-type: none">
▪ <i>og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning inden for området</i>
▪ <i>og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder inden for disciplinen</i>
▪ <i>og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier</i>
▪ <i>og forståelse af egne faglige kvalifikationer ift problemfelter i området</i> Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
▪ <i>at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis</i>
▪ <i>at kunne anvende relevante metoder og redskaber til undersøgelse</i>
▪ <i>at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis</i> Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
▪ <i>selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området</i>
▪ <i>at forbinde disciplinens anvendte psykologiske problemstillinger med almenpsykologiske teorier</i>
▪ <i>at skabe et overblik over egne faglige kvalifikationer i forhold til problemfelter inden for disciplinen med henblik på videre faglig kvalificering</i>
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: <i>Modulet introducerer den studerende for viden fra forskellige videnskabelige områder og hvordan viden fra de forskellige områder integreres ift. at være anvendelig ind i en børne- og ungdomspsykiatrisk praksis. Modulet bygger videre på den studerendes viden fra tidligere semestre (bl.a. kognitionspsykologi, udviklingspsykologi, klinisk psykologi, psykiatri) og supplerer denne viden med bl.a. resultater fra sundhedsvidenskabelig forskning. Denne viden præsenteres med et børne- og ungdomspsykiatrisk fokus, men vil også være anvendelig for psykologisk arbejde indenfor andre områder, herunder f.eks. arbejde i pædagogisk-psykologi, voksenpsykiatri mv.</i>

<p>Omfang og forventet arbejdsindsats:</p> <p><i>10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på nedenstående måde: På modulet afholdes 5 forelæsninger af hhv. 2x4, 2x3 og 1x2 timers varighed (16 timer i alt) og 4x4 timers seminarer. Seminarerne ledes af semesterets kursusansvarlige og organiseres ved, at de studerende præsenterer centrale tekster fra pensum for hinanden. Derfor fordrer særligt seminarerne aktiv deltagelse og aktive bidrag. De resterende arbejdstimer går til læsning, forberedelse, eksamen.</i></p>
<p>Antal forelæsninger: 5 forelæsninger af hhv. 2x4, 2x3 og 1x2 timers varighed</p>
<p>Antal forelæsningshold: 1</p>
<p>Antal seminartimer: 4x4 timer</p>
<p>Antal seminarhold: 1</p>
<p>Eksamen: <i>Modulet afsluttes på 7. semester med en intern mundtlig prøve. Prøven er en synopsisprøve (se studieordningen).</i></p>

Kursusgang	Varighed	Tema/Emne	Forelæser
1	4x45 min.	Introduktion til programmet og det børne- og ungdomspsykiatriske speciale	Christina Mohr Jensen
2	4x45 min.	Neuropsykiatriske udviklingsforstyrrelser - ADHD, autisme spektrum forstyrrelse og intelligens	Christina Mohr Jensen
3	3x45 min.	Angst og depression hos børn og unge	Christina Mohr Jensen
4	3x45 min.	Selvskade – mentaliserings evne og behandling	Bo Møhl
5	2x45 min.	Betydningen af børne- og ungdomspsykiatrisk lidelse for barnets livsforløb	Christina Mohr Jensen

1. forelæsning: Introduktion til det børne- og ungdomspsykiatriske speciale

Denne vil give en introduktion til det børne- og ungdomspsykiatriske speciale med fokus på, hvornår og hvordan en børne- og ungdomspsykiatrisk vurdering igangsættes og udføres. Forelæsningen vil omhandle, hvordan man i børne- og ungdomspsykiatrien forholder sig til den komplekse dynamik mellem barn, familie og samfund, samt forholdet mellem arv og miljø, når man skal forstå, afdække og behandle eventuel psykopatologi hos børn og unge.

Pensum:

- Rutter, M., O'Connor, T.G. and the English and Romanian Adoptees (ERA) Study Team (2004) Are there biological Programming Effects for Psychological Development? Findings from a Study of Romanian Adoptees, *Developmental Psychology*, 40 (1), pp. 81-94 (14 s.)
- Rutter, M, Moffitt, T.E., Caspi, A. (2006) Gene-environment interplay and psychopathology: multiple varieties but real effects, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47, pp. 226-261 (36 s.)
- Kennedy M., Kreppner, J, Knights, N., Kumsta, R., Maughan, B., Golm, D., Rutter, M., Schlotz, W., Sounga-Barke, E.J.S. (2016) Early severe institutional deprivation is associated with a persistent variant of adult Attention-Deficit/Hyperactivity disorder: a clinical presentation, developmental continuities and life circumstances in the English and Romanian Adoptees study, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, Epub ahead of print, pp. 1-13 (13 s.)
- Perry, B.D. (2002) Childhood Experience and Expression of Genetic Potential: What Childhood Neglect Tells Us about Nature and Nurture, *Brain and Mind*, 3, pp. 79-100 (22 s.)
- Sameroff et al. (2009) The Transactional Model of Development – How children and Contexts Shape Each Other, *American Psychological Association*, 1-290 (290 s.)

2. forelæsning: Neuropsykiatriske udviklingsforstyrrelser – ADHD, autisme spektrum forstyrrelse og mental retardering

Denne forelæsning vil introducere den studerende for tre af de neuropsykiatriske udviklingsforstyrrelser, der opfattes som havende deres begyndelse i de tidlige barndomsår; ADHD, autisme spektrum forstyrrelse og mental retardering. Forelæsningen vil omhandle diagnostisk, differential diagnostiske overvejelser og kort berøre, hvordan der kan arbejdes med helhedsorienteret behandling af de tre diagnoser, herunder ift. medicin, terapi og pædagogik.

Rutter, M., Bishop, D., Pine, D., Scott, S., Stevenson, J., Taylor, E. & Thapar A (Eds) *Rutters child and adolescent Psychiatry* 5th ed., Wiley-Blackwell 2008, kap. 34,46,49 (67 s.)

Thapar, A. & Cooper, M. (2016) Attention Deficit Hyperactivity Disorder, *Lancet*, 387, pp. 1240-1250 (11 s.)

3. forelæsning: Angst og depression hos børn og unge

Denne forelæsning vil introducere den studerende for tre børne og ungdomspsykiatriske problematikker, der kan være både selvstændige problematikker, men også være forårsaget af bl.a. stress og belastning i forbindelse med f.eks. de neuropsykiatriske udviklingsforstyrrelser behandlet i forelæsnings gang nr. 2. Forelæsningen vil omhandle diagnostisk, differential diagnostiske overvejelser og kort berøre, hvordan der kan arbejdes med helhedsorienteret behandling, herunder ift. medicin, terapi og pædagogik.

Rutter, M., Bishop, D., Pine, D., Scott, S., Stevenson, J., Taylor, E. & Thapar A (Eds) *Rutters child and adolescent Psychiatry* 5th ed., Wiley-Blackwell 2008, kap. 37,39,43 (66 s.)

National Institute for Health and Care Excellence (2005) Depression in children and young people: identification and management pp. 1-60 (<https://www.nice.org.uk/guidance/cg28>)

4. Forelæsning: Behandling af selvskadende unge

Forelæsningen vil belyse teorier om dynamik og behandling af selvskade hos unge. Hvorfor vælger et stigende antal unge at skade sig selv? Hvad får det ud af det? Hvilke omkostninger medfører selvskade? Hvilke behandlingsprincipper er mest effektive?

Pensum:

Bo Møhl Selvskade – psykologi og behandling. Hans Reitzels Forlag. 2015. (kapitlerne 7, 8, 11, & 14) (99 s.)

5. forelæsning: Betydningen af børne- og ungdomspsykiatrisk lidelse for barnets livsforløb

Denne forelæsning vil udfolde det udviklingspsykologiske perspektiv på børne- og ungdomspsykiatriske problematikker. Mange lidelser, der har deres begyndelse i børne- og unge årene, har vist sig at have konsekvenser for barnet på længere sigt - for nogle livslangt. I forelæsningen berøres betydningen af tidlig psykopatologi ift. bl.a. det senere psykiatriske forløb, risiko for kriminalitet, betydning ift. skolegang og senere arbejdsmarkedstilknnytning i voksenlivet.

Rutter, M., Bishop, D., Pine, D., Scott, S., Stevenson, J., Taylor, E. & Thapar A (Eds) *Rutters child and adolescent Psychiatry* 5th ed., Wiley-Blackwell 2008, kap. 34, 37, 39, 43, 46, 49. (133 sider)

Seminar:

Kursusgang	Varighed	Tema/Emne	Forelæser
1	4x45 min.	The scientific practioner – en model for psykologisk praksis	Christina Mohr Jensen
2	4x45 min.	Den psykiatriske anamnese – praksis og forskning supplerer hinanden	Christina Mohr Jensen
3	4x45 min.	At planlægge interventioner – praksis og forskning supplerer hinanden	Christina Mohr Jensen
4	4x45 min.	Synopsis og den kommende praktik	Christina Mohr Jensen

1. Seminar: The scientific practioner

I dette seminar fremlægges nedenstående artikler af to hold studerende. Formålet med dette seminar er at skabe refleksion og bevidsthed om psykologens rolle i at sikre sig, at den psykologiske praksis holder et højt fagligt niveau også efter endt uddannelse:

Angold, A., Erkanli, A., Copeland, W., Goodman, R., Fischer, P.W., Costello, E.J. (2012) Psychiatric diagnostic interviews for children and adolescents: A comparative study, *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 51 (5), pp. 506-517. (14 s.)

Bruchmüller, K., Margraf, J. & Schneider, S. (2012) Is ADHD Diagnosed in Accord With Diagnostic Criteria? Overdiagnosis and Influence of Client Gender on Diagnosis, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 80 (1), pp. 128-138 (11 s.)

Spengler, P.M., Dixon, D.N., Strohmer, D.C., Shivy, V.A. (1995) A Scientist-Practitioner Model of Psychological Assessment, *The Counseling psychologist*, 23 (3) 506-534 (29 sider)

2. Seminar: Den psykiatriske anamnese

I dette seminar præsenteres indledningsvist standardskabelonen for anamneseoptag i børne- og ungdom psykiatrien. Herefter fremlægger to grupper af studerende nedenstående artikler og der reflekteres i plenum over hvorfor man i praksis har det valgte anamnestisk fokus:

Rutter, M, Moffitt, T.E., Caspi, A. (2006) Gene-environment interplay and psychopathology: multiple varieties but real effects, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47, pp. 226-261 (36 s.)

Linnet, K.M., Wisborg, K., Obel, C., Secher, N.J., Thompsen, P.H., Agerbo, E., Henriksen T.B. (2005) Smoking during pregnancy and the risk for hyperkinetic disorder in offspring, *Pediatrics*, 116 (2), pp. 462-467 (6 s.)

Obel, C., Zhu, J.L., Olsen, J., Breining, S., Li, J., Grønberg, T.K., Gissler, M. & Rutter, M. (2016) The risk of attention deficit hyperactivity disorder in children exposed to maternal smoking during pregnancy – a re-examination using a sibling design, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 57 (4), 532-537 (6 s.)

3. Seminar: At planlægge interventioner – den psykologiske, videnskabelige praksis

Seminaret indledes med en introduktion til evidensbegrebet som det anvendes i bl.a. Sundhedsstyrelsen. Herefter gennemgår de studerende to tekster der har til formål at stimulere en fælles refleksion og diskussion over begrebet evidens i psykologisk praksis

National Institute for Health and Care Excellence (2005) Depression in children and young people: identification and management pp. 1-60 (<https://www.nice.org.uk/guidance/cg28> (60 s).

McIntyre, L.L., Blacher, J., Baker, B.L. (2006) The transition to school: adaption in young children with and without intellectual disability, *Journal of Intellectual Disability Research*, 50 (5), pp. 349-361 (13 sider)

4. Seminar: Synopsis og den kommende praktik

I dette seminar præsenterer en gruppe af studerende information for de øvrige deltagere om, hvilke formalia der knytter sig til synopsis. Herefter diskuteres mulige problemformuleringer til synopsis ved at de

studerende i samspil med seminarlederen, giver feedback. Slutteligt informeres der yderligere om den forestående praktik.

Samlet pensumliste

- Angold, A., Erkanli, A., Copeland, W., Goodman, R., Fischer, P.W., Costello, E.J. (2012) Psychiatric diagnostic interviews for children and adolescents: A comparative study, *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 51 (5), pp. 506-517. (14 s.)
- Bruchmüller, K., Margraf, J. & Schneider, S. (2012) Is ADHD Diagnosed in Accord With Diagnostic Criteria? Overdiagnosis and Influence of Client Gender on Diagnosis, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 80 (1), pp. 128-138 (11 s.)
- Handle, E.D., Rogosch, F.A., Guild, D.J, Cicchetti, D. (2015) Neighborhood disadvantage and adolescent substance use disorder: The moderating role of maltreatment, *Child Maltreatment*, 20(3), pp. 193-202 (9 sider)
- Harrison, C. & Sofronoff, K. (2002) ADHD and Parental Psychological Distress: Role of Demographics, Child Behavioral Characteristics, and Parental Cognitions, *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 41 (6), pp. 703-711. (9 s.)
- Johnston, B.A., Coghill, D., Matthews, K., Steele, J.D. (2015) Predicting methylphenidate response in attention deficit hyperactivity disorder: A preliminary study, *Journal of Psychopharmacology*, 29 (1), pp. 24-30 (7 s.)
- Kennedy M., Kreppner, J, Knights, N., Kumsta, R., Maughan, B., Golm, D., Rutter, M., Schlotz, W., Sounga-Barke, E.J.S. (2016) Early severe institutional deprivation is associated with a persistent variant of adult Attention-Deficit/Hyperactivity disorder: a clinical presentation, developmental continuities and life circumstances in the English and Romanian Adoptees study, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, Epub ahead of print, pp. 1-13 (13 s.)
- Linnet, K.M., Wisborg, K., Obel, C., Secher, N.J., Thompsen, P.H., Agerbo, E., Henriksen T.B. (2005) Smoking during pregnancy and the risk for hyperkinetic disorder in offspring, *Pediatrics*, 116 (2), pp. 462-467 (6 s.)
- McIntyre, L.L., Blacher, J., Baker, B.L. (2006) The transition to school: adaption in young children with and without intellectual disability, *Journal of Intellectual Disability Research*, 50 (5), pp. 349-361 (13 sider)
- Mohr-Jensen, C., Steinhausen, H.C. (2015) Time trends in incidence rates of diagnosed attention-deficit/hyperactivity disorder across 16 years in a nationwide Danish registry study, *Journal of Clinical Psychiatry*, 76 (3), pp. 334-341. (8 s.)
- Mohr- Jensen, C., Vinkel Koch, S., Briciet Lauritsen, M., Steinhausen , H.C. (2016) The validity and reliability of the diagnosis of hyperkinetic disorders in the Danish Psychiatric Central Research Registry, *European Psychiatry*, 35, pp. 16-24. (9 s.)
- Møhl, B. (2015): Selvskade – psykologi og behandling. Hans Reitzels Forlag. (kapitlerne 7, 8, 11, & 14) (99 s.)

- National Institute for Health and Care Excellence (2005) Depression in children and young people: identification and management pp. 1-60 (<https://www.nice.org.uk/guidance/cg28> (60 s).
- Obel, C., Zhu, J.L., Olsen, J., Breining, S., Li, J., Grønberg, T.K., Gissler, M. & Rutter, M. (2016) The risk of attention deficit hyperactivity disorder in children exposed to maternal smoking during pregnancy – a re-examination using a sibling design, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 57 (4), 532-537 (6 s.)
- Perry, B.D. (2002) Childhood Experience and Expression of Genetic Potential: What Childhood Neglect Tells Us about Nature and Nurture, *Brain and Mind*, 3, pp. 79-100 (22 s.)
- Pingault, J.B., Vidin, E., Galéra, C., Greven, C.U., Zheng, Y., Plomin, R., Rijdsdijk, F. (2015) Genetic and Environmental Influences on the Developmental Course of Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder Symptoms From Childhood to Adolescence, *JAMA Psychiatry*, 72(7) 651-658. (8 s.)
- Sameroff et al. (2009) The Transactional Model of Development – How children and Contexts Shape Each Other, *American Psychological Association*, 1-290 (290 s.)
- Smedler, A.C. & Tideman, E. (2011) *At teste børn og unge – om testmetoder i den psykologiske undersøgelse*, kap. 1,2,3,5,7,9,10, Appendix 1. Gyldendal Akademisk. (150 s.)
- Spengler, P.M., Dixon, D.N., Strohmer, D.C., Shivy, V.A. (1995) A Scientist-Practitioner Model of Psychological Assessment, *The Counseling psychologist*, 23 (3) 506-534 (29 sider)
- Retz, W., Retz-Junginger, P. (2014) Prediction of methylphenidate treatment outcome in adults with attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD), *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 264 (Supp. 1) pp. 35-43 (9 s.)
- Rutter, M., O'Connor, T.G. and the English and Romanian Adoptees (ERA) Study Team (2004) Are there biological Programming Effects for Psychological Development? Findings from a Study of Romanian Adoptees, *Developmental Psychology*, 40 (1), pp. 81-94 (14 s.)
- Rutter, M, Moffitt, T.E., Caspi, A. (2006) Gene-environment interplay and psychopathology: multiple varieties but real effects, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47, pp. 226-261 (36 s.)
- Rutter, M., Bishop, D., Pine, D., Scott, S., Stevenson, J., Taylor, E. & Thapar A (Eds) *Rutter's child and adolescent Psychiatry* 5th ed., Wiley-Blackwell 2008, kap 34,37,39,43,46,49 (133 s.):
- Kap 34: Disorders of Attention and activity- pp. 521-542 (22 s.)
  - Kap: 37: Depressive disorders in childhood and adolescence – pp. 587-612 (26 s.)
  - Kap 39: Anxiety disorders – pp. 628-647 (20 s.)
  - Kap 43: Obsessive compulsive disorder – pp. 698-718 (21 s.)
  - Kap 46: Autism spectrum disorders – pp. 759-781 (23 s.)
  - Kap 49: Intellectual disability – pp. 820-840 (21 s.)

- Taylor, J.L. Lindsay, R.L. Willner P. (2008) CBT for people with Intellectual Disabilities: Emerging Evidence, Cognitive Ability and IQ effects, *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 36, 723-733 (11 sider)
- Tarver, J., Daley, D. & Sayal, K. (2015) Beyond symptom control for attention-deficit hyperactivity disorder (ADHD): what can parents do to improve outcomes? *Child: Care Health, and Development*, 41 (1), pp. 1-14. (14 s.)
- Thapar, A., Rice, F., Hay, D., Boivin, J., Langley, K., van der Bree, M., Rutter, M. & Harold, G. (2009) Prenatal smoking might not Cause Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder: Evidence from a Novel design, *Biological Psychiatry*, 66, pp 722-727 (6 s.)
- Thapar, A. & Cooper, M. (2016) Attention Deficit Hyperactivity Disorder, *Lancet*, 387, pp. 1240-1250 (11 s.)

BUP Supplerende Anvendt Psykologi - Børne- og Ungdomspsykiatri 5 ECTS

Modultitel: <i>Supplerende Anvendt Psykologi - Børne- og Ungdomspsykiatri 5 ECTS</i>
Stadskode: HEA770002D
Placering: <i>7. semester</i>
Modulansvarlig: <i>Christina Mohr Jensen (christina.j@rn.dk) & Bo Møhl (bomoehl@hum.aau.dk)</i>
Type og sprog: <i>Dansk</i>
Mål: <i>Modulets overordnede målsætninger følger studieordningens målbeskrivelser for faget Videregående Anvendt psykologi:</i> <i>Den studerende skal gennem modulet opnå:</i> Viden om <ul style="list-style-type: none">
▪ <i>og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning inden for området</i>
▪ <i>og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder inden for disciplinen</i>
▪ <i>og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier</i> Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
▪ <i>at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis</i>
▪ <i>at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis</i> Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
▪ <i>selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området</i>
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: <i>Modulet vælges af psykologistuderende på 7. semester som ikke er optaget på programmet Børne- og Ungdomspsykiatri.</i> <i>Modulet introducerer den studerende for viden fra forskellige videnskabelige områder og hvordan viden fra de forskellige områder integreres ift. at være anvendelig ind i en børne- og ungdomspsykiatrisk praksis.</i>

<p><i>Modulet bygger videre på den studerendes viden fra tidligere semestre (bl.a. kognitionspsykologi, udviklingspsykologi, klinisk psykologi, psykiatri) og supplerer denne viden med bl.a. resultater fra sundhedsvidenskabelig forskning. Denne viden præsenteres med et børne- og ungdomspsykiatrisk fokus, men vil også være anvendelig for psykologisk arbejde indenfor andre områder, herunder f.eks. arbejde i pædagogisk-psykologi, voksenpsykiatri mv.</i></p>
<p>Omfang og forventet arbejdsindsats:</p> <p><i>5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på nedenstående måde: På modulet afholdes 5 forelæsninger af hhv. 2x4, 2x3 og 1x2 timers varighed (16 timer i alt). Deltagelse fordrer aktiv deltagelse og aktive bidrag. De resterende arbejdstimer går til læsning, forberedelse, eksamen.</i></p>
<p>Antal forelæsninger: 5 forelæsninger af hhv. 2x4, 2x3 og 1x2 timers varighed</p>
<p>Antal forelæsningshold: 1</p>
<p>Eksamen:</p> <p>Prøveform: 4-timers stedprøve. Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer tilstedeværelse i mindst 75% af de planlagte forelæsninger samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.</p>

Kursusgang	Varighed	Tema/Emne	Forelæser
1	4x45 min.	Introduktion til programmet og det børne- og ungdomspsykiatriske speciale	Christina Mohr Jensen
2	4x45 min.	Neuropsykiatriske udviklingsforstyrrelser - ADHD, autisme spektrum forstyrrelse og intelligens	Christina Mohr Jensen
3	3x45 min.	Angst og depression hos børn og unge	Christina Mohr Jensen
4	3x45 min.	Selvskade – mentaliserings evne og behandling	Bo Møhl
5	2x45 min.	Betydningen af børne- og ungdomspsykiatrisk lidelse for barnets livsforløb	Christina Mohr Jensen

4. forelæsning: Introduktion til det børne- og ungdomspsykiatriske speciale

Denne vil give en introduktion til det børne- og ungdomspsykiatriske speciale med fokus på, hvornår og hvordan en børne- og ungdomspsykiatrisk vurdering igangsættes og udføres. Forelæsningen vil omhandle, hvordan man i børne- og ungdomspsykiatrien forholder sig til den komplekse dynamik mellem barn, familie

og samfund, samt forholdet mellem arv og miljø, når man skal forstå, afdække og behandle eventuel psykopatologi hos børn og unge.

Pensum:

Handle, E.D., Rogosch, F.A., Guild, D.J., Cicchetti, D. (2015) Neighborhood disadvantage and adolescent substance use disorder: The moderating role of maltreatment, *Child Maltreatment*, 20(3), pp. 193-202 (9 sider)

Rutter, M., O'Connor, T.G. and the English and Romanian Adoptees (ERA) Study Team (2004) Are there biological Programming Effects for Psychological Development? Findings from a Study of Romanian Adoptees, *Developmental Psychology*, 40 (1), pp. 81-94 (14 s.)

Rutter, M, Moffitt, T.E., Caspi, A. (2006) Gene-environment interplay and psychopathology: multiple varieties but real effects, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47, pp. 226-261 (36 s.)

Kennedy M., Kreppner, J, Knights, N., Kumsta, R., Maughan, B., Golm, D., Rutter, M., Schlotz, W., Sounga-Barke, E.J.S. (2016) Early severe institutional deprivation is associated with a persistent variant of adult Attention-Deficit/Hyperactivity disorder: a clinical presentation, developmental continuities and life circumstances in the English and Romanian Adoptees study, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, Epub ahead of print, pp. 1-13 (13 s.)

Perry, B.D. (2002) Childhood Experience and Expression of Genetic Potential: What Childhood Neglect Tells Us about Nature and Nurture, *Brain and Mind*, 3, pp. 79-100 (22 s.)

Sameroff et al. (2009) The Transactional Model of Development – How children and Contexts Shape Each Other, *American Psychological Association*, 1-290 (290 s.)

5. forelæsning: Neuropsykiatriske udviklingsforstyrrelser – ADHD, autisme spektrum forstyrrelse og mental retardering

Denne forelæsning vil introducere den studerende for tre af de neuropsykiatriske udviklingsforstyrrelser, der opfattes som havende deres begyndelse i de tidlige barndomsår; ADHD, autisme spektrum forstyrrelse og mental retardering. Forelæsningen vil omhandle diagnostisk, differential diagnostiske overvejelser og kort berøre, hvordan der kan arbejdes med helhedsorienteret behandling af de tre diagnoser, herunder ift. medicin, terapi og pædagogik.

Harrison, C. & Sofronoff, K. (2002) ADHD and Parental Psychological Distress: Role of Demographics, Child Behavioral Characteristics, and Parental Cognitions, *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 41 (6), pp. 703-711. (9 s.)

McIntyre, L.L., Blacher, J., Baker, B.L. (2006) The transition to school: adaption in young children with and without intellectual disability, *Journal of Intellectual Disability Research*, 50 (5), pp. 349-361 (13 sider)

- Mohr-Jensen, C., Steinhausen, H.C. (2015) Time trends in incidence rates of diagnosed attention-deficit/hyperactivity disorder across 16 years in a nationwide Danish registry study, *Journal of Clinical Psychiatry*, 76 (3), pp. 334-341. (8 s.)
- Mohr- Jensen, C., Vinkel Koch, S., Briciet Lauritsen, M., Steinhausen , H.C. (2016) The validity and reliability of the diagnosis of hyperkinetic disorders in the Danish Psychiatric Central Research Registry, *European Psychiatry*, 35, pp. 16-24. (9 s.)
- Taylor, J.L. Lindsay, R.L. Willner P. (2008) CBT for people with Intellectual Disabilities: Emerging Evidence, Cognitive Ability and IQ effects, *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 36, 723-733 (11 sider)
- Thapar, A. & Cooper, M. (2016) Attention Deficit Hyperactivity Disorder, *Lancet*, 387, pp. 1240-1250 (11 s.)

6. forelæsning: Angst og depression hos børn og unge

Denne forelæsning vil introducere den studerende for tre børne og ungdomspsykiatriske problematikker, der kan være både selvstændige problematikker, men også være forårsaget af bl.a. stress og belastning i forbindelse med f.eks. de neuropsykiatriske udviklingsforstyrrelser behandlet i forelæsnings gang nr. 2. Forelæsningen vil omhandle diagnostisk, differential diagnostiske overvejelser og kort berøre, hvordan der kan arbejdes med helhedsorienteret behandling, herunder ift. medicin, terapi og pædagogik.

National Institute for Health and Care Excellence (2005) Depression in children and young people: identification and management pp. 1-60 (<https://www.nice.org.uk/guidance/cg28> (60 sider)

4. Forelæsning: Behandling af selvskadende unge

Forelæsningen vil belyse teorier om dynamik og behandling af selvskade hos unge. Hvorfor vælger et stigende antal unge at skade sig selv? Hvad får det ud af det? Hvilke omkostninger medfører selvskade? Hvilke behandlingsprincipper er mest effektive?

5. forelæsning: Betydningen af børne- og ungdomspsykiatrisk lidelse for barnets livsforløb

Denne forelæsning vil udfolde det udviklingspsykologiske perspektiv på børne- og ungdomspsykiatriske problematikker. Mange lidelser, der har deres begyndelse i børne- og unge årene, har vist sig at have konsekvenser for barnet på længere sigt - for nogle livslangt. I forelæsningen berøres betydningen af tidlig psykopatologi ift. bl.a. det senere psykiatriske forløb, risiko for kriminalitet, betydning ift. skolegang og senere arbejdsmarkedstilknøytning i voksenlivet.

Samlet pensumliste

Handle, E.D., Rogosch, F.A., Guild, D.J, Cicchetti, D. (2015) Neighborhood disadvantage and adolescent substance use disorder: The moderating role of maltreatment, *Child Maltreatment*, 20(3), pp. 193-202 (9 sider)

- Harrison, C. & Sofronoff, K. (2002) ADHD and Parental Psychological Distress: Role of Demographics, Child Behavioral Characteristics, and Parental Cognitions, *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 41 (6), pp. 703-711. (9 s.)
- Kennedy M., Kreppner, J, Knights, N., Kumsta, R., Maughan, B., Golm, D., Rutter, M., Schlotz, W., Sounga-Barke, E.J.S. (2016) Early severe institutional deprivation is associated with a persistent variant of adult Attention-Deficit/Hyperactivity disorder: a clinical presentation, developmental continuities and life circumstances in the English and Romanian Adoptees study, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, Epub ahead of print, pp. 1-13 (13 s.)
- McIntyre, L.L., Blacher, J., Baker, B.L. (2006) The transition to school: adaption in young children with and without intellectual disability, *Journal of Intellectual Disability Research*, 50 (5), pp. 349-361 (13 sider)
- Mohr-Jensen, C., Steinhausen, H.C. (2015) Time trends in incidence rates of diagnosed attention-deficit/hyperactivity disorder across 16 years in a nationwide Danish registry study, *Journal of Clinical Psychiatry*, 76 (3), pp. 334-341. (8 s.)
- Mohr- Jensen, C., Vinkel Koch, S., Briciet Lauritsen, M., Steinhausen , H.C. (2016) The validity and reliability of the diagnosis of hyperkinetic disorders in the Danish Psychiatric Central Research Registry, *European Psychiatry*, 35, pp. 16-24. (9 s.)
- National Institute for Health and Care Excellence (2005) Depression in children and young people: identification and management pp. 1-60 (<https://www.nice.org.uk/guidance/cg28> (60 s).
- Perry, B.D. (2002) Childhood Experience and Expression of Genetic Potential: What Childhood Neglect Tells Us about Nature and Nurture, *Brain and Mind*, 3, pp. 79-100 (22 s.)
- Sameroff et al. (2009) The Transactional Model of Development – How children and Contexts Shape Each Other, *American Psychological Association*, 1-290 (290 s.)
- Rutter, M., O’Connor, T.G. and the English and Romanian Adoptees (ERA) Study Team (2004) Are there biological Programming Effects for Psychological Development? Findings from a Study of Romanian Adoptees, *Developmental Psychology*, 40 (1), pp. 81-94 (14 s.)
- Rutter, M, Moffitt, T.E., Caspi, A. (2006) Gene-environment interplay and psychopathology: multiple varieties but real effects, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47, pp. 226-261 (36 s.)
- Taylor, J.L. Lindsay, R.L. Willner P. (2008) CBT for people with Intellectual Disabilities: Emerging Evidence, Cognitive Ability and IQ effects, *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 36, 723-733 (11 sider)
- Thapar, A. & Cooper, M. (2016) Attention Deficit Hyperactivity Disorder, *Lancet*, 387, pp. 1240-1250 (11 s.)

BSPK Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Børnesprogklinikken (10 ECTS)

Modultitel: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Advanced Applied Psychology I - Børnesprogklinikken (10 ECTS)
Stadskode: HEA770001F
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: Kristine Jensen de López (kristine@hum.aau.dk) Undervisere: Hanne Knudsen Søndergaard, Kristine Jensen de López, Pernille Donau (med forbehold), Eva Søndergaard, supervisor og specialist i Børneneuropsykologi, Karina Niss Jørgensen, Børne-Unge psykiatri, Århus, Lisa Archibald, Western University, Canada og Rena Lyons, NUI Galway Universitet, Irland (med forbehold da Rena Lyons besøg på AAU er betinget af en positive EU ansøgning)
Type og sprog: Kursusmodul Dansk og engelsk
Mål: Børnesprogklinikken BspK (Developmental Communication Disorders) udfører forskningsbaseret udredning og intervention af førskole- og skolebørn, der opvokser med afvigende kommunikative færdigheder (specifikke sprogforstyrrelse (SSF), læsevanskeligheder, autisme, ADHD, høretab eller andet). Professionsprogrammet er et kontinuerligt forløb med intern praktik og egen klientkontakt. Kurset består af et kort selvstændigt og sammenhængende forløb, hvor fokus bl.a. er på Dynamisk Udredning, som er en forsknings- og teoretiskbaseret tilgang udviklet indenfor Vygotskys teori. Dynamisk Udredning er desuden en interaktiv udredningsmetode som har individets kapaciteter til at respondere på en given intervention i fokus. I workshops på VAP bliver de centrale teorier og begreber fra interventionsmetoden præsenteret og diskuteret. Som en del af workshoppen bliver de studerende introduceret for nogle konkrete interventionsforløb indenfor Dynamisk Udredning, og som vil blive diskuteret og problematiseret i workshoppen. Kurset tilbyder også en international workshop om identitet hos børn og unge med sproglige vanskeligheder. Kurset forbereder den studerende til selv at modtager klienter i den interne praktik på klinikken på 8. semester.
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: Undervisningen på klinikens 7. semester bygger videre på det grundlag, som de studerende har tilegnet sig på bacheloruddannelsen, men nu med en konkret anvendelsesorienteret tilgang og med udgangspunkt i den børnepsykologiske praksis. På programmets første semester udbydes kurset i Videregående Anvendt Psykologi, hvor den overordnede hensigt er at introducere den studerende til feltet afvigende kommunikativ udvikling, neuropsykologisk børnepsykologi og give et indgående kendskab til nogle af feltets

aktuelle teoretiske og videnskabelige temaer og deres implikationer for praksis. For eksempel differentiel diagnostiske udfordringer, og uklarhederne ift. det konkrete barns kognitive og psykosociale udfordringer, samt udfordringer forbundet med at være en familie med et barn, der opvokser med en kommunikativ forstyrrelse.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

På VAP deltager de studerende i workshops (se nedenstående). Dertil er der til Børneklivikkens SAP modul knyttet et kursus i ressourcefokuseret familie- og netværksarbejde med Eva Søndergaard. Dette kursus har særligt sigte at give den studerende indsigt i at forstå barnet i en bestemt kontekst og teknikker i narrativ terapi med børn. Derudover er der supervision med Eva Søndergaard, hvor de studerende arbejder med at analysere, reflektere og konsultere på klinikkens forældresamtaler. Lisa Archibald fra Western University, Canada deltager i efteråret via skype. Rena Lyons fra Irland holder en workshop om narrative identitet hos børn med sproglige vanskeligheder og knyttet til en klinisk optik. Der er forberedelse til al VAP undervisning i form af læsning, analysere og forberedelse til oplæg. De studerende forventes, at deltage aktivt i alle VAP aktiviteter.

Praktikken på klinikken består af intern praktik. Allerede på 7. Semester er der mulighed for at den studerende kan deltage som føl på klinikkens forskellige opgaver i og udenfor universitetet.

Aktivitet	Timer
1 forelæsning à 1 time	1
6 forelæsninger á 2 timer	12
1 forelæsning á 3 timer	3
3 seminargange à 1 time	3
6 seminargange à 2 timer	12
1 seminargange à 3 timer	3
3 seminargange à 4 timer	12
Læsning og forberedelse	218
Eksamen	4

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 12 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminartimer: 6 x 2 timer

Antal seminarhold: 1

Deltagere:

7 sem. studerende på Børnesprogklinikken

Deltagerforudsætninger:

Optagelse på Børnesprogklinikken

Modulaktiviteter (kursusgange med videre):

Undervisning finder sted som workshop med en vekselvirkning mellem forelæsninger, seminar undervisning. VAP forløbet forløber over flere dage, hvor den enkelte workshop er organiseret omkring nogle bestemte temaer. Undervisningen er en kombination af forelæsninger fra underviserne med de studerendes oplæg om den tilknyttede litteratur, samt øvelser, cases, diskussioner i grupper og plenum. Elementer fra klinikkens VAP forløb fortsætter på programmets 8. og 9. semester, hvor de studerende er i intern praktik på klinikken. Her har den studerende egne klienter i terapi og deltager i et reflekterende team omkring udredning- og terapiforløb.

Eksamen:

En intern mundtlig prøve i Videregående anvendt psykologi I (Advanced Applied Psychology I). Den studerende afprøves i det valgte kursus.

Prøven er en synopsis prøve. En synopsis er en kort, fokuseret akademisk tekst, der opidser en problemstilling og en analyse af den som forberedelse til en efterfølgende faglig drøftelse. Ved den mundtlige eksamen holder den/de studerende et oplæg i maksimalt en tredjedel af den samlede eksaminationstid. Den efterfølgende diskussion tager udgangspunkt i det skriftlige arbejde. Eksaminator inddrager også pensummateriale, som ikke har været berørt i synopsis. Synopsis udarbejdes i relation til pensum, og problemstillingen godkendes af den kursusansvarlige lærer.

Pensumramme: 1000 sider obligatorisk litteratur inden for den valgte disciplin.

Sidetæl: Højest 3 sider.

Normeret prøvetid: For individuelle eksamener er prøvetiden 30 minutter inklusiv votering og karaktergivning.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives der karakter efter 7-trinsskalaen.

Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie.

- *Godkendelse af synopsisemne: Hanne Knudsen*

Kursusoversigt: 13 dage á 2-6 timer. I alt 48 timer. Derudover deltager den studerende løbende i visitationsmøder med familier på klinikken.

Kursusgang	Varighed	Tema/Emne	Seminarunderviser/e	Litteratur
1	6 x 45 min. 2 forelæsninger + 4 seminar	Introduktion til Børnesprogklinikken og 7. Semester Fællesspisning med 9 sem.	Kristine Jensen de López og Hanne Knudsen	
2	6 x 45 min. 3 forelæsninger + 3 seminar	Børn med en sprogforstyrrelse: hvad kendetegner deres kommunikation og kognition?	Kristine Jensen de López og Lisa Archibald	Archibald & Joanisse, M. F. (2009), Bishop, D. V. M. (2014), Bishop et al (2016), Clegg, Hollis, Mawhood & Rutter (2005), Cohen (2001), Dispaldro et al, (2012), Ebbels, (2014). Reily, Bishop and Tomblin, (2014), Pauls and Archibald, (2016), Cohen (2001), Nilsson & Jensen de opez (2016), Conti-Ramsden, Mok, Pickles & Durkin (2013)
3	4 x 45 min 2 forelæsninger + 2 seminar	Workshop: Narrative Identity I	Rena Lyons og Kristine Jensen de López	
4	4 x 45 min 2 forelæsninger + 2 seminar	Workshop: Narrative Identity II	Rena Lyons og Kristine Jensen de López	
5	2 x 35 min. 1 forelæsning + 1 seminar	Kommunikativ profil hos børn med en autismspektrum forstyrrelse og udredning for autisme (fælles med 9 sem.)	Karina Niss Jørgensen og Kristine Jensen de López	Chahboun (2016), Lockton, Adams & Collins (2016), Adam et al., (2012), Tager- Flusberg, Paul & Lord (2005).
6	4 x 45 min.	Introduktion til Dynamisk udredning	Kristine Jensen de López og Pernille Donau	Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007), Grigorenko (2009)

	2 forelæsninger + 2 seminar			
7	4 x 45 min. 2 forelæsninger + 2 seminar	Dynamisk udredning Trin-for trin	Kristine Jensen de López	Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007), Hasson & Botting (2010), Hasson & Joff (2007)
8	2 x 45 min. 2 seminar	Narrativer fra forældre til udsatte børn (fælles med 9 sem.)	Eva Søndergaard og Kristine Jensen de López	
9	4 x 45 min 2 forelæsninger + 2 seminar	Kommunikativ profil hos børn med: ADHD, autisme, høretab (CI)	Hanne Søndergaard Knudsen	Gooch et al. (2016), Helland, Helland og Heimann (2014), Hoog et al. (2015), Jensen de López, Sørensen & Jensen (2016), Redmond (2011)
10	2 x 45 min 1 forelæsning + 1 seminar	Sprog- og Læsevanskeligheder	Hanne Søndergaard Knudsen	Eklund et al. (2015), Archibald, Cardy, Joannis & Ansari (2014), Ricketts (2011)
11	2 x 5 min 1 forelæsning + 1 seminar	Konsultativ metode og case-analyse	Hanne Søndergaard Knudsen	Nordahl (2004), Trillingsgaard & Elmore (2010)
12	4 x 45 min 4 seminar	Synopser og forberedelse af klientforløb	Hanne Søndergaard Knudsen og Lisa Archibald	
13	4 x 45 min 4 seminar	Opsamling på forløbet og fremadrettet planlægning ift. klientforløb + juleafslutning	Hanne Søndergaard Knudsen og Kristine Jensen de López	

Oversigt over de enkelte kursusgange:

1. dag

6 lektioner v/ Hanne Bruun Søndergaard Knudsen og Kristine Jensen de López

Introduktion til Børnesprogklinikken og 7 semester.

Introduktion til Dynamisk Udredning; et historisk indblik og gennemgang af teorien bag tilgangen, samt de centrale begreber. På første møde bliver de studerende også introduceret for klinikken og der udføres detailplanlægning ift. klinikkens efterårsopgaver

2. dag

4 lektioner v/Kristine Jensen de López og Lisa Archibald

Børn med en sprogforstyrrelse: hvad kender tegner deres kommunikation og kognition?

Bishop, D.V.M., Snowling, M.J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T. and CATALISE consortium (2016). CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study. Identifying Language Impairments in Children. PLOS ONE, 2016, 1-16. [26 sider] <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168066>

Clegg, J., Hollis, C., Mawhood, L. & Rutter, M. (2005). Developmental language disorders – follow-up in later adult life. Cognitive, language and psychosocial outcomes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46:2. (Pp. 128-149). [21 sider]

Cohen, N. J. (2001). *Language impairment and psychopathology in infants, children and adolescents*. Sage: Thousand Oaks, CA.

Conti-Ramsden, G., Mok, P., Pickles, A. & Durkin, K. (2013). Adolescents with a history of specific language impairment (SLI): Strengths and difficulties in social, emotional and behavioural functioning. *Research in Developmental Disabilities*, 34 (pp. 4161-4169). [9 sider]

Archibald, L. M. D. & Joanisse, M. F. (2009). On the sensitivity and specificity of nonword repetition and sentence recall to language and memory impairments in children. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, vol. 52, 899-914 [17 sider]

Bishop, D. V. M. (2014). Ten questions about terminology for children with unexplained language problems. *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 49, nr. 4, 381-415. [34 sider]

Dispaldro, M., Leonard, L., Corradi, N., Ruffino, M., Bronte, T., & Facetti, A., (2012). Visual attentional engagement deficits in children with Specific Language Impairment and their role in real-time language processing. *Cortex*, 1-14 [14 sider].

Ebbels, S. (2014). Introducing the SLI debate (Editorial). *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 49, nr- 4, 377-780. [3 sider]

Nilsson, K.K. & Jensen de López, K. (2016), Theory of Mind in Children with Specific Language Impairment: A Systematic Review and Meta-analysis. *Child Development*, Vol. 87, 1, 143-153. [10 sider]

Pauls, L. & Archibald, L.M.D. 2016). Executive Functions in Children with Specific Language Impairment: A Meta-analysis. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, Vol. 59, 1074-1086 [12 sider]

Reily, S., Bishop, V. M, Tomblin, B. (2014). Terminological debate over language impairment in children: forward movement and sticking points. *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 48, nr- 4, 452-462. [10 sider]

3. og 4. dag

2 x 2 workshops á 4 lektioner hver om *Narrative Identity hos børn og familier*/ Rena Lyons & Kristine Jensen de López

5. dag

2 lektioner v/ Karina Niss Jørgensen og Kristine Jensen de López

Kommunikativ profil hos børn med en autismspektrum forstyrrelse og udredning for autisme (fælles med 9 sem.)

Adams, C., Lockton, E., Freed, J. Gaile, J. Earl, G., McBean, K., Nash, M., Green, J., Vail, A. & Law J. (2012). The Social Communication Intervention Project: a randomized controlled trial of the effectiveness of speech and language therapy for school-age children who have pragmatic and social communication problems with or without autism spectrum disorder. *International Journal of Communication Disorders*, vol. 47(3), 233-244 [11 sider]

Chahboun, S., Vulchanov, V., Saldaña, D., Eshuis, H. & Vulchanova, M. (2016). Can you play with fire and not hurt yourself? A comparative study of figurative language comprehension between individuals with and without Autism Spectrum Disorder. *PLOS ONE*, Dec. 30, 1-24 [24 sider].
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168571>

Lockton, E, Adams, C. & Collins, A., (2016). Do children with social communication disorder have explicit knowledge of pragmatic rules they break? A comparison of conversational pragmatic ability and metapragmatic awareness. *International Journal of Communication Disorders* [10 sider]

Tager-Flusberg, H., Paul, R., & Lord, C. (2005). Language and communication in autism. In F. Volkmar, R. Paul, & A. Klin (Eds.), *Handbook on autism and pervasive developmental disorders* (3rd ed., pp. 335-364). New York: Wiley. [30 sider]

6. Dag 4 lektioner v/Kristine Jensen de López & Pernille Donau

Introduktion til Dynamisk Udredning

Grigorenko, E. (2009). Dynamic assessment and response to intervention: Two sides of one coin. *Journal of Learning Disabilities* , 42 (2), pp. 111-132. [12 sider].

<http://ldx.sagepub.com/content/42/2/111.full.pdf+html>

Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007). *Dynamic Assessment in practice: clinical and educational applications*. Cambridge University Press, NY. [349 sider]

7. Dag

4 lektioner v/Kristine Jensen de López

Dynamisk Udredning, som en forskningsbaseret intervention: Trin-for-Trin i forhold til børn – fortsættelse

Hasson, N. & Botting, N. (2010). Dynamic Assessment of children with language impairments: A pilot study. *Child Language Teaching and Therapy* (26) 3, side. 249-272. [23 sider].
<http://clt.sagepub.com/content/26/3/249.full.pdf>

Hansson, N. & Joffe, V. (2007). The case for Dynamic Assessment in speech and language therapy. *Child Language Teaching and Therapy* , 23 (1), pp. 9-25. [16 sider].
http://empowerededucation.yolasite.com/resources/Young_Learners/collaboration.pdf

Peña, E. & Gillam, R. (2000). Dynamic assessment of children referred for speech and language evaluations. I Lidz, C. S. & Elliot, J. (red.) *Dynamic assessment: prevailing models and applications*, vol. 6. Amsterdam: JAI/Elsevier Science, 543-75. [32 sider].

8. Dag v/ Eva Søndergaard og Kristine Jensen de López

Narrativer fra forældre til udsatte børn

9. Dag

4 lektioner v/ Hanne Søndergaard Knudsen

Kommunikativ profil hos børn med: ADHD, autisme, børn med høretab (CI)

Gooch, D., Thompson, P., Nash, H.M. Snowling, M.J. & Hulme, C. (2016). The development of executive function and language skills in the early school years. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 57:2, pp. 180–187 [7 sider]

Helland, W.A. Helland, T., Heimann, M. (2014). Language Profiles and Mental Health Problems in Children with Specific Language Impairment and Children With ADHD. *Journal of Attention Disorders*. Vol. 18(3) 226–235 [11 sider]

Hoog, B.E. Langereis, M.C., Weerdenburg, M., Knoors, H.E.T & Verhoeven, L. (2015). Linguistic profiles of children with CI as compared with children with hearing or specific language impairment. *International Journal of language & Communication Disorders* [13 sider]

Jensen de López, K., Sørensen, L.M. & Jensen Christina M. (2016). ADHD and Communication difficulties: a meta-analysis based on parental CCC reports. Poster præsenteret ved Forskningsseminar Børne- og Ungdomspsykiatri, den 16/3/16. [1 side]

Redmond, S. M. (2011). Peer Victimization among students with specific language impairment, attention-deficit/hyperactivity disorder, and typical development. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, vol. 42, 520-535. [10 sider]

10. Dag

2 lektioner v/ Hanne B.S. Knudsen

Sprog- og Læsevanskeligheder

Archibald, L., et al. (2014). Language, Reading and Math Learning Profiles in an Epidemiological Sample of School Age Children. *Plos One*, Vol 8:10, e77463 [13 sider]

Eklund, K., Torppa, M., Aro, M., Leppänen, P.H.T. & Lyytinen, H. (2015). Skill Development of Children with Familial Risk for Dyslexia Through Grades 2, 3, and 8. *Journal of Educational Psychology*, Vol. 107, No. 1, 126-140, [14 sider]

Moll, Kristina et al. (2014) Cognitive mechanisms underlying reading and spelling development in five European orthographies. *Learning and Instruction*, 29, 65-77 [12 sider] SUPPLERENDE

Ricketts, J (2011). Research Review: Reading comprehension in developmental disorders of language and communication. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 52:11 pp 1111–1123 [12 sider]

Ordblindetest: <https://ordblindetest.nu/vejleder/pdf/VejledningOrdblindetestenVersion4.pdf> [27 sider]
SUPPLERENDE

11. Dag.

2 lektioner v/Hanne Søndergaard Knudsen

Konsultativ metode og case-analyse

Trillingsgaard & Elmoose (2010) Caseformulering – i en udviklingspsykopatologisk referenceramme *Psyke & Logos*, 31, 399-416. [17 sider]

Supplerende: Nordahl, T. Læringsmiljø og pædagogisk analyse:http://www.lpmodellen.dk/Files/LP/Fælles/Filer/Forskning%20og%20litteratur/Artikler/Artikel_1_Thomas_Nordahl.pdf [5 sider]

Nordahl, T (2004) *Eleven som aktør*. Hans Reitzels Forlag, København, pp.15-58 [43 sider].

12. Dag

4 lektioner v/*Hanne Bruun Søndergaard Knudsen og Lisa Archibald*

Synopsis og forberedelse til klientforløb

13. Dag

4 lektioner v/*Hanne Bruun Søndergaard Knudsen og Kristine Jensen de López*

Opsamling af hele forløbet og fremadrettet planlægning ift. de individuelle klinikforløb.

+ Juleafslutning

Litteratur:

Adams, C., Lockton, E., Freed, J. Gaile, J. Earl, G., McBean, K., Nash, M., Green, J., Vail, A. & Law J. (2012). The Social Communication Intervention Project: a randomized controlled trial of the effectiveness of speech and language therapy for school-age children who have pragmatic and social communication problems with or without autism spectrum disorder. *International Journal of Communication Disorders*, vol. 47(3), 233-244 [11 sider]

Archibald, L. M. D. & Joanisse, M. F. (2009). On the sensitivity and specificity of nonword repetition and sentence recall to language and memory impairments in children. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, vol. 52, 899-914 [17 sider]

Archibald, L. M. D., Cardy, J. O., Joanisse, M. F. & Ansari, D. (2014). Language, Reading and Math Learning Profiles in an Epidemiological Sample of School Age Children. *Plos One*, Vol 8:10, e77463 [13 sider]

Bishop, D.V.M., Snowling, M.J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T. and CATALISE consortium (2016). CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study. Identifying Language Impairments in Children. *PLOS ONE*, 2016, 1-16. [26 sider]
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168066>

Bishop, D. V. M. (2014). Ten questions about terminology for children with unexplained language problems. *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 49, nr. 4, 381-415. [34 sider]

Clegg, J., Hollis, C., Mawhood, L. & Rutter, M. (2005). Developmental language disorders – follow-up in later adult life. Cognitive, language and psychosocial outcomes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46:2. (Pp. 128-149). [21 sider]

- Chahboun, S., Vulchanov, V., Saldaña, D., Eshuis, H. & Vulchanova, M. (2016). Can you play with fire and not hurt yourself? A comparative study of figurative language comprehension between individuals with and without Autism Spectrum Disorder. *PLOS ONE*, Dec. 30, 1-24 [24 sider].
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168571>
- Cohen, N. J. (2001). *Language impairment and psychopathology in infants, children and adolescents*. Sage: Thousand Oaks, CA. [163 sider] (minus kap. 7).
- Conti-Ramsden, G., Mok, P., Pickles, A. & Durkin, K. (2013). Adolescents with a history of specific language impairment (SLI): Strengths and difficulties in social, emotional and behavioural functioning. *Research in Developmental Disabilities*, 34 (pp. 4161-4169). [9 sider]
- Dispaldro, M., Leonard, L., Corradi, N., Ruffino, M., Bronte, T., & Facetti, A., (2012). Visual attentional engagement deficits in children with Specific Language Impairment and their role in real-time language processing. *Cortex*, 1-14 [14 sider]
- Ebbels, S. (2014). Introducing the SLI debate (Editorial). *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 49, nr- 4, 377-780. [3 sider]
- Eklund, K., Torppa, M., Aro, M., Leppänen, P.H.T. & Lyytinen, H. (2015). Skill Development of Children with Familial Risk for Dyslexia Through Grades 2, 3, and 8. *Journal of Educational Psychology*, Vol. 107, No. 1, 126-140, [14 sider]
- Gooch, D., Thompson, P., Nash, H.M. Snowling, M.J. & Hulme, C. (2016). The development of executive function and language skills in the early school years. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 57:2, pp. 180–187 [7 sider]
- Grigorenko, E. (2009). Dynamic assessment and response to intervention: Two sides of one coin. *Journal of Learning Disabilities* , 42 (2), pp. 111-132. [21 sider]
<http://ldx.sagepub.com/content/42/2/111.full.pdf+html>
- Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007). *Dynamic Assessment in practice: clinical and educational applications*. Cambridge University Press, NY. Minus kap. 8 og siderne 301-320. [349 sider]
- Hasson, N. & Botting, N. (2010). Dynamic Assessment of children with language impairments: A pilot study. *Child Language Teaching and Therapy* (26) 3, side. 249-272. [23 sider]
<http://clt.sagepub.com/content/26/3/249.full.pdf>
- Hansson, N. & Joffe, V. (2007). The case for Dynamic Assessment in speech and language therapy. *Child Language Teaching and Therapy* , 23 (1), pp. 9-25. [16 sider]
http://empowerededucation.yolasite.com/resources/Young_Learners/collaboration.pdf
- Helland, W.A. Helland, T., Heimann, M. (2014). Language Profiles and Mental Health Problems in Children with Specific Language Impairment and Children With ADHD. *Journal of Attention Disorders*. Vol. 18(3) 226–235 [11 sider]

- Hoog, B.E. Langereis, M.C., Weerdenburg, M., Knoors, H.E.T & Verhoeven, L. (2015). Linguistic profiles of children with CI as compared with children with hearing or specific language impairment. *International Journal of Language & Communication Disorders* [13 sider]
- Jensen de López, K., Sørensen, L.M. & Jensen Christina M. (2016). ADHD and Communication difficulties: a meta-analysis based on parental CCC reports. Poster præsenteret ved Forskningsseminar Børne- og Ungdomspsykiatri, den 16/3/16. [1 side]
- Lockton, E, Adams, C. & Collins, A., (2016). Do children with social communication disorder have explicit knowledge of pragmatic rules they break? A comparison of conversational pragmatic ability and metapragmatic awareness. *International Journal of Communication Disorders* [10 sider]
- Moll, Kristina et al. (2014) Cognitive mechanisms underlying reading and spelling development in five European orthographies. *Learning and Instruction*, 29, 65-77 [12 sider] SUPPLERENDE
- Nilsson, K.K. & Jensen de López, K. (2016), Theory of Mind in Children with Specific Language Impairment: A Systematic Review and Meta-analysis. *Child Development*, Vol. 87, 1, 143-153. [10 sider]
- Nordahl, T (2004) *Eleven som aktør*. Hans Reitzels Forlag, København, pp.15-58 [43 sider].
- Pauls, L. & Archibald, L.M.D. 2016). Executive Functions in Children with Specific Language Impairment: A Meta-analysis. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, Vol. 59, 1074-1086 [12 sider]
- Peña, E. & Gillam, R. (2000). Dynamic assessment of children referred for speech and language evaluations. I Lidz, C. S. & Elliot, J. (red.) *Dynamic assessment: prevailing models and applications*, vol. 6. Amsterdam: JAI/Elsevier Science, 543-75. [32 sider]
- Redmond, S. M. (2011). Peer Victimization among students with specific language impairment, attention-deficit/hyperactivity disorder, and typical development. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, vol. 42, 520-535. [10 sider]
- Reily, S., Bishop, V. M, Tomblin, B. (2014). Terminological debate over language impairment in children: forward movement and sticking points. *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 48, nr- 4, 452-462. [10 sider]
- Ricketts, J (2011). Research Review: Reading comprehension in developmental disorders of language and communication. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 52:11 pp 1111–1123 [12 sider]
- Tager-Flusberg, H., Paul, R., & Lord, C. (2005). Language and communication in autism. In F. Volkmar, R. Paul, & A. Klin (Eds.), *Handbook on autism and pervasive developmental disorders* (3rd ed., pp. 335-364). New York: Wiley. [30 sider]
- Trillingsgaard & Elmoose (2010) Caseformulering – i en udviklingspsykopatologisk referenceramme *Psyke & Logos*, 31, 399-416. [17 sider]

I alt 976 sider

BSPK Supplerende Anvendt Psykologi (SAP) Børnesprogklinikken (5 ECTS)

Modultitel: (RFN) Ressourcefokuseret familie- og netværksarbejde – SAP – Supplerende Anvendt Psykologi (Additional Applied Psychology) – Børnesprogklinikken (5 ECTS)
Stadskode: HEA770002D
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: Kristine Jensen de López (kristine@hum.aau.dk)
Undervisere: Kristine Jensen de López og Eva Søndergaard, supervisor og specialist i Børneneuropsykologi
Type og sprog: Kursusmodul Dansk
Mål: Dette kursus har særligt sigte at give den studerende indsigt i at forstå barnet i en bestemt kontekst og indføring i de særlige teknikker, der anvendes i narrativ terapi med børn og familier. Udviklingen i familierapien som den har udviklet sig i den vestlige verden skitseres, bl.a. via interview med en af familierapiens grundlæggere. Den måde den i praksis er blevet implementeret i Danmark gennem de sidste 30 år fortælles om via egne eksempler, hvor de teoretiske baggrunde og tidstypiske kontroverser medinddrages.
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: Temaerne i undervisningen er: - Paradigmeskiftet fra 1. til 2. ordensforståelse fra ekspertmonolog til dialog og samarbejde. - Fra symptomfokus og fejlfinding til ressourcefokus og ideen om sociale konstruktioner. - Kan familie- og netværksarbejde udvikles, så der ikke placeres skyld, men opnås en følelse af ansvar og gensidig forpligtelse både indenfor den enkelte familie og i det sociale netværk? Hovedvægten lægges på den systemiske og den narrative tilgang.
Omfang og forventet arbejdsindsats: I kurset veksles der mellem oplæg, videoklip, øvelser og diskussion. De studerende forventes, at deltage aktivt med oplæg.

Aktivitet	Timer
1 forelæsning à 6 timer	6
1 forelæsninger á 4 timer	4
Læsning og forberedelse	125
Eksamen	4

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 12 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminartimer: 6 x 2 timer

Antal seminarhold: 1

Deltagere:
7 sem. studerende

Deltagerforudsætninger:
Studerende på 7 sem.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre):
Forelæsninger med diskussioner og oplæg fra de studerende.

Eksamen:
Prøveform: 4-timers stedprøve.
Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer tilstedeværelse i mindst 75% af de planlagte forelæsninger samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.
En intern skriftlig prøve. Prøven er en stedprøve af 4 timers varighed under opsyn. Hjælpemidler må medbringes.
Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur
Bedømmelsesform: Der gives bedømmelsen bestået/ikke bestået.
Prøvens omfang: 5 ECTS-point.
Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie.

Kursusoversigt: 2 dage á 4-6 timer. I alt 10 timer.

Kursusgang	Varighed	Tema/Emne	Seminarunderviser/e	Litteratur
1	6 x 45 min. 6 forelæsninger	Introduktion til teorier og begreber med øvelser	Eva Søndergaard	Litteraturen til hele kurset forventes læst. OBS: den studerende forventes at skulle forberede sig til dag 2. Information om dette opgives på dag 1.
2	4 x 45 min. 4 forelæsninger	Begreber, diskussion og praktiske eksempler	Eva Søndergaard	Litteraturen til hele kurset forventes læst.

Oversigt over de enkelte kursusgange:

1. dag

6 lektioner v/ Eva Søndergaard

Introduktion til teorier og begreber indenfor narrative terapi og familieorienteret terapi. De studerende deltager i forskellige øvelser der giver mulighed for en bedre forståelse af begreberne og principperne, der anvendes indenfor den narrative tilgang.

Asen, Eia, Dawson, Neil og Mc Hugh, Brenda (2004): Flerfamilieterapi, nye veje i familieterapien. Kbh. *Uddrag:* Introduktion og kap 1 - 5 (108 sider)

Søndergaard, E. (2009): Interview med Minuchin. I Psykolog Nyt 17. (5 sider)

Jørgen C. (2001): Terapi for åben skærm. Interview med Eva Søndergaard i Psykolog Nyt 16. (5 sider)

Lerche, Anders og Søndergaard, Eva (2003): Forældre som ressource i arbejdet med urolige børn. Specialpædagogik 3. (24 sider)

Minuchin, P. Colapinto, J. og Minuchin, S. (2001): Udsatte familier i et ressource perspektiv. Kbh. 2008. Hele del 1 (85 sider) og del 2 kap. 8 (15 sider). (100 sider)

Warhuus, L., Egelund, M. og Trillingsgaard, A. (2003): Systemorienteret terapi. Kap. 4. I Hougaard, E. m.fl. (red.). Psykoterapien hovedtraditioner. (53 sider)

White, M. & Morgan, A. (2008): Narrativ terapi med børn og deres familier, Kbh., 2008. Introduktion og kap. 1, 2, 5 & 8. (102 sider)

2. dag

4 lektioner v/ Eva Søndergaard

Fortsætter fra første dag med uddybning af forskellige begreber og principper indenfor den narrative og familie orienteret tilgang. Diskussioner af begreber og praktiske øvelser med brug af begreberne og

principperne.

- Asen, Eia, Dawson, Neil og Mc Hugh, Brenda (2004): Flerfamilieterapi, nye veje i familieterapien. Kbh. Uddrag: Introduktion og kap 1 - 5 (108 sider)
- Søndergaard, E. (2009): Interview med Minuchin. I Psykolog Nyt 17. (5 sider)
- Jørgen C. (2001): Terapi for åben skærm. Interview med Eva Søndergaard i Psykolog Nyt 16. (5 sider)
- Lerche, Anders og Søndergaard, Eva (2003): Forældre som ressource i arbejdet med urolige børn. Specialpædagogik 3. (24 sider)
- Minuchin, P. Colapinto, J. og Minuchin, S. (2001): Udsatte familier i et ressource perspektiv. Kbh. 2008. Hele del 1 (85 sider) og del 2 kap. 8 (15 sider). (100 sider)
- Warhuus, L., Egelund, M. og Trillingsgaard, A. (2003): Systemorienteret terapi. Kap. 4. I Hougaard, E. m.fl. (red.). Psykoterapien hovedtraditioner. (53 sider)
- White, M. & Morgan, A. (2008): Narrativ terapi med børn og deres familier, Kbh., 2008. Introduktion og kap. 1, 2, 5 & 8. (102 sider)

Litteratur:

- Asen, Eia, Dawson, Neil og Mc Hugh, Brenda (2004): Flerfamilieterapi, nye veje i familieterapien. Kbh. Uddrag: Introduktion og kap 1 - 5 (108 sider)
- Søndergaard, E. (2009): Interview med Minuchin. I Psykolog Nyt 17. (5 sider)
- Jørgen C. (2001): Terapi for åben skærm. Interview med Eva Søndergaard i Psykolog Nyt 16. (5 sider)
- Lerche, Anders og Søndergaard, Eva (2003): Forældre som ressource i arbejdet med urolige børn. Specialpædagogik 3. (24 sider)
- Minuchin, P. Colapinto, J. og Minuchin, S. (2001): Udsatte familier i et ressource perspektiv. Kbh. 2008. Hele del 1 (85 sider) og del 2 kap. 8 (15 sider). (100 sider)
- Warhuus, L., Egelund, M. og Trillingsgaard, A. (2003): Systemorienteret terapi. Kap. 4. I Hougaard, E. m.fl. (red.). Psykoterapien hovedtraditioner. (53 sider)
- White, M. & Morgan, A. (2008): Narrativ terapi med børn og deres familier, Kbh., 2008. Introduktion og kap. 1, 2, 5 & 8. (102 sider)

I alt 497 sider

CKH Center for Klinisk Hverdagspsykologi – (CKH) (VAP 10 ECTS)

Modul: Videregående Anvendt Psykologi (Klinisk Hverdagspsykologi – Center for Klinisk Hverdagspsykologi - CKH) (10 ECTS)
Modulansvarlig: <i>Einar B. Baldursson</i> einarb@hum.aau.dk Bendt Torpegård Pedersen torpe@hum.aau.dk
Stadskode: HEA770001F
Vejledere/Seminarholdere: <i>Bendt Torpegaard Pedersen</i> (torpe@hum.aau.dk), <i>Einar B. Baldursson</i> (Kursusansvarlig: einarb@hum.aau.dk),
Placering: 7 semester
Type og sprog: Professionsprogram – dansk
Mål: Modulets overordnede målsætninger følger studieordningens målbeskrivelser for faget Videregående Anvendt psykologi Med udgangspunkt i den kliniske hverdagspsykologiske særskilte fokus, har kurset til formål at udbygge den studerendes viden om, og forståelse af centrale teorier indenfor bl.a. arbejdspsykologi, stresspsykologi, evolutionær psykologi, socialpsykologi og biologisk psykologi. Dette omhandler bl.a. at den studerende, med afsæt i psykologisk og forskningslitteratur fra beslægtede forskningsområder, får en forståelse af den komplekse interaktion mellem psyke og miljø. På modulet introduceres den studerende til, hvordan man klinisk såvel som videnskabeligt, definerer og udreder hverdagspsykologiske belastningstilstande og dysfunktioner. Modulet omfatter desuden specifik og afgrænset fokus på klinisk case analyse og supervision gennem praktiske øvelser.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre:

Modulet introducerer den studerende for viden fra forskellige videnskabelige områder og hvordan viden fra de forskellige områder integreres med hverdagspsykologien som omdrejningspunkt. Modulet bygger videre på den studerendes viden fra tidligere semestre (bl.a. arbejds- og organisationspsykologi, kognitionspsykologi, neuropsykologi, evolutionspsykologi, socialpsykologi osv). Modulet (lige som professionsprogrammet som helhed) fokuserer på kompetencer der vil være relevante indenfor såvel det psykiatriske område, det brede sundhedsfaglige og socialfaglige område, arbejdsmarkedsområdet (f.eks. jobcentre) og bredere sundhedsfaglig praksis.

Klinisk Socialpsykologi bygger på 6 faglige søjler:

- Socialpsykologi
- Evolutionær psykologi
- Arbejds- og organisationspsykologi
- Normalpsykologisk diagnostik og behandling
- Social neuropsykologi
- Stresspsykologi

Faget beskæftiger sig med en lang række forandringer i normalpsykologiske tilstande, der medfører problemer for den berørte og øger risikoen for sværere lidelser. Der er tale om et arbejdsfelt, hvor eventuelle klienter er moderat belastede (sammenholdt med psykiatriske patienter), hvorfor de har forudsætningerne for at deltage aktivt i en evt. intervention.

Den kliniske tilgangsmåde udgør et udgangspunkt for udviklingen af en moderne hverdags psykologi med fokus på de dysfunktioner, der udspringer af et moderne liv, sociale medier, arbejde og organisationsformer. Der tages således afsæt i en konkret forståelse af det moderne livs domæner, hvor arbejdsliv og de øvrige livsdomæner opfattes som filtreret ind i hinanden.

En af grundantagelserne er at arbejdslivet har sat sig ud over tidligere tiders grænser. Det betyder at arbejdslivets metoder og mål optræder som relevante bud på hvordan det øvrige liv skal leves. Det betyder at de øvrige liv ofte optræder som ressource for arbejdslivet. Sidst men ikke mindst betyder det at det moderne arbejde forudsætter og forbruger ressourcer der alene kan etableres og vedligeholdes uden for arbejdet.

I et moderne arbejde opfattes arbejdsmiljø som et fokus på bæredygtighed. I den forbindelse diskuteres forhold, der indvirker på bæredygtig anvendelse af menneskelige ressourcer. I sin enkelthed – et fokus på hvilke ressourcer der forbruges og hvordan de fornyes og vedligeholdes. Dette indebærer også et fokus på bæredygtighed uden for arbejdet.

Kurset vil således indkredse flere psykologiske problemstillinger – dels på det generelle plan og dels på et mere konkret, praksisnært plan.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på nedenstående måde:

På modulet afholdes 5 forelæsninger af 2 timers varighed (10 timer i alt), 4 supervisionssessioner af 2 timers varighed (8 timer) og et seminar af 4 omgange, af 2 timers varighed (8 timer) og klinisk konference 1x4 timer (4 timer). Seminarerne ledes af semesterets kursusansvarlige og indebærer, at de studerende præsenterer centrale tekster fra pensum for hinanden. Supervisionssessionerne og seminarerne kræver aktiv deltagelse og aktive bidrag (supervisionssessionerne bl.a. i form af transskription af en klinisk session).

Skemalagt undervisning: i alt 30 timer.

Transskription, klinisk analyse og præsentation 37 timer

Præsentation seminar 37 timer

Læsning og eksamen 166 timer

I alt 270 timer

Forløb og rammer:

Undervisningen afholdes overvejende om torsdagen mellem 10-12 i CKH's lokaler.

På 7ende semester omfatter aktiviteterne på CKH 4 undervisningsakser.

1. I opstarten af semestret gennemføres et seminarforløb af 4 omgange af 2 timer. Seminaret omfatter oplæg af de studerende med fokus på afgrænsede dele af semestrets pensum.
2. Der gennemføres et præklinisk forløb der omfatter 4 undervisningsomgange af 2 timer. Det primære fokus er på udredning og diagnostik. Arbejds materialet er klientbaserede materialer. Undervisningen omfatter transskription af samtaler, udformning af journaler og præsentation ifm undervisningen.
3. Et forelæsningsforløb der omfatter en introduktionsforelæsning i opstarten af semestret, og 4 forelæsninger i afslutningen af semestret. Alle forelæsninger er af 2 timer. I alt 5 forelæsninger.
4. En klinisk konference med fokus på patientforløb der er gennemført ved CKH i efteråret 2017. Den afholdes i afslutningen af semestret. Konferencen er på 4 timer.

Deltagere: 8

Eksamen:

Modulet afsluttes på 7. semester med en intern mundtlig prøve. Prøven er en synopsisprøve (se studieordningen). Til det formål at sikre studieordningens krav om inddragelse af den obligatoriske litteratur, afsættes en tredjedel af eksamenstiden (7 minutter) til at den studerende trækker tilfældigt et ark hvor der angives ca. 10% af semestrets litteratur, hvorefter den studerende skal kort redegøre for denne og i relevant omfang redegøre for de perspektiver der tegnes her, gerne i forhold til den studerendes selvvalgte emne (synopsis, mundtligt oplæg).

Forelæsning	Titel/Emne	Underviser
(1)	Introduktion seminar	Bendt-Einar/VAP
(2)	Seminar (1)	Bendt/VAP
(3)	Seminar (2)	Einar/VAP
(4)	Seminar (3)	Bendt/VAP
(5)	Seminar (4)	Einar/VAP
(6)	Preklinisk forløb (1)	Bendt/VAP
(7)	Preklinisk forløb (2)	Bendt/VAP
(8)	Preklinisk forløb (3)	Bendt/VAP
(9)	Preklinisk forløb (4)	Bendt/VAP
(10)	Klinisk Konference	Einar og Bendt/VAP
(11)	Klinisk Hverdagspsykologi – overview Klinisk socialpsykologi Diagnostik og normalitet – første del	Einar / VAP-SAP
(12)	Diagnostik og normalitet – anden del Forskellige stressforståelser Diagnostik og behandling	Einar / VAP-SAP

Hovedlitteratur til de enkelte forelæsninger

1. *Klinisk Hverdagspsykologi – overview*

Adele, D. (2009). The interplay of biology and the environment broadly defined. *Developmental Psychology*, Vol 45(1), 1-8. [6 sider]

Baldursson, E.B & Pedersen, B.T. (2014). *Klinisk Socialpsykologi*, I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 21-45]. (s 24).

Gilbert, P. (2001). Evolutionary approaches to psychopathology: the role of natural defences. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*; 35:17–27. 9 pp. [9 sider]

Kurzban, R., & Aktipis, C. A. (2007). Modularity and the social mind: Are psychologists too self-ish? *Personality and Social Psychology Review*, 11, 131-149. [17 sider]

Lieberman, M. D. (2007). Social cognitive neuroscience: a review of core processes. *Annu. Rev. Psychol.*, 58, 259-289. [29 sider]

Nesse, R.M. (2004). Natural selection and the elusiveness of happiness. *Philosophical Transactions of the Royal Society, Biological Sciences*, Vol. 359, 1333 -1347. (12 sider).

Panksepp, J., Moskal, J., Panksepp, J. B. & Kroes, R. (2002). Comparative approaches in evolutionary psychology: Molecular neuroscience meets the mind. *Neuroendocrinology Letters* 23 (Suppl. 4), 105–15. [8 sider]

Schacter, D. L. The Seven Sins of Memory - Insights From Psychology and Cognitive Neuroscience. *American Psychologist* Vol. 54. No. 3, 182-203. [19 sider]

Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2008). The automaticity of emotion recognition. *Emotion*, 8(1), 81. (14 sider).

Van Vugt, M. & Hart, C. M. (2004) Social identity as social glue: the origins of group loyalty. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86, (4), 585-598.[11 sider]

2. *Klinisk socialpsykologi*

Baumeister, R. F., Gailliot, M., DeWall, C. N., & Oaten, M. (2006). Self-Regulation and Personality: How Interventions Increase Regulatory Success, and How Depletion Moderates the Effects of Traits on Behavior. *Journal of personality*, 74(6), 1773-1802. (25 sider).

Baumeister, R. F., Bratslavsky, E., Finkenauer, C., & Vohs, K. D. (2001). Bad is stronger than good. *Review of general psychology*, 5(4), 323. (40 sider).

Eibach, R.P., Libby, L.K., Gilovich, T.D. (2003). When change in the self is mistaken for change in the world. (14 sider).

Kennedy, J.A., Anderson C., More, D.A. (2011). Social Reactions to Overconfidence: Do the Costs of Overconfidence Outweigh the Benefits? Working Paper Series, Institute for Research on Labor and Employment, UC Berkeley. (30 sider).

Pronin E., Lin D.Y., Ross L. (2002). The Bias Blind Spot: Perceptions of Bias in Self Versus Others. *Pers Soc Psychol Bull*; 28; 369. (10 sider).

Twenge, J. M.; Konrath, S.; Foster, J. D.; Campbell, W. K. ; Bushman, B. J. (2008). Egos inflating over time: A cross-temporal meta-analysis of the Narcissistic Personality Inventory. *Journal of Personality*, Vol 76(4), Aug, 875-902. [25 sider]

Sedikides, C.; Gregg, A. P.; Hart, C. M. (2007). The importance of being modest. I Sedikides, C. (Ed); Spencer, S. J. (Ed). *The self, Frontiers of social psychology* (pp. 163-184). New York, NY, US: Psychology Press. [19 sider]

Sedikides, C., Green, J.D., Pinter, B.B. (2004). Self-Protective Memory. The self and memory. I Denise R. (Ed); Lampinen, James M. (Ed); Behrend, Douglas A. (Ed), *The self and memory, Studies in self and identity* (pp. 161-179). New York, NY, US: Psychology Press. (15 sider).

3. Diagnostik og normalitet

Allen N.B.; Badcock P.B. (2006). Darwinian models of depression: a review of evolutionary accounts of mood and mood disorders. *Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry*, 30:815-826. [10 sider]

Baldursson, E.B, (2014). Identitetssyndromets ætiologi og diagnostik. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 85-91]. (s 4).

Baldursson, E.B. (2014). Dissonansens nedstemthed. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 155-166]. (s 9 – omregnet til A4 sider).

Baldursson, E.B. (2009). Hyperstress s. 253-296 (Selv, evolution og psykologisk dysfunktion; Sindssygdom og normalpsykologi; Udredning, diagnostik og behandling; Diagnostikken - udfordringer og mysterier). København: Frydenlund. (36 sider).

McNally, R. J. (2001). On Wakefield's harmful dysfunction analysis of mental disorder. *Behaviour Research and Therapy* 39. 309–314. [7 sider]

Nesse. R. (1998). Emotional disorders in evolutionary perspective. *British Journal of Medical Psychology* (1998), 71, 397-415. [16 sider]

Petersen, R. C. (2004). Mild cognitive impairment as a diagnostic entity. *Journal of Internal Medicine*; 256: 183–194. [10 sider]

Szechtman, H. & Woody, E. (2004). Obsessive-Compulsive Disorder as a Disturbance of Security Motivation. *Psychological Review*, Vol 111(1), Jan, 111-127. (16 sider).

Varga, S. (2011): Defining mental disorder. Exploring the 'natural function' approach. *Philosophy, Ethics, and Humanities in Medicine*. 6:1. [9 sider]

Vohs, K. D., Baumeister, R. F., & Schmeichel, B. J. (2012). Motivation, personal beliefs, and limited resources all contribute to self-control. *Journal of Experimental Social Psychology*, 48(4), 943-947. (5 sider).

Wakefield, J. C. (1992). The Concept of Mental Disorder On the Boundary Between Biological Facts and Social Values. *American Psychological Association*. Vol. 47, No. 3. 373-388. [13 sider]

Wilson, T.D., & Gilbert.D.T. (2008). Explaining away a model of affective adaptation. *Perspectives on Psychological Science* 3(5): 370-386. [14 sider]

4. *Forskellige stressforståelser*

Hancock, P. A. and Weaver, J. L. (2005) 'On time distortion under stress', *Theoretical Issues in Ergonomics Science*, 6:2, 193 -211. [16 sider]

Haselton, M. G., & Nettle, D. (2006). The paranoid optimist: An integrative evolutionary model of cognitive biases. *Personality and social psychology Review*, 10(1), 47-66. (19 sider).

Korte, S. M.; Koolhaas, J. M.; Wingfield, J.C. & McEwen B. S. (2005). The Darwinian concept of stress benefits of allostasis and costs of allostatic load and the trade-offs in health and disease. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews* 29. 3–38. [33 sider]

Miller, A. H., Maletic, V., & Raison, C. L. (2009). Inflammation and its discontents: the role of cytokines in the pathophysiology of major depression. *Biological psychiatry*, 65(9), 732-741. [9 sider]

Moons W.G.; Eisenberger N. I, Taylor S. E. (2009). Anger and fear responses to stress have different biological profiles. *Brain Behav Immun*. 2010 Feb; 24 (2):215-9. [4 sider]

Schwabe, L. & Wolf, O. T. (2009). Stress Prompts Habit Behavior in Humans. *The Journal of Neuroscience*, June 3, • 29(22):7191–7198. [6 sider]

5. *Diagnostik og behandling*

Gilbert, P. and Procter, S. (2006). Compassionate Mind Training for People with High Shame and Self-Criticism: Overview and Pilot Study of a Group Therapy Approach *Clinical Psychology and Psychotherapy* 13, 353–379. [24 sider]

Gilbert, P. (2006). Old and new ideas on the evolution of mind and psychotherapy. *Clinical Neuropsychiatry: Journal of Treatment Evaluation*, 3, 139-53. (13 sider).

Green, J.D., Pinter, B. and Sedikides, C., (2005). Mnemic neglect and self-threat: trait modifiability moderates self-protection. *European Journal of Social Psychology*, 35, (2), 225-235. (9 sider).

Leary, M. R.; Maddux, J. E. (1987). Progress toward a viable interface between social and clinical-counseling psychology. *American Psychologist*, Vol 42(10), 904-911. [5 sider]

. Rector, N. A. (2013). Acceptance and commitment therapy: Empirical considerations. *Behavior therapy*, 44(2), 213-217.

Pedersen, B.T. (2014). Invasion fra et andet system og det stressrelaterede sammenbrud. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 61-84]. (s 23).

Pedersen, B.T. (2014). Den defensive organisation i forandring - aktørernes identitetskrise. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 127-153]. (s 27).

Pedersen, B.T. (2012). Aktørfokuseret forandringsforståelse og metode. I E.B. Baldursson, B.T. Pedersen & M.B. Kristensen (Red.), *Realistisk Metode i Psykologien - Bind I: Metodens Logik*, Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 145-163]. (s 18).

Samlet litteraturliste

- Adam, T.A. & Epel E.S. (2007). Stress, eating and the reward system. *Physiology & Behavior* 91 449–458. [8 sider]
- Adele, D. (2009). The interplay of biology and the environment broadly defined. *Developmental Psychology*, Vol 45(1), 1-8. [6 sider]
- Allen N.B.; Badcock P.B. (2006). Darwinian models of depression: a review of evolutionary accounts of mood and mood disorders. *Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry*, 30:815-826. [10 sider]
- Baldursson, E.B & Pedersen, B.T. (2014). *Klinisk Socialpsykologi*, I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 21-45]. (s 24).
- Baldursson, E.B, (2014). Identitetssyndromets ætiologi og diagnostik. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 85-91]. (s 4).
- Baldursson, E.B. (2014). Dissonansens nedstemthed. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 155-166]. (s 9 – omregnet til A4 sider).
- Baldursson, E.B. (2009). *Hyperstress s. 253-296 (Selv, evolution og psykologisk dysfunktion; Sindssygdom og normalpsykologi; Udredning, diagnostik og behandling; Diagnostikken - udfordringer og mysterier)*. København: Frydenlund. (36 sider).
- Baumeister, R. F., Gailliot, M., DeWall, C. N., & Oaten, M. (2006). Self-Regulation and Personality: How Interventions Increase Regulatory Success, and How Depletion Moderates the Effects of Traits on Behavior. *Journal of personality*, 74(6), 1773-1802. (25 sider).
- Baumeister, R. F., Bratslavsky, E., Finkenauer, C., & Vohs, K. D. (2001). Bad is stronger than good. *Review of general psychology*, 5(4), 323. (40 sider).
- Dodhia, S., et al (2014). Modulation of resting-state amygdala-frontal functional connectivity by oxytocin in generalized social anxiety disorder (8 sider).
- Chen, R., Liang, F. X., Moriya, J., Yamakawa, J., Sumino, H., Kanda, T., & Takahashi, T. (2008). Chronic fatigue syndrome and the central nervous system. *Journal of International Medical Research*, 36(5), 867-874. (7 sider).
- Cosmides, L., & Tooby, J. (1992). Cognitive adaptations for social exchange. *The adapted mind*, 163-228. (31 sider).
- Eibach, R.P., Libby, L.K., Gilovich, T.D. (2003). When change in the self is mistaken for change in the world. (14 sider).
- Eisenberger, N. I., & Lieberman, M. D. (2004). Why rejection hurts: a common neural alarm system for physical and social pain. *Trends in cognitive sciences*, 8(7), 294-300. (6 sider).
- Gilbert, P. (2001). Evolutionary approaches to psychopathology: the role of natural defences. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*; 35:17–27. 9 pp. [9 sider]
- Gilbert, P. and Procter, S. (2006). Compassionate Mind Training for People with High Shame and Self-Criticism: Overview and Pilot Study of a Group Therapy Approach *Clinical Psychology and Psychotherapy* 13, 353–379. [24 sider]
- Gilbert, P. (2006). Old and new ideas on the evolution of mind and psychotherapy. *Clinical*

Neuropsychiatry: Journal of Treatment Evaluation, 3, 139-53. (13 sider).

- Grant, A. M. (2007). Relational job design and the motivation to make a prosocial difference. *Academy of Management Review*, 32(2), 393-417. (17 sider).
- Green, J.D., Pinter, B. and Sedikides, C., (2005). Mnemic neglect and self-threat: trait modifiability moderates self-protection. *European Journal of Social Psychology*, 35, (2), 225-235. (9 sider).
- Hancock, P. A. and Weaver, J. L. (2005) 'On time distortion under stress', *Theoretical Issues in Ergonomics Science*, 6:2, 193 -211. [16 sider]
- Haselton, M. G., & Nettle, D. (2006). The paranoid optimist: An integrative evolutionary model of cognitive biases. *Personality and social psychology Review*, 10(1), 47-66. (19 sider).
- Hofmann, W., & Wilson, T. D. (2010). 11. Consciousness, introspection, and the adaptive unconscious. In *Handbook of implicit social cognition: Measurement, theory, and applications* (pp. 197-215). (11 sider).
- Hofmann, S. G., Asmundson, G. J., & Beck, A. T. (2013). The science of cognitive therapy. *Behavior Therapy*, 44(2), 199-212. 11 sider
- Huber II, J. T. *The Physiology of Psychotherapy: Past, Present, and Future*. (5 sider).
- Kennedy, J.A., Anderson C., More, D.A. (2011). Social Reactions to Overconfidence: Do the Costs of Overconfidence Outweigh the Benefits? Working Paper Series, Institute for Research on Labor and Employment, UC Berkeley. (30 sider).
- Korteza, S. M.; Koolhaas, J. M.; Wingfield, J.C. & McEwen B. S. (2005). The Darwinian concept of stress benefits of allostasis and costs of allostatic load and the trade-offs in health and disease. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews* 29. 3–38. [33 sider]
- Krueger J.I., Acevedo M., and Robbins J.M. (2006). Self as Sample. I: Fiedler, Klaus (Ed); Juslin, Peter (Ed), *Information sampling and adaptive cognition*, (pp. 353-372). New York, NY, US: Cambridge University Press. (17 sider).
- Kurzban, R., & Akipis, C. A. (2007). Modularity and the social mind: Are psychologists too self-ish? *Personality and Social Psychology Review*, 11, 131-149. [17 sider]
- Lieberman, M. D. (2007). Social cognitive neuroscience: a review of core processes. *Annu. Rev. Psychol.*, 58, 259-289.. [29 sider]
- Leary, M. R.; Maddux, J. E. (1987). Progress toward a viable interface between social and clinical-counseling psychology. *American Psychologist*, Vol 42(10), 904-911. [5 sider]
- Miller, A. H., Maletic, V., & Raison, C. L. (2009). Inflammation and its discontents: the role of cytokines in the pathophysiology of major depression. *Biological psychiatry*, 65(9), 732-741.. [9 sider]
- McNally, R. J. (2001). On Wakefield's harmful dysfunction analysis of mental disorder. *Behaviour Research and Therapy* 39. 309–314. [7 sider]
- Moons W.G.; Eisenberger N. I, Taylor S. E. (2009). Anger and fear responses to stress have different biological profiles. *Brain Behav Immun.* 2010 Feb; 24 (2) :215-9. [4 sider]
- Nesse. R. (1998). Emotional disorders in evolutionary perspective. *British Journal of Medical Psychology* (1998), 71, 397-415. [16 sider]
- Nesse, R.M. (2004). Natural selection and the elusiveness of happiness. *Philosophical Transactions of the Royal Society, Biological Sciences*, Vol. 359, 1333 -1347. (12 sider).
- Panksepp, J., Moskal, J., Panksepp, J. B. & Kroes, R. (2002). Comparative approaches in evolutionary

psychology: Molecular neuroscience meets the mind. *Neuroendocrinology Letters* 23 (Suppl. 4), 105–15. [8 sider]

- Petersen, R. C. (2004). Mild cognitive impairment as a diagnostic entity. *Journal of Internal Medicine*; 256: 183–194. [10 sider]
- Pedersen, B.T. (2014). Invasion fra et andet system og det stressrelaterede sammenbrud. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 61-84]. (s 23).
- Pedersen, B.T. (2014). Den defensive organisation i forandring - aktørernes identitetskrise. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 127-153]. (s 27).
- Pedersen, B.T. (2012). Aktørfokuseret forandringsforståelse og metode. I E.B. Baldursson, B.T. Pedersen & M.B. Kristensen (Red.), *Realistisk Metode i Psykologien - Bind I: Metodens Logik*, Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 145-163]. (s 18).
- Pronin E., Lin D.Y., Ross L. (2002). The Bias Blind Spot: Perceptions of Bias in Self Versus Others. *Pers Soc Psychol Bull*; 28; 369. (10 sider).
- Rector, N. A. (2013). Acceptance and commitment therapy: Empirical considerations. *Behavior therapy*, 44(2), 213-217. 4 sider
- Schacter, D. L. The Seven Sins of Memory - Insights From Psychology and Cognitive Neuroscience. *American Psychologist* Vol. 54. No. 3, 182-203. [19 sider]
- Schwabe, L. & Wolf, O. T. (2009). Stress Prompts Habit Behavior in Humans. *The Journal of Neuroscience*, June 3, • 29(22):7191–7198. [6 sider]
- Sedikides, C.; Gregg, A. P.; Hart, C. M. (2007). The importance of being modest. I Sedikides, C. (Ed); Spencer, S. J. (Ed). *The self, Frontiers of social psychology* (pp. 163-184). New York, NY, US: Psychology Press. [19 sider]
- Sedikides, C., Green, J.D., Pinter, B.B. (2004). Self-Protective Memory. *The self and memory*. I Denise R. (Ed); Lampinen, James M. (Ed); Behrend, Douglas A. (Ed), *The self and memory, Studies in self and identity* (pp. 161-179). New York, NY, US: Psychology Press. (15 sider).
- Stanovich, K. E., (2013). *How to think straight about psychology*. Pearson. Kap 1-9 (s. 1-150; omregnet til 165 sider);
- Szechtman, H. & Woody, E. (2004). Obsessive-Compulsive Disorder as a Disturbance of Security Motivation. *Psychological Review*, Vol 111(1), Jan, 111-127. (16 sider).
- Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2008). The automaticity of emotion recognition. *Emotion*, 8(1), 81. (14 sider).
- Twenge, J. M.; Konrath, S.; Foster, J. D.; Campbell, W. K. ; Bushman, B. J. (2008). Egos inflating over time: A cross-temporal meta-analysis of the Narcissistic Personality Inventory. *Journal of Personality*, Vol 76(4), Aug, 875-902. [25 sider]
- Van Vugt, M. & Hart, C. M. (2004) Social identity as social glue: the origins of group loyalty. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86, (4), 585-598.[11 sider]
- Varga, S. (2011): Defining mental disorder. Exploring the 'natural function' approach. *Philosophy, Ethics, and Humanities in Medicine*. 6:1. . [9 sider]
- Vohs, K. D., Baumeister, R. F., & Schmeichel, B. J. (2012). Motivation, personal beliefs, and limited resources all contribute to self-control. *Journal of Experimental Social Psychology*, 48(4), 943-947.

(5 sider).

- Wakefield, J. C. (1992). The Concept of Mental Disorder On the Boundary Between Biological Facts and Social Values. American Psychological Association. Vol. 47, No. 3. 373-388. [13 sider]
- Wilson, T.D., & Gilbert.D.T. (2008). Explaining away a model of affective adaptation. Perspectives on Psychological Science 3(5): 370-386. [14 sider]
- Zemack-Rugar, Y., Bettman, J. R., & Fitzsimons, G. J. (2007). The effects of nonconsciously priming emotion concepts on behavior. Journal of personality and social psychology, 93(6), 927. (11 sider)

Samlet antal sider 983

CKH SAP Program: Klinisk Hverdagspsykologi

Modultitel: <i>Supplerende Anvendt Psykologi 5 ECTS</i> <i>Klinisk hverdagspsykologi</i>
Stadskode: HEA770002D
Placering: 7. semester
Modulansvarlig: <i>Einar B. Baldursson (einarb@hum.aau.dk),</i> Undervisere: <i>Einar B. Baldursson</i>
Type og sprog: Undervisningen er på dansk, litteraturen dansk og engelsk, men fortrinsvist engelsk
Mål: <i>Den studerende skal gennem modulet opnå:</i> <ul style="list-style-type: none">
• <i>Viden om centrale aktuelle teorier indenfor klinisk hverdagspsykologi, hvilket indebærer fokus på hvordan man evaluerer og anvender centrale teoretiske og fagprofessionelle forståelser</i>
• <i>Med fokus på centrale problemstillinger i relation til psykologisk udredning og undersøgelse inden for den kliniske hverdagspsykologi, hvilket omfat formidling af forskningsbaseret og professionsforankret viden om disciplinen</i>
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: Modulet vælges af psykologistuderende på 7. semester, som ikke er optaget på CKH-programmet, men har valgt SAP udgaven af programmet. Modulet bygger på bacheloruddannelsen i psykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på nedenstående måde:

Modulet omfatter 10 forelæsningstimer, der gennemføres som 2 dage af 5 timer som fokuserer på en præsentation teori og praksis i forhold til klinisk hverdagspsykologi.

Kursets pensum på 500 sider.

Skemalagt undervisning: i alt 10 timer.

Læsning og anden studieaktivitet eksamen 125 timer

I alt 135 timer

Eksamen:

Prøveform: 4-timers stedprøve.

Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer tilstedeværelse i mindst 75% af de planlagte forelæsninger samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.

En intern skriftlig prøve. Prøven er en stedprøve af 4 timers varighed under opsyn. Hjælpemidler må medbringes.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur

Bedømmelsesform: Der gives bedømmelsen bestået/ikke bestået.

Prøvens omfang: 5 ECTS-point.

Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie.

Forelæsninger og pensum

To faglige dage:

Klinisk Hverdagspsykologi - overview   Einar / VAP-SAP

Klinisk socialpsykologi

Diagnostik og normalitet – første del

Forskellige stressforståelser

Diagnostik og behandling

1. *Klinisk Hverdagspsykologi – overview*

- Adele, D. (2009). The interplay of biology and the environment broadly defined. *Developmental Psychology*, Vol 45(1), 1-8. [6 sider]
- Baldursson, E.B & Pedersen, B.T. (2014). *Klinisk Socialpsykologi*, I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 21-45]. (s 24).
- Gilbert, P. (2001). Evolutionary approaches to psychopathology: the role of natural defences. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*; 35:17–27. 9 pp. [9 sider]
- Kurzban, R., & Aktipis, C. A. (2007). Modularity and the social mind: Are psychologists too self-ish? *Personality and Social Psychology Review*, 11, 131-149. [17 sider]
- Nesse, R.M. (2004). Natural selection and the elusiveness of happiness. *Philosophical Transactions of the Royal Society, Biological Sciences*, Vol. 359, 1333 -1347. (12 sider).
- Schacter, D. L.. *The Seven Sins of Memory - Insights From Psychology and Cognitive Neuroscience*. *American Psychologist* Vol. 54. No. 3, 182-203. [19 sider]
- Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2008). The automaticity of emotion recognition. *Emotion*, 8(1), 81. (14 sider).

2. *Klinisk Socialpsykologi – Hvad er det*

- Baumeister, R. F., Gailliot, M., DeWall, C. N., & Oaten, M. (2006). Self-Regulation and Personality: How Interventions Increase Regulatory Success, and How Depletion Moderates the Effects of Traits on Behavior. *Journal of personality*, 74(6), 1773-1802. (25 sider).
- Eibach, R.P., Libby, L.K., Gilovich, T.D. (2003). When change in the self is mistaken for change in the world. (14 sider).
- Kennedy, J.A., Anderson C., More, D.A. (2011). *Social Reactions to Overconfidence: Do the Costs of Overconfidence Outweigh the Benefits?* Working Paper Series, Institute for Research on Labor and Employment, UC Berkeley. (30 sider).
- Pronin E., Lin D.Y., Ross L. (2002). The Bias Blind Spot: Perceptions of Bias in Self Versus Others. *Pers Soc Psychol Bull*; 28; 369. (10 sider).
- Sedikides, C.; Gregg, A. P.; Hart, C. M. (2007). The importance of being modest. I Sedikides, C. (Ed); Spencer, S. J. (Ed). *The self, Frontiers of social psychology* (pp. 163-184). New York, NY, US: Psychology Press. [19 sider]

3. *Diagnostik og normalitet – implikationer, udvikling og anvendelse af diagnostik indenfor normalområdet*

- Allen N.B.; Badcock P.B. (2006). Darwinian models of depression: a review of evolutionary accounts

of mood and mood disorders. *Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry*, 30:815-826. [10 sider]

- Baldursson, E.B. (2014). Identitetssyndromets ætiologi og diagnostik. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 85-91]. (s 4).
- Baldursson, E.B. (2014). Dissonansens nedstemthed. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 155-166]. (s 9 – omregnet til A4 sider).
- Baldursson, E.B. (2009). Hyperstress s. 253-296 (Selv, evolution og psykologisk dysfunktion; Sindssygdom og normalpsykologi; Udredning, diagnostik og behandling; Diagnostikken - udfordringer og mysterier). København: Frydenlund. (36 sider).
- McNally, R. J. (2001). On Wakefield's harmful dysfunction analysis of mental disorder. *Behaviour Research and Therapy* 39. 309–314. [7 sider]
- Szechtman, H. & Woody, E. (2004). Obsessive-Compulsive Disorder as a Disturbance of Security Motivation. *Psychological Review*, Vol 111(1), Jan, 111-127. (16 sider).
- Vohs, K. D., Baumeister, R. F., & Schmeichel, B. J. (2012). Motivation, personal beliefs, and limited resources all contribute to self-control. *Journal of Experimental Social Psychology*, 48(4), 943-947. (5 sider).
- Wakefield, J. C. (1992). The Concept of Mental Disorder On the Boundary Between Biological Facts and Social Values. *American Psychological Association*. Vol. 47, No. 3. 373-388. [13 sider]

4. *Forskellige stressforståelser – evolutionshistorisk gennemgang*

- Hancock, P. A. and Weaver, J. L. (2005) 'On time distortion under stress', *Theoretical Issues in Ergonomics Science*, 6:2, 193 -211. [16 sider]
- Haselton, M. G., & Nettle, D. (2006). The paranoid optimist: An integrative evolutionary model of cognitive biases. *Personality and social psychology Review*, 10(1), 47-66. (19 sider).
- Korte, S. M.; Koolhaas, J. M.; Wingfield, J.C. & McEwen B. S. (2005). The Darwinian concept of stress benefits of allostasis and costs of allostatic load and the trade-offs in health and disease. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews* 29. 3–38. [33 sider]
- Moons W.G.; Eisenberger N. I, Taylor S. E. (2009). Anger and fear responses to stress have different biological profiles. *Brain Behav Immun*. 2010 Feb; 24 (2):215-9. [4 sider]
- Schwabe, L. & Wolf, O. T. (2009). Stress Prompts Habit Behavior in Humans. *The Journal of Neuroscience*, June 3, • 29(22):7191–7198. [6 sider]
-

5. *Diagnostik og behandling - samspillet*

- Gilbert, P. and Procter, S. (2006). Compassionate Mind Training for People with High Shame and Self-Criticism: Overview and Pilot Study of a Group Therapy Approach *Clinical Psychology and Psychotherapy* 13, 353–379. [24 sider]
- Gilbert, P. (2006). Old and new ideas on the evolution of mind and psychotherapy. *Clinical Neuropsychiatry: Journal of Treatment Evaluation*, 3, 139-53. (13 sider).
- Green, J.D., Pinter, B. and Sedikides, C., (2005). Mnemic neglect and self-threat: trait modifiability moderates self-protection. *European Journal of Social Psychology*, 35, (2), 225-235. (9 sider).

- Leary, M. R.; Maddux, J. E. (1987). Progress toward a viable interface between social and clinical-counseling psychology. *American Psychologist*, Vol 42(10), 904-911. [5 sider]
- Rector, N. A. (2013). Acceptance and commitment therapy: Empirical considerations. *Behavior therapy*, 44(2), 213-217. 4 sider
- Pedersen, B.T. (2014). Invasion fra et andet system og det stressrelaterede sammenbrud. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 61-84]. (s 23).
- Pedersen, B.T. (2014). Den defensive organisation i forandring - aktørernes identitetskrise. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 127-153]. (s 27).
- Pedersen, B.T. (2012). Aktørfokuseret forandringsforståelse og metode. I E.B. Baldursson, B.T. Pedersen & M.B. Kristensen (Red.), *Realistisk Metode i Psykologien - Bind I: Metodens Logik*, Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 145-163]. (s 18).

CP Cultural Psychology and Social Practice VAP

Kursusmodul: Cultural Psychology and Social Practice VAP (10 ECTS)

Version 1.7 as of May 16, 2017

Placering: 7. semester

Stadskode: HEA770001F

Modulansvarlig: Carolin Demuth (cdemuth@hum.aau.dk) and Brady Wagoner (wagoner@hum.aau.dk)

Undervisere:

BW = Brady Wagoner (wagoner@hum.aau.dk)

CD = Carolin Demuth (cdemuth@hum.aau.dk)

IB = Ignacio Brescó (ignacio@hum.aau.dk)

JV = Jaan Valsiner (jvalsiner@hum.aau.dk)

LT = Luca Tateo (luca@hum.aau.dk)

LTP = Lene Tanggaard Pedersen (lenet@hum.aau.dk)

NK = Nikita Kharlamov (nikita@hum.aau.dk)

PC = Paula Cavada (pcavadah@hum.aau.dk)

PR = Pirkko Raudaskoski (pirkko@hum.aau.dk)

SA = Sarah Awad (awads@hum.aau.dk)

Type og sprog: English

Omfang og forventning:

10 ECTS equals 270 hours of work, and these are expected to be distributed as follows:

Activity	Hours
<i>Forelæsninger</i>	53
<i>Workshops</i>	14
<i>Seminars</i>	
<i>Reading and preparation, including practical tasks</i>	193,5
<i>Supervision</i>	
<i>Exam (synopsis)</i>	9,5

Deltagere: 7th semester students of the CP professionsprogram

Antal forelæsninger:

The module offers an introduction to some of the basic themes, theories, concepts and methods used by cultural psychologists. Some topics covered from a cultural perspective will be urban environments, migration, creativity, collective memory, education, diagnoses, as well as more meta-theoretical issues, such as models of causality and the history of psychology. The course aims to offer the requisite theoretical and methodological tools for students to bring into their research projects and internships in later semesters.

The module comprises courses and exercises within the following areas:

- Intensive ways of observing everyday life situations
- Basic methodological training in the use of modern methods of qualitative and quantitative kinds
- Ways of entering into the field of research and social practices as a cultural psychologist
- Analytic skills in understanding contemporary sign complexes in mass media and personal communicative messages

Location: All classes will take place in the Niels Bohr Centre for Cultural Psychology (NBCCP) room 4.117 if not otherwise indicated.

In addition to the following schedule, there will be **'kitchen seminars'** every Wednesday, 15.00-17.00 in the NBCCP. These are informal seminars aimed at developing research and ideas in cultural psychology. They are attended by students, faculty and international visitors, all of whom participate as equals in knowledge construction.

Date	Time	Theme/Title	Teacher
		Introduction Overview of various Cultural Psychologies	BW, CD,
		“Meet and greet” – exchange with students from the previous year (Anna, Katherina, Katrine)	BW, CD
		Lifespace of the urban child: Documentary film and discussion with the director	BW+ Guenter Mey
		The Diversity of Knowledge, Commonsense and Social Representations Theory	BW
		Practical activity: Zoo visit	BW
		Collective Memory and the Uses of the Past	IB
		The LEGOs® of cultural psychology	LT
		Subjectivity, Personal & Collective Culture, Methodology of Cultural Psychology Semiotic Wine Tasting (at Rend 14)	JV
		Cultural Psychology in educational psychological practice	LTP
		Culture and Self: a Discursive Psychology Perspective	CD
		Socialization Practices and Migration	CD
		Emotions in institutional interaction: Conversation Analysis as a base for talk, text, and multimodal analysis	PR
		Urban Psychology	NK
		Activity Theory, the Child’s Perspective and Institutional Transitions	PC
		Synopsis Writing Workshop	N.N.

Introduction

Teachers: Brady Wagoner and Carolin Demuth

Description: This set of lectures will introduce students to the basics of cultural psychology's approach to human life, including core assumptions, how it has studied human development and its repeated rebirth through psychology's two-century history.

Readings:

Bruner, J. (1990). *Acts of Meaning*. Cambridge, MA: Harvard, pp 1-65 [65]

Cole, M. (1996). *Cultural Psychology: A Once and Future Discipline*. Cambridge, MA: Harvard. Chapters 1 and 5 [60]

Diriwachter, D. (2012). Volkerpsychologie. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 43-57). Oxford: Oxford University Press. [15]

Rogoff, B. (2003). The Cultural Nature of Human Development. Chapter 2 (pp. 37-62). New York: Oxford University Press [26]

Shweder, R. (1991). *Thinking through Culture: Expeditions in Cultural Psychology*. Cambridge, MA: Harvard. (Chapters: 2, 5) [50]

Van der Veer, R. (2012). Cultural-Historical Psychology. In: J. Valsiner. *Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 58-70) Oxford: Oxford University Press [12]

Lifespace of the urban child: Documentary film and discussion with the director

Teacher: Guenter Mey and Brady Wagoner

Readings:

Mey, Günter (2016). Martha Muchow's Research on Children's Life Space-A classic study on childhood in the light of the present. In Florian Esser, Meike Baader, Tanja Betz & Beatrice Hungerland (Hrsg.), *Reconceptualising Agency and Childhood: New Perspectives in Childhood Studies*. London: Routledge. [12]

On the Diversity of Knowledge, Common Sense and Social Representations Theory

Teacher: Brady Wagoner

Description: These lectures outline the theory of social representations and in so doing analyses the broader issue of exploring different knowledge systems, in particular that of common sense versus scientific thinking.

Reading:

Markova, I. (2012). Social Representation as an Anthropology of Culture. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture & Psychology* (pp. 487-509). Oxford: Oxford University Press. [23]

Wagoner, B. (2017). *The Constructive Mind: Bartlett's Psychology in Reconstruction*. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapters 3, 6) [60]

Collective Memory and the Uses of the Past

Teacher: Ignacio Bresco

Description: This colloquia provides different perspectives on Memory from the standpoint of cultural psychology, highlighting such issues as history, narrative, nationalism, reflexivity and politics.

Readings:

Wagoner, B. (2017). *The Constructive Mind: Bartlett's Psychology in Reconstruction*. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapters: Intro, 2, 5) [90]

Bresco, I. & Martínez-Guerrero, L. (in press). New wine into old wineskins. Examining nationalism as a secular religion. In L. Tateo (Ed.), *Beyond any Imagination: Cultural Psychology and Religion*. Springer International Series in the Psychology of Religion. New York, N.Y.: Springer.

The LEGOs® of cultural psychology

Teacher: Luca Tateo

Description: Cultural psychology uses some key concepts in an innovative way. In order to build more complex concepts, we need first to familiarize with the "bricks". As preliminary step to the discussion of the specific subtopics of the module, this lesson will introduce some basic terms (such as sign, mediation, internalization/externalization, culture, dialogicality, etc.) that student will find several times in the module. The lesson will also show some practical examples of how these concepts can be used to understand psychological phenomena.

Valsiner, J. (2014). *An invitation to cultural psychology*. chapter 2 (pp. 26-49) [23], chapters 4-5-6 (pp. 63-

134) [41].

Subjectivity, Personal & Collective Culture, Methodology of Cultural Psychology

Teacher: Jaan Valsiner

Description: The first lecture will deal with how we can theorize subjectivity within cultural psychology, making it an integral part of research investigations. This is followed by a discussion of the core dialectic between personal and collective culture, and how it plays out within accounts of the appropriation and transformation of cultural forms. Finally, methodological foundations for cultural psychology will be outlined.

Readings:

Branco, A. & Valsiner, J. (1997). Changing methodologies: A co-constructivist study of goal orientations in social interactions. *Psychology and Developing Societies*, 9, 1, 35-64. [29]

Branco, A. & Valsiner, J. (2010). Towards cultural psychology of affective processes: Semiotic regulation of dynamic fields. *Estudios de psicología*, 31, 243-251. [8]

Salvatore, S. & Valsiner, J. (2010). Between the general and the unique. *Theory & Psychology*, 20, 817-833. [16]

Valsiner, J. (2014). Needed for cultural psychology: Methodology in a new key. *Culture & Psychology*, 20, 3-30. [28]

Valsiner, J., & Sato, T. (2006). Historically Structured Sampling (HSS): How can psychology's methodology become tuned in to the reality of the historical nature of cultural psychology? In J. Straub, D. Weidemann, C. Kölbl & B. Zielke (Eds.), *Pursuit of meaning* (pp. 215-251). Bielefeld: transcript. <http://dl.dropbox.com/u/21182085/valsiner2006.pdf> [46]

Cultural Psychology in educational psychological practice

Teacher: Lene Tanggaard

Description: This lecture will look at how cultural psychological knowhow can be applied to the field of educational psychological practice.

Readings: (in Danish or English as preferred)

Szulevicz, T. & Tanggaard, L. (2015). *Pædagogisk psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels forlag. Kapitel 6 [20]

Szulevicz, T. & Tanggaard, L. (2016). *Educational psychological practice – a new theoretical framework*. Springer. Chapter 6 [13]

Culture and self: a discursive psychology perspective

Teacher: Carolin Demuth

Description: The course addresses the dialogical interplay of self and culture from a discursive cultural psychology perspective. Particularly, we will discuss dialogical approaches developed from Bakhtinian and Wittgensteinian thinking (Shotter, 2008). We will further address the storied nature of the mind (Brockmeier, 2012). Finally we will discuss concrete research that shows how children come to orient themselves within cultural meaning systems and normativities (Sterponi, 2009) and learn to co-construct cultural versions of self-narratives and the world (Miller et al. 2001) by engaging in mundane every day discursive practices. The course will be a combination of brief lectures and group discussion exercises based on the reading assignments.

Readings

Day 1

Brockmeier, J. (2012). Narrative Scenarios: Toward a Culturally Thick Notion of Narrative. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 439-467).[29]

Shotter, J. (2008). *Conversational Realities Revisited: Life, Language, Body and World*. Ohio: Taos Institute Publications, Chapter 1-3 (pp. 14-70) [57]

Day 2

Miller, P. J., Sandel, T. L., Liang, C.-H., & Fung, H. (2001). Narrating transgressions in Longwood: The discourses, meanings, and paradoxes of an American socializing practice. *Ethos*, 29(2), 159-186. [27]

Sterponi, L. (2009). Accountability in family discourse: Socialization into norms and standards and negotiation of responsibility in Italian dinner conversations. *Childhood*, 16(4), 441-459 [19]

Socialization Practices and Migration

Teacher: Carolin Demuth

The course addresses the challenges migrant parents are faced with in light of conflicting ethnotheories of

what is considered good child care. We will also discuss implications for educational settings. The course will be a combination of brief lectures and group discussion exercises based on the reading assignments.

Readings:

Degni, Filio, Pöntinen, Seppo, & Mulki, Mölsä (2006). Somali Parents' Experiences of Bringing up Children in Finland: Exploring Social-Cultural Change within Migrant Households [52 paragraphs]. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 7(3), Art. 8, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs060388>. [16]

Somaliske mødre lærer at lege med deres børn. <http://www.information.dk/523973> . [4]

Emotions in institutional interaction: Conversation Analysis as a base for talk, text, and multimodal analysis

Teacher: Pirkko Raudaskoski

Description: The four-part course will introduce the basic idea of Conversation Analysis (CA) that has its roots in Ethnomethodology. CA started as a talk-oriented enterprise with the aim to understand how exactly people accomplish things together in private and professional settings (Wilkinson & Kitzinger). Wilkinson and Kitzinger discuss strong emotional reactions. We take that topic further and see how and with what consequences emotions occur in psychotherapy and social work. We have a look at how emotions are responded to in traditional, talk-based, cognitive psychotherapy (Voutilainen), and how emotions are oriented to in computer-mediated, text-based, cognitive psychotherapy (Ekberg & al). We then move to study how emotions are shown and dealt with in a phone call that a social worker from an adoption agency made to a couple about a child-in-referral (Raudaskoski). In this case, embodiment and artefacts at both ends of the call are central for the analysis that appreciates the complexity of the (TV-mediated) setting.

Ekberg, S., Shaw, A.R.G, Kessler, D.S., Malpass, A. & Barnes, R.K. (2016) Orienting to Emotion in Computer-Mediated Cognitive Behavioral Therapy. *Research on Language and Social Interaction* 49(4): 310-332.

Raudaskoski, P. (2010) 'Hi father', 'hi mother'. A multimodal analysis of a significant, identity changing phone call mediated on TV. *Journal of Pragmatics* 42: 426-442.

Voutilainen, L. (2012) Responding to emotion in cognitive psychotherapy. In Peräkylä, A. & Sorjonen, M.-L. (eds). *Emotion in Interaction*. Oxford: OUP.

Wilkinson, S. & Kitzinger, C. (2008). Conversation Analysis. In Willig, C. & Stainton-Rogers, W. (eds.) *The*

Urban Psychology

Teacher: Nikita Kharlamov

Description: This lecture analyses the experience of living in cities. Key questions to be discussed are the difference between urban and rural mentalities and whether the distinction still holds today, perception of cityscapes and mental maps of them, and characteristics of the urban personality.

Readings:

Heft, H. (2013). Environment, cognition, and culture: Reconsidering the cognitive map. *Journal of Environmental Psychology*, 33, 14-25. [12]

Kharlamov, N. (2012). The City as a Sign: A Developmental-Experiential Approach to Spatial Life. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. New York: Oxford University Press. [26]

Milgram, S. (2010). The experience of living in cities. In Blass, T. (Ed.), *Stanley Milgram. The individual in a social world: Essays and experiments* (3rd expanded ed., pp. 11-28). London, England: Pinter & Martin. (Original work published in 1970). [17]

Simmel, G. (1997). The metropolis and mental life (H. Gerth, Trans.). In D. Frisby & M. Featherstone (Eds.), *Simmel on culture: Selected writings* (pp. 174-185). London, England: Sage. (Original work published in 1903). [11]

Activity Theory, the Child's Perspective and Institutional Transitions

Teacher: Paula Cavada

Description: This lecture includes key concepts and methods of activity theory through a cross-cultural investigation of children's transition from preschool to primary school. Special attention will be given to how to explore school through the child's perspective and analysis of video footage.

Readings:

Hedegaard, M. (2012). Children's Creative Modeling of Conflict Resolutions in Everyday Life as Central in their Learning and Development in Families. In Hedegaard, M., Aronsson, K., Højholt, C., Ulvik, O. (Eds.) *Children, Childhood and Everyday Life*. Charlotte: Information Age Publishing Inc. [16]

Hviid, P. (2008): "Next year we are small, right?" - Children's transitions in time. *European Journal of Psychology of Education* [13]

Synopsis Writing Workshop

Teacher: N.N.

Description: This workshop will provide students with good advice and hands-on help in how to write a synopsis for the cultural psychology exam and further afield. It aims at fostering the student's skills in academic thinking and writing.

Samlet pensumliste

Key readings starred.

*Valsiner, J. (2012). *Oxford Handbook of Culture and Psychology*. OUP. (chapters: Intro, 1, 2, 3, 9, 13, 16, 20, 21, 22) – Details see below

*Branco, A. & Valsiner, J. (1997). Changing methodologies: A co-constructivist study of goal orientations in social interactions. *Psychology and Developing Societies*, 9, 1, 35-64. [29]

*Branco, A. & Valsiner, J. (2010). Towards cultural psychology of affective processes: Semiotic regulation of dynamic fields. *Estudios de psicología*, 31, 243-251. [8]

Brescó, I. & Martínez-Guerrero, L. (in press). New wine into old wineskins. Examining nationalism as a secular religion. In L. Tateo (Ed.), *Beyond any Imagination: Cultural Psychology and Religion*. Springer International Series in the Psychology of Religion. New York, N.Y.: Springer

*Brockmeier, J. (2012). Narrative Scenarios: Toward a Culturally Thick Notion of Narrative. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 439-467). Oxford: Oxford University Press. [29]

*Bruner, J. (1990). *Acts of Meaning*. Cambridge, MA: Harvard [150]

Boesch, E. (1991). *Symbolic Action Theory*. (Chapter 7) [39]

*Boesch, E. (2012). Culture: Result and Condition of Action. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. pp. 347-356, New York: Oxford University Press. [9]

*Cole, M. (1996). *Cultural Psychology: A Once and Future Discipline*. Cambridge, MA: Harvard (pages 1-145) [145]

Degni, Filio, Pöntinen, Seppo, & Mulki, Mölsä (2006). Somali Parents' Experiences of Bringing up Children in Finland: Exploring Social-Cultural Change within Migrant Households [52 paragraphs]. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 7(3), Art. 8, <http://nbn->

resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs060388. [16]

Diriwachter, D. (2012). Volkerpsychologie. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 43-57). Oxford: Oxford University Press. [15]

Ekberg, S., Shaw, A.R.G, Kessler, D.S., Malpass, A. & Barnes, R.K. (2016) Orienting to Emotion in Computer-Mediated Cognitive Behavioral Therapy. *Research on Language and Social Interaction* 49(4): 310-332.

*Hedegaard, M. (2012). Children's Creative Modeling of Conflict Resolutions in Everyday Life as Central in their Learning and Development in Families. In Hedegaard, M., Aronsson, K., Højholt, C., Ulvik, O. (Eds.) *Children, Childhood and Everyday Life*. Charlotte: Information Age Publishing Inc. [20]

*Harré, R. (2012). Positioning Theory: Moral Dimensions of Social-Cultural Psychology. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. pp. 191-206, New York: Oxford University Press. [15]

Heft, H. (2013). Environment, cognition, and culture: Reconsidering the cognitive map. *Journal of Environmental Psychology*, 33, 14-25. [12]

Hviid, P. (2008): "Next year we are small, right?" - Children's transitions in time. *European Journal of Psychology of Education* [20]

*Jahoda. G. (2012). Culture and Psychology: Words and Ideas in History. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. pp. 25-42, New York: Oxford University Press. [17]

*Kharlamov, N. (2012). The City as a Sign: A Developmental-Experiential Approach to Spatial Life. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. New York: Oxford University Press. [26]

Kusenbach, M. (2003). Street phenomenology. *Ethnography*, 4, 455-485. [30]

*Markova, I. (2012). Social Representation as an Anthropology of Culture. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture & Psychology* (pp. 487-509). Oxford: Oxford University Press. [22]

*Milgram, S. (2010). The experience of living in cities. In Blass, T. (Ed.), *Stanley Milgram. The individual in a social world: Essays and experiments* (3rd expanded ed., pp. 11-28). London, England: Pinter & Martin. (Original work published in 1970). [17]

Mey, Günter (2016). Martha Muchow's Research on Children's Life Space-A classic study on childhood in the light of the present. In Florian Esser, Meike Baader, Tanja Betz & Beatrice Hungerland (Hrsg.), *Reconceptualising Agency and Childhood: New Perspectives in Childhood Studies*. London: Routledge. [12]

Miller, P. J., Sandel, T. L., Liang, C.-H., & Fung, H. (2001). Narrating transgressions in Longwood: The

discourses, meanings, and paradoxes of an American socializing practice. *Ethos*, 29(2), 159-186. [27]

*Murakami, K. (2012). Culture in Action: A Discursive Approach. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. pp. 468-486, New York: Oxford University Press. [18]

Raudaskoski, P. (2010) 'Hi father', 'hi mother'. A multimodal analysis of a significant, identity changing phone call mediated on TV. *Journal of Pragmatics* 42: 426-442.

Rogoff, B. (2003). The Cultural Nature of Human Development. Chapter 2 (pp. 37-62). New York: Oxford University Press [26]

Salvatore, S. & Valsiner, J. (2010). Between the general and the unique. *Theory & Psychology*, 20, 817-833. [16]

*Shweder, R. (1991). *Thinking through Culture: Expeditions in Cultural Psychology*. Cambridge, MA: Harvard. (Chapters: 2, 5) [50]

*Shotter, J. (2008). *Conversational Realities Revisited: Life, Language, Body and World*. Ohio: Taos Institute Publications, Chapter 1-3 (pp. 14-70) [57]

*Simmel, G. (1997). The metropolis and mental life (H. Gerth, Trans.). In D. Frisby & M. Featherstone (Eds.), *Simmel on culture: Selected writings* (pp. 174-185). London, England: Sage. (Original work published in 1903). [11]

Sterponi, L. (2009). Accountability in family discourse: Socialization into norms and standards and negotiation of responsibility in Italian dinner conversations. *Childhood*, 16(4), 441-459 [19]

*Szulevicz, T. & Tanggaard, L. (2015). *Pædagogisk psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels forlag. Kapitel 6 [20]

Alternatively in English:

Szulevicz, T. & Tanggaard, L. (2016). *Educational psychological practice – a new theoretical framework*. pp. 87-101, Chapter 6, Springer. [13]

*Valsiner, J. (2012). Culture in Psychology: A Renewed Encounter of Inquisitive Minds. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. Pp. 3-24, New York: Oxford University Press. [22]

*Valsiner, J. (2014a). Needed for cultural psychology: Methodology in a new key. *Culture & Psychology*, 20, 3-30. [28]

*Valsiner, J. (2014b). *An invitation to cultural psychology*. chapter 2 (pp. 26-49), chapt. 4-5-6 (pp. 63-134) [94]

*Valsiner, J., & Sato, T. (2006). Historically Structured Sampling (HSS): How can psychology's methodology become tuned in to the reality of the historical nature of cultural psychology? In J. Straub, D. Weidemann, C. Kölbl & B. Zielke (Eds.), *Pursuit of meaning* (pp. 215-251). Bielefeld: transcript.

<http://dl.dropbox.com/u/21182085/valsiner2006.pdf> [36]

*Van der Veer, R. (2012). Cultural-Historical Psychology. In: J. Valsiner. *Oxford Handbook of Culture and Psychology*. Chapter 3 (pp. 58-70) Oxford: Oxford University Press [12]

Voutilainen, L. (2012) Responding to emotion in cognitive psychotherapy. In Peräkylä, A. & Sorjonen, M.-L. (eds). *Emotion in Interaction*. Oxford: OUP.

*Wagoner, B. (2017). *The Constructive Mind: Frederic Bartlett's Psychology in Reconstruction*. Cambridge: Cambridge University Press. [150]

*Wilkinson, S. & Kitzinger, C. (2008). Conversation Analysis. In Willig, C. & Stainton-Rogers, W. (eds.) *The SAGE Handbook of Qualitative Research in Psychology* (54-72). London: Sage [18]

Page count: 1003

Antal forelæsningshold: 1

Prøveform: Synopseksamen Sidetal: 1-3 sider.

Normeret prøvetid: 30 minutter.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives der karakter efter 7-trinsskalaen.

Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

CP SAP Cultural Psychology and Social Practice 5 ECTS

Modultitel: Supplerende Anvendt Psykologi (5 ECTS) – CP
Stadskode: HEA770002D
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: Carolin Demuth (cdemuth@hum.aau.dk) and Brady Wagoner (wagoner@hum.aau.dk)
Teachers: Brady Wagoner, Jaan Valsiner, Carolin Demuth, Nikita Kharlamov
Sprog: English
Description: The module offers an introduction to some of the basic themes, theories, concepts and methods used by cultural psychologists. Some topics covered from a cultural perspective will be urban environments, common sense, personal culture as well as more meta-theoretical issues, such as models of causality and methodology.
Eksamen Prøveform: 4-timers stedprøve. Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer tilstedeværelse i mindst 75% af de planlagte forelæsninger samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset. En intern skriftlig prøve. Prøven er en stedprøve af 4 timers varighed under opsyn. Hjælpemidler må medbringes. Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur Bedømmelsesform: Der gives bedømmelsen bestået/ikke bestået. Prøvens omfang: 5 ECTS-point. Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrieede.

Date	Time	Theme/Title	Teacher
		Lifespace of the urban child: Documentary film and discussion with the director	BW + Guenter Mey
		The Diversity of Knowledge, Commonsense and Social Representations Theory	BW
		Subjectivity, Personal & Collective Culture, Methodology of Cultural Psychology	JV

		Socialization Practices and Migration	CD
		Urban Psychology	NK

On the Diversity of Knowledge, Common Sense and Social Representations Theory

Teacher: Brady Wagoner

Description: These lectures outline the theory of social representations and in so doing analyses the broader issue of exploring different knowledge systems, in particular that of common sense versus scientific thinking.

Reading:

*Markova, I. (2012). Social Representation as an Anthropology of Culture. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture & Psychology* (pp. 487-509). Oxford: Oxford University Press. [23]

*Wagoner, B. (2017). *The Constructive Mind: Bartlett's Psychology in Reconstruction*. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapters 3, 6) [60]

Subjectivity, Personal & Collective Culture, Methodology of Cultural Psychology

Teacher: Jaan Valsiner

Description: The first lecture will deal with how we can theorize subjectivity within cultural psychology, making it an integral part of research investigations. This is followed by a discussion of the core dialectic between personal and collective culture, and how it plays out within accounts of the appropriation and transformation of cultural forms. Finally, methodological foundations for cultural psychology will be outlined.

Readings:

*Branco, A. & Valsiner, J. (1997). Changing methodologies: A co-constructivist study of goal orientations in social interactions. *Psychology and Developing Societies*, 9, 1, 35-64. [29]

- *Branco, A. & Valsiner, J. (2010). Towards cultural psychology of affective processes: Semiotic regulation of dynamic fields. *Estudios de psicologia*, 31, 243-251. [8]
- Salvatore, S. & Valsiner, J. (2010). Between the general and the unique. *Theory & Psychology*, 20, 817-833. [16]
- *Valsiner, J. (2014). Needed for cultural psychology: Methodology in a new key. *Culture & Psychology*, 20, 3-30. [28]
- *Valsiner, J., & Sato, T. (2006). Historically Structured Sampling (HSS): How can psychology's methodology become tuned in to the reality of the historical nature of cultural psychology? In J. Straub, D. Weidemann, C. Kölbl & B. Zielke (Eds.), *Pursuit of meaning* (pp. 215-251). Bielefeld: transcript. <http://dl.dropbox.com/u/21182085/valsiner2006.pdf> [46]

Socialization Practices and Migration

Teacher: Carolin Demuth

The course addresses the challenges migrant parents are faced with in light of conflicting ethnotheories of what is considered good child care. We will also discuss implications for educational settings. The course will be a combination of brief lectures and group discussion exercises based on the reading assignments.

Readings:

Degni, Filio, Pöntinen, Seppo, & Mulki, Mölsä (2006). Somali Parents' Experiences of Bringing up Children in Finland: Exploring Social-Cultural Change within Migrant Households [52 paragraphs]. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 7(3), Art. 8, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs060388>. [16]

Somaliske mødre lærer at lege med deres børn. <http://www.information.dk/523973>. [4]

Urban Psychology

Teacher: Nikita Kharlamov

Description: This lectures analyses the experience of living in cities. Key questions to be discussed are the difference between urban and rural mentalities and whether the distinction still holds today, perception of cityscapes and mental maps of them, and characteristics of the urban personality.

Readings:

Heft, H. (2013). Environment, cognition, and culture: Reconsidering the cognitive map. *Journal of Environmental Psychology*, 33, 14-25. [12]

- *Kharlamov, N. (2012). The City as a Sign: A Developmental-Experiential Approach to Spatial Life. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. New York: Oxford University Press. [26]
- *Milgram, S. (2010). The experience of living in cities. In Blass, T. (Ed.), *Stanley Milgram. The individual in a social world: Essays and experiments* (3rd expanded ed., pp. 11-28). London, England: Pinter & Martin. (Original work published in 1970). [17]
- *Simmel, G. (1997). The metropolis and mental life (H. Gerth, Trans.). In D. Frisby & M. Featherstone (Eds.), *Simmel on culture: Selected writings* (pp. 174-185). London, England: Sage. (Original work published in 1903). [11]

Key readings starred.

KHARE Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Klinik for handicap- og rehabiliteringspsykologi

Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) ved Klinik for handicap- og rehabiliteringspsykologi (KHARE) (10 ECTS)
Stadskode: HEA770001F
Placering: 7. semester
Modulansvarlig: Tia Hansen (tia@hum.aau.dk)
Undervisere: Tia Hansen (tia@hum.aau.dk) Chalotte Glintborg (cgl@hum.aau.dk) Manuel de la Mata Benitez Lærke Krogh Mette Kold
Type og sprog: Første del af professionsprogrammet KHARE. Undervisningen er fortrinsvis på dansk, litteraturen fortrinsvis på engelsk.
Mål: Jf studieordningens mål for videregående anvendt psykologi.
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: KHAREs formål er at anvende psykologistudiets viden og færdigheder til at udvikle og udføre psykologiske rehabiliteringstilbud til voksne, der har en erhvervet eller kronisk lidelse, som truer deres sociale inklusion og livskvalitet.

Omfang og forventninger:

Seks workshops á 2-3 dage, der tilsammen rummer kursets pensum på 1000 sider.

Der lægges vægt på, at KHARE-studerende engagerer sig, bidrager aktivt til undervisningen og udvikler et arbejdende fællesskab med bl.a. forskellige tovholderroller i teamet. Som studerende på KHARE bliver man bidragende til udviklingen af rehabiliteringspsykologien, som er et nyt felt i Danmark. Der forventes derfor commitment til dette samt ansvarlighed overfor klienter og samarbejdspartnere i Aalborg kommune, hvor de rehabiliteringspsykologiske interventioner skal afprøves.

Deltagere:

Studerende, der er optaget på KHARE årgang 2017.

Deltagerforudsætninger:

Bachelor i psykologi

Modulaktiviteter (kursusgange mv.):**Klinik for handicap og rehabiliteringspsykologi**

KHARE beskæftiger sig med det fremvoksende specialområde indenfor psykologien – rehabiliteringspsykologi – som fokuserer på studiet og anvendelsen af psykologisk viden og kompetencer i relation til personer med et handicap, funktionsnedsættelser eller kroniske sygdomme.

Siden Danmarks ratificering af FN's Handicapkonvention i 2009 har begrebet handicap dækket over både psykiske og fysiske lidelser. Formålet med rehabiliteringspsykologi er at fremme personernes sundhed og velbefindende, uafhængighed, valgmuligheder, funktionsevne og sociale deltagelse (inklusion) ved hjælp af psykologiske tilgange, interventioner og jobudvikling.

KHARE-programmet kombinerer en række intensive workshops med et klinisk forløb i praksis (Aalborg kommune), som fortrinsvis ligger på 8. semester.

Efteråret 2017 består af KHARE's udgave af kurset "Videregående anvendt psykologi", som indbefatter seks workshops. Se beskrivelser nedenfor. Hver workshop består af to-tre dages fordybelse i en bestemt tilgang/interventionsform. De tre gange mindfulness giver – foruden det faglige indhold – mulighed for at øve sig i en "bæredygtig" forholdemåde til sig selv som person og psykolog. Der vil formodentlig også blive mulighed for at følge et kontinuert mindfulness-forløb guidet af tidligere studerende. Endvidere vil der som optakt til klinikforløbet på 8.semester blive planlagt et eller flere besøg i praksis (Aalborg kommune) allerede i løbet af 7. semester.

SAP-studerende deltager kun i de teoretiske indledninger om Mindfulness, Kognitiv adfærdsterapi og Rehabiliteringspsykologi ved hjerneskader. Resten af undervisningen forbeholdes KHARE-studerende, idet den orienteres mod teamdannelse og udvikling af forståelser, færdigheder og kompetencer, som skal anvendes på de følgende semestre. Vi forventer, at I deltager aktivt i kurser, praksis og udviklingsarbejde.

Antal forelæsningshold: 1

Antal forelæsninger (og navn på underviseren):

Nr.	Dato	Tid	Workshop	Undervisere
1			IRP, dag 1	Tia Hansen & Charlotte Glintborg
2			IDrec	Manuel de la Mata
3			IDrec	Manuel de la Mata
4			Mf, dag 1 *	Mette Kold
5			Mf, dag 2	Mette Kold
6			KAT*	Lærke Krogh
7			KAT	Lærke Krogh
8			KAT	Lærke Krogh
9			KAT	Lærke Krogh
10			RABI*	Charlotte Glintborg
11			RABI	Charlotte Glintborg
12			DAT	Int. gæsteunderviser & TG, CG
13				Mød målgruppen: Elsebeth & Simon
14				Besøg i Aalborg kommune
15			Mf, dag 3	Mette Kold
16			IRP, dag 2	Tia Hansen

Elementer markeret med: * = Også for SAP-studerende.

Eksamen:

Synopsis-eksamen jf. Studieordningens § 9.

Indhold og pensum:**Inklusion og rehabiliteringspsykologi (IRP)**

v/ Tia Hansen & Chalotte Glintborg

En stor del af befolkningen befinder sig i den situation, at en afgrænset problemstilling hindrer dem i at udnytte deres potentialer og måske ekskluderer dem fra arbejdsmarkedet eller andre dele af det sociale liv. Hvad har vi som psykologer at byde på, hvis vi vil identificere eller udvikle redskaber til at imødegå dette?

Feltet *psykologisk rehabilitering* introduceres. Det er endnu ikke etableret som selvstændigt psykologisk felt i Danmark, men det ses i andre lande, fx USA og Tyskland. Fokus er de psykologiske aspekter vedrørende erhvervede og kroniske sygdomme. Definitioner og overordnede principper for psykologisk rehabilitering gennemgås med inddragelse af eksempler på især hjerneskade-cases.

Inkluderende psykologi, som vi anvender begrebet i KHARE, er et særligt perspektiv på eksisterende psykologiske tilgange og metoder, primært fra kognitiv adfærdsterapi, tredjebølge kognitiv terapi og narrative teorier. IP-perspektivet spørger pragmatisk og målrettet: Hvordan kan denne psykologiske teori, interventionsform, test eller bestræbelse anvendes inkluderende i forhold til målgruppen? Hvordan implementeres det i en rehabiliteringspraksis? Hvilke nye indsatser kan vi som psykologer levere eller udvikle til nytte for målgruppen? Workshopen kommer også ind på kultursensitivitet og evidensbaseret som redskaber i udviklingsarbejde.

Undervisningsform: Workshopen i IPR binder VAP-kurset sammen; den består af 1 dag som start og 1 dag som afslutning på kurset.

Dag 1 (september): Introduktion til inkluderende psykologi, rehabiliteringspsykologi og KHARE-programmet. Eksempler på relevante cases, tilgange og forskning.

Dag 2 (december):

Rekapitulering i lyset af de mellemliggende undervisningsmoduler. Optakt til forårets program.

Litteratur (112 sider):

Dag 1:

- United Nations (2006): *International Convention on The Rights of People with Disabilities*. UN, New York.
<http://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf> [uddrag: side 2-23 = 23 sider].
- Jørgensen, C. R. (2012). Perspektiver på socialt udsatte. *Psykolog Nyt*, 66(7), 12-17. [5 sider].
<http://infolink2003.elbo.dk/PsyNyt/Dokumenter/doc/17470.pdf>
- Neff, K. D. (2009). Self-compassion. In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 561-576). New York: Guilford Press. [13 sider]
- Hays, P. A. (2009). Integrating evidence-based practice, cognitive behavior therapy, and multicultural therapy: Ten steps for culturally competent practice. *Professional Psychology: Research and Practice*, 40(4), 354-360. [7 sider]
- Lund, T. (2005). The Qualitative–Quantitative Distinction: Some comments. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 49(2), 115-132. doi: 10.1080/00313830500048790 [17]
- Silcox, D., Castillo, Y. A., & Reed, B. J. (2014). The human animal bond: Applications for rehabilitation professionals. *Journal of Applied Rehabilitation Counseling*, 45(3), 27-35.
<http://search.proquest.com.zorac.aub.aau.dk/docview/1619358977?pq-origsite=gscholar> [9 sider]
- Stroebe, M., Shut, H. (1999). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description. *Death Studies*, [197-224]. (28 sider)
- Zachariae, B. (2007). Evidensbaseret psykologisk praksis. *Psykolog Nyt*, nr. 12, 16-25. [10 sider].

Dag 2:

- Fuchs, C., Lee, J. K., Roemer, L., & Orsillo, S. M. (2013). Using mindfulness- and acceptance-based treatments with clients from nondominant cultural and/or marginalized backgrounds: Clinical considerations, meta-analysis findings, and introduction to the special series. *Cognitive and Behavioral Practice*, 20, 1-12. [12 sider]
- Bruun, L. M. (2012). Neuropsykologiske perspektiver på kognitiv adfærdsterapi ved psykiatriske lidelser. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 434-452). København: Hans Reitzel. [18 sider]

Foreslået supplerende læsning: Resten af Handicapkonventionen.

Identity reconstruction (IDrec)

v/ Manuel de la Mata Benítez & Charlotte Glintborg

Beskrivelse: Workshop om inkluderende brug af kultur- og narrativpsykologiske forståelser, især muligheder for at understøtte rekonstruktion af selvforståelsen og øget 'empowerment' hos mennesker fra udsatte grupper. Paradigmet udspringer af kultur- og tværkulturel psykologi, især Jerome Bruners narrative psykologi og begrebet om voice hos bl.a. James Wertsch. Workshopen introducerer emnet med udgangspunkt i disse klassisk teoretiske forståelser og eksemplificerer, hvordan de anvendes i andre lande til fx forståelse og støtte af mennesker efter immigration eller partnervold. Det danner afsæt for programmets videre arbejde med identitetsrekonstruktion i forhold til rehabiliteringspsykologi generelt og KHARE's målgruppe specifikt.

Form og omfang: To dage á 4 timer, hvor forelæsninger (på engelsk) suppleres med cases, øvelser og diskussioner på plenum.

Litteratur (89 sider):

García-Ramírez, M., de la Mata, M. L., Paloma, V., & Hernández-Plaza, S. (2011). A liberation psychology approach to acculturative integration of migrant populations. *American Journal of Community Psychology*, 47, 86-97. [12 sider]

Glintborg, C. & Berger, N.P. (2017). Narrative forskningstilgange. I Glintborg, C., Hedegaard-Sørensen, L. & Kirkebæk, B. *Professionelle blikke – når fortællinger forandrer identitet*. Frydelund Academic. (9 sider)

Macías, B., & de la Mata, M. L. (2013). Narratives of migration. Emotions and the interweaving of personal and cultural identity through narrative. *Culture & Psychology*, 19, 348-368. [21 sider]

de la Mata, M. L., Cubero, M., Santamaría, A., & Saavedra, F. J. (2015). Self-positions and voices in identity reconstruction of women after suffering gender violence. In T. G. B. Hansen, K. Jensen de López and P. Berliner (Eds.), *SICIM: Conceptual and applied approaches*. DK: Aalborg University Press. [31 sider]

Medved, M. (2015). Everyday drams: Comparing life with dementia and acquired brain injury. In L.C. Hyden, H. Lindemann, & J. Brockmeier (Eds.), *Beyond loss, dementia, identity, personhood* (pp. 91-107). USA:Oxford University Press. [16 sider]

Mindfulness (mf)

v/. Mette Kold (info@time2be.net)

Form og omfang: 3 dage á 4 timer med forelæsninger, øvelser og studenteraktiviteter. Dag 1-2 ligger i september og dag 3 i december. Dag 1 indgår også i SAP, resten er forbeholdt KHARE-studerende.

Beskrivelse: Workshopen om mindfulness byder på en introduktion til nogle praktiske anvendelsesområder for opmærksomt nærvær - mindfulness. Opmærksomt nærvær er en færdighed, man kan tilegne sig. Det er nemt at forstå, hvad man skal gøre, men derefter kræver det øvelse og atter øvelse, før man kan praktisere at være opmærksomt nærværende i det praktisk levede liv.

Det er forventningen, at fremtidens psykologer i høj grad vil være dem, der bruger mindfulness i deres praksis. Mindfulness kan være en terapeutisk forholds måde. Og/eller det kan være konkrete øvelser og teknikker, som kursister og klienter indføres i til f.eks. stresshåndtering, smertehåndtering, forbedring af koncentrationsevnen og højere performance. Målgrupper og anvendelsesområder er med andre ord mangfoldige.

Forløbet kombinerer teoretisk-praktisk-forskningsmæssig indføring i mindfulness med deltagernes egne oplevelser og refleksioner og indeholder:

- teoretisk fremlæggelse af effekter, fysiske og mentale, af mindfulness meditation
- indføring i det menneskesyn, mindfulness udspringer af
- praktiske øvelser, så det bliver muligt at anvende nogle af teknikkerne selv
- aktuelle psykologiske teorier og studier om mindfulness
- hvad kan en psykolog bruge mindfulness til – for klienter – for sig selv?
- anvendelsesområder i psykologisk praksis
- teoretisk og praktisk forankrede refleksioner om mindfulness som redskab - til fx stress-reduktion, håndtering af kronisk smerter, selvudvikling mm.
- hvordan afgør man, om mindfulness (og i hvilken form) skal tilbydes en konkret klient?

Dag 1 (også for SAP-studerende): Introduktion til mindfulness i vestlig psykologi. Dokumentation for effekter i oversigt. Øvelser med åndedrættet som indgang.

Dag 2: Mindfulness i KHARE. Præsentation af mindfulness i teori og praksis. Aftaler for det videre forløb. Øvelser med krop og sanser som indgang, samt øvelser med åndedrættet som indgang fortsat.

Dag 3: Mindfulness og 3. bølge kognitiv adfærdsterapi. Hvad kan en psykolog bruge mindfulness til – for sig selv? Som terapeut? I forhold til klienter? Hvilke muligheder og hvilke faldgruber er der? Mindfulness indgår i den såkaldt tredje udviklingsbølge inden for KAT, og workshoppen kommer også ind på to af tilgangene herfra, Acceptance and Commitment Therapy (ACT) og Dialektisk adfærdsterapi (dialectical behavior therapy, DBT). Øvelser vedrørende mindful lytning, den mindful terapeut samt mødefacilitering og konfliktløsning.

Litteratur i alt: 285

LITTERATUR DAG 1 – også for SAP (198 sider)

Grundlæggende litteratur:

Kabat-Zinn, J. (2013). *Full catastrophe living: using the wisdom of your body and mind to face stress, pain, and illness* (Revised and updated edition). New York: Bantam Books trade paperback. Kapitel 11, 12, 14, 15. I dansk udgave, 2014 (valgfrit sprog), [sidetal: 223-246 & 272-322 = 75 s].

Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression* (2nd ed). New York: Guilford Press. [Kapitel 3, 4, 5, 8, p. 44-93 & 137-143 = 57 s].

Virkningsmekanismer og effekter MBSR & MBCT:

Davidson, R. J. (2016). Mindfulness-Based Cognitive Therapy and the Prevention of Depressive Relapse: Measures, Mechanisms, and Mediators. *JAMA Psychiatry*, 73(6), 547-548.
<https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2016.0135> [2 s]

Garmon, B., Philbrick, J., Padrick, M., & Goodman, M. (2014). Mindfulness-based stress reduction for chronic pain: A systematic review. *Journal of Pain Management*, 7(1), 23-36. [14 s]

Gotink, R. A., Meijboom, R., Vernooij, M. W., Smits, M., & Hunink, M. G. M. (2016). 8-week Mindfulness Based Stress Reduction induces brain changes similar to traditional long-term meditation practice – A systematic review. *Brain and Cognition*, 108, 32–41. <https://doi.org/10.1016/j.bandc.2016.07.001> [10 s]

Khoury, B., Sharma, M., Rush, S. E., & Fournier, C. (2015). Mindfulness-based stress reduction for healthy individuals: A meta-analysis. *Journal of Psychosomatic Research*, 78(6), 519–528.
<https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2015.03.009> [10 s]

Kuyken, W., Warren, F. C., Taylor, R. S., Whalley, B., Crane, C., Bondolfi, G., ... Dalgleish, T. (2016). Efficacy of Mindfulness-Based Cognitive Therapy in Prevention of Depressive Relapse: An Individual Patient Data Meta-analysis From Randomized Trials. *JAMA Psychiatry*, 73(6), 565.
<https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2016.0076> [10 s]

Filosofien bag mindfulness:

Singla, R. (2011). ORIGINS OF MINDFULNESS. *Psyke & logos*, 32(1), 220-239. [20 s]

LITTERATUR DAG 2-3 – kun VAP (104 sider)

Målgrupper, lidelser, effekter:

Bédard, M., Felteau, M., Marshall, S., Cullen, N., Gibbons, C., Dubois, S., ... Moustgaard, A. (2014). Mindfulness-Based Cognitive Therapy Reduces Symptoms of Depression in People With a Traumatic Brain Injury: Results From a Randomized Controlled Trial. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 29(4), E13–E22.
<https://doi.org/10.1097/HTR.0b013e3182a615a0> [10 s]

Crowe, M., Jordan, J., Burrell, B., Jones, V., Gillon, D., & Harris, S. (2016). Mindfulness-based stress reduction for long-term physical conditions: A systematic review. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 50(1), 21–32. <https://doi.org/10.1177/0004867415607984> [12 s]

Dentico, D., Ferrarelli, F., Riedner, B. A., Smith, R., Zennig, C., Lutz, A., ... Davidson, R. J. (2016). Short Meditation Trainings Enhance Non-REM Sleep Low-Frequency Oscillations. *PLOS ONE*, 11(2), e0148961. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0148961> [18 s]

Felver, J. C., Celis-de Hoyos, C. E., Tezanos, K., & Singh, N. N. (2016). A Systematic Review of Mindfulness-Based Interventions for Youth in School Settings. *Mindfulness*, 7(1), 34–45. <https://doi.org/10.1007/s12671-015-0389-4> [12 s]

Johnson, D. C., Thom, N. J., Stanley, E. A., Haase, L., Simmons, A. N., Shih, P. A. B., ... & Paulus, M. P. (2014). Modifying resilience mechanisms in at-risk individuals: a controlled study of mindfulness training in Marines preparing for deployment. *American Journal of Psychiatry*, 171(8), 844–853. [10 s]

Terjestam, Y., Bengtsson, H., & Jansson, A. (2016). Cultivating awareness at school. Effects on effortful control, peer relations and well-being at school in grades 5, 7, and 8. *School Psychology International*, 37(5), 456–469. <https://doi.org/10.1177/0143034316658321> [14 s]

Måling af mindfulness:

Baer, R. (2016). Assessment of mindfulness and closely related constructs: Introduction to the special issue. *Psychological Assessment*, 28(7), 787–790. <https://doi.org/10.1037/pas0000309> [4 s]

Dahl, C. J., Lutz, A., & Davidson, R. J. (2015). Reconstructing and deconstructing the self: cognitive mechanisms in meditation practice. *Trends in Cognitive Sciences*, 19(9), 515–523. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2015.07.001> [9 s]

Sauer, S., Walach, H., Schmidt, S., Hinterberger, T., Lynch, S., Büssing, A., & Kohls, N. (2013). Assessment of Mindfulness: Review on State of the Art. *Mindfulness*, 4(1), 3–17. <https://doi.org/10.1007/s12671-012-0122-5> [15 s]

Kognitiv adfærdsterapi (KAT)

v/ Lærke Krogh (krogh.laerke@gmail.com)

Workshoppen giver en indføring i teori, grundbegreber og behandlingsteknikker, der indgår i kognitiv adfærdsterapi.

De to første timer af workshoppen (hvor SAP-studerende også deltager) vil primært være en teoretisk indføring i behandlingstilgangen, hvor de studerende vil få kendskab til hvorledes man i praksis arbejder med begreber som automatiske tanker, uhensigtsmæssig adfærd, leveregler og kerneantagelser. Dertil vil de vigtigste behandlingsteknikker som psykoedukation, identifikation, analyse og omstrukturering blive gennemgået.

De næste fire timer af workshoppen vil rette fokus mod eksisterende teori og behandlingsmodeller til kronisk smerte-ramte samt angstlidelser.

De sidste to dage (12 timer) af workshoppen er sammen med KHARE's 9. semester. Denne del af workshoppen vil veksle mellem teori, øvelser og rollespil, hvor de studerende selv skal træne de præsenterede behandlingsteknikker og -modeller. De forskellige behandlingsteknikker vil også blive eksemplificeret ved problemstillinger og klientgrupper, man kan møde i psykiatrien og som privatpraktiserende psykolog. Herunder vil der bl.a. blive arbejdet med følgende populationer: kronisk non-malign smerte, funktionelle lidelser, social fobi samt panikangst.

Undervisningens form og omfang: Workshoppen består af forelæsninger suppleret med diskussionsoplæg fra de studerende og praktiske øvelser i mindre grupper. Øvelserne har til formål at demonstrere, hvorledes kognitiv adfærdsterapi kan struktureres og varetages i forhold til de omtalte patientpopulationer.

Litteratur til de 2 timer, som også indgår i SAP (139 sider):

Rosenberg, N., K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. N Nyeste udvikling* (pp. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 sider]

Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 5-7 og 9-11; pp. 80-141, 156-203 = 109 sider]

Litteratur til resten af workshoppen (150 sider):

Straarup, K. N. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved affektive lidelser. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 116-150). København: Hans Reitzel. [35 sider]

Rosenberg, N. K., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved socialfobi. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 193-215). København: Hans Reitzel. [25 sider]

Frostholt, L. & Schröder, A. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved somatoforme tilstande. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 307-327). København: Hans Reitzel. [21 sider]

Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 3-4; pp. 50-79 = 30 sider]

Ehde, D. M., Dillworth, T. M., & Turner, J. A. (2014). Cognitive-Behavioral Therapy for individuals with chronic pain. Efficacy, innovations, and directions for research. *American Psychologist*, 69(2), 153-166. [14 sider]

- Gibbons, C.J., Fournier, J.C., Stirman, S.W., DeRubeis, R.J., Crits-Christoph, P. & Beck, A.T. (2010). The clinical effectiveness of cognitive therapy for depression in an outpatient clinic. *Journal of Affective Disorders*, 125, 169–176. [8 sider]
- Hofmann, S. G., Wu, J. Q., & Boettcher, H. (2014). Effect of cognitive-behavioral therapy for anxiety disorders on quality of life: A meta-analysis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 82(3), 375-391. [17 sider]

Foreslået supplerende læsning: Resten af Beck (2013).

Rehabiliteringspsykologi ved hjerneskader (RABI)

v/ *Chalotte Glintborg*

Beskrivelse: For mennesker med erhvervet hjerneskade er rehabilitering en langvarig, biopsykosocial proces. I de første faser har neuropsykologer centrale opgaver med udredning og intensiv genoptræning i det postakutte forløb på hospitalet, og senere følger udfordringer med at få overgangen mellem forskellige sektors indsats til at lykkes, så klienten - og dennes pårørende - får en koordineret og fagligt velfunderet indsats under hele forløbet. Workshoppen gennemgår forløbet.

Dag 1: Hvad vil det sige at få en erhvervet hjerneskade og hvilke konsekvenser fører det typisk med sig? Hvorfor er rehabiliteringspsykologi relevant på hjerneskadeområdet? Dagen giver en præsentation af aktuelle teorier og modeller for hjerneskaderehabilitering. Derudover præsenteres nye empiriske forskningsresultater fra CGs ph.d. projekt, der har undersøgt de psyko-sociale effekter af nuværende rehabiliteringsindsatser på hjerneskadeområdet.

Dag 2 fokuserer på *transitioner* og *pårørendearbejde*. For klienter med en erhvervet hjerneskade vil flere centrale transitioner finde sted undervejs i deres rehabiliteringsforløb, og hver af dem medfører nye udfordringer for klienten (og dennes pårørende), som kræver en professionel indsats. Vi ser nærmere på de fire nøgletransitioner efter en erhvervet hjerneskade – herunder interventioner for klient og pårørende.

Undervisningsform: Undervisningen indeholder forelæsninger, cases, diskussioner og øvelser. I alt 2 dage á 4 timer. Dag 1 indgår også i SAP, dag 2 er forbeholdt KHARE.

Litteratur til dag 1, som også indgår i SAP (163 sider):

- Kennedy, P. (Ed.) (2012). *The Oxford Handbook of Rehabilitation Psychology*. Oxford University Press. [Uddrag: Kapitel 1, 2, 3, 4, 8, 9, 13 og 14 = 141 sider].
- Glintborg, C. & Jensen de López, K. (2014). Koordination i et nyt lys - sikring af de psykologiske indsatser i hjerneskaderehabiliteringen. *Psyke & Logos*, 34(2). [22 sider].

Litteratur til dag 2 (47 sider):

- Engel, G. L. (1977). The need for a new medical model: A challenge for biomedicine. *Science*, 196 (4286), 129-136 [7 sider].
- Frank, R. G., & Elliot, T. R. (2000). Rehabilitation psychology: Hope for a psychology of chronic conditions. In R. G. Frank & T. R. Elliot (Eds.), *Handbook of rehabilitation psychology* (pp. 3-8). Washington: American Psychological Association. [6 sider]
- Prigatano, G. P. (1991). Disordered mind, wounded soul: The emerging role of psychotherapy in rehabilitation after brain injury. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 6(4), 1-10. doi: 10.1097/00001199-199112000-00004 [10 sider]
- Turner, B.J., Fleming, J.M., Ownsworth, T.M., & Cornwell, P. L. (2008). The transition from hospital to home for individuals with acquired brain injury: A literature review and research recommendations. *Disability and Rehabilitation*, 30(16), 1153-1176. [24 sider].

Rehabilitation Psychology – augmented by animals?

v/ International gæsteoplægsholder, Tia Hansen & Chalotte Glintborg

Beskrivelse:

Dyreassisteret terapi og service/social/støtthunde er en voksende tradition, nu også i Danmark, men for de fleste anvendelser skal man stadig til udlandet for at finde forskning eller blot solid erfaring på området. KHARES ledelse bidrager sommeren 2017 til to internationale konferencer om menneske-dyr-interaktion og dyreassisteret terapi og træffer dér aftaler med en relevant og aktuel gæst til workshoppen. Workshoppen afholdes evt. i samarbejde med Dansk Psykologforenings nystiftede Psykologfagligt Netværk for Dyreassisteret Intervention (DAI ψ).

Omfang: 1 dage á 4 timer. Også for studerende fra KHARE 9. semester.

Litteratur: ingen.

PENSUM

Fremgår også under de enkelte workshops. Den samlede liste:

- Baer, R. (2016). Assessment of mindfulness and closely related constructs: Introduction to the special issue. *Psychological Assessment*, 28(7), 787–790. <https://doi.org/10.1037/pas0000309> [4 sider]
- Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 3-4, 5-7, 9-11; pp. 80-141, 156-203 = 139 sider]
- Bédard, M., Felteau, M., Marshall, S., Cullen, N., Gibbons, C., Dubois, S., Moustgaard, A. (2014). Mindfulness-Based Cognitive Therapy Reduces Symptoms of Depression in People With a Traumatic

Brain Injury: Results From a Randomized Controlled Trial. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 29(4), E13–E22. <https://doi.org/10.1097/HTR.0b013e3182a615a0>

- Bruun, L. M. (2012). Neuropsykologiske perspektiver på kognitiv adfærdsterapi ved psykiatriske lidelser. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 434-452). København: Hans Reitzel. [18 sider]
- Crowe, M., Jordan, J., Burrell, B., Jones, V., Gillon, D., & Harris, S. (2016). Mindfulness-based stress reduction for long-term physical conditions: A systematic review. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 50(1), 21–32. <https://doi.org/10.1177/0004867415607984>
- Dahl, C. J., Lutz, A., & Davidson, R. J. (2015). Reconstructing and deconstructing the self: cognitive mechanisms in meditation practice. *Trends in Cognitive Sciences*, 19(9), 515–523. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2015.07.001>
- Davidson, R. J. (2016). Mindfulness-Based Cognitive Therapy and the Prevention of Depressive Relapse: Measures, Mechanisms, and Mediators. *JAMA Psychiatry*, 73(6), 547. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2016.0135>
- Dentico, D., Ferrarelli, F., Riedner, B. A., Smith, R., Zennig, C., Lutz, A., ... Davidson, R. J. (2016). Short Meditation Trainings Enhance Non-REM Sleep Low-Frequency Oscillations. *PLOS ONE*, 11(2), e0148961. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0148961>
- de la Mata, M. L., Cubero, M., Santamaría, A., & Saavedra, F. J. (2015). Self-positions and voices in identity reconstruction of women after suffering gender violence. In T. G. B. Hansen, K. Jensen de López and P. Berliner (Eds.), *SICIM: Conceptual and applied approaches*. DK: Aalborg University Press. [31 sider]
- Ehde, D. M., Dillworth, T. M., & Turner, J. A. (2014). Cognitive-Behavioral Therapy for individuals with chronic pain. Efficacy, innovations, and directions for research. *American Psychologist*, 69(2), 153-166. [14 sider]
- Engel, G. L. (1977). The need for a new medical model: A challenge for biomedicine. *Science*, 196 (4286), 129-136 [7 sider].
- Felver, J. C., Celis-de Hoyos, C. E., Tezanos, K., & Singh, N. N. (2016). A Systematic Review of Mindfulness-Based Interventions for Youth in School Settings. *Mindfulness*, 7(1), 34–45. <https://doi.org/10.1007/s12671-015-0389-4>
- Frank, R. G., & Elliot, T. R. (2000). Rehabilitation psychology: Hope for a psychology of chronic conditions. In R. G. Frank & T. R. Elliot (Eds.), *Handbook of rehabilitation psychology* (pp. 3-8). Washington: American Psychological Association. [6 sider]
- Frostholm, L. & Schröder, A. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved somatoforme tilstande. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 307-327). København: Hans Reitzel. [21 sider]

- Fuchs, C., Lee, J. K., Roemer, L., & Orsillo, S. M. (2013). Using mindfulness- and acceptance-based treatments with clients from nondominant cultural and/or marginalized backgrounds: Clinical considerations, meta-analysis findings, and introduction to the special series. *Cognitive and Behavioral Practice, 20*, 1-12. [12 sider]
- García-Ramírez, M., de la Mata, M. L., Paloma, V., & Hernández-Plaza, S. (2011). A liberation psychology approach to acculturative integration of migrant populations. *American Journal of Community Psychology, 47*, 86-97. [12 sider]
- Garmon, B., Philbrick, J., Padrick, M., & Goodman, M. (2014). Mindfulness-based stress reduction for chronic pain: A systematic review. *Journal of Pain Management, 7*(1), 23.
- Glintborg, C. & Berger, N.P. (2017). Narrative forskningstilgange. I Glintborg, C., Hedegaard-Sørensen, L. & Kirkebæk, B. *Professionelle blikke – når fortællinger forandrer identitet*. Frydelund Academic. (9 sider)
- Gibbons, C.J., Fournier, J.C., Stirman, S.W., DeRubeis, R.J., Crits-Christoph, P. & Beck, A.T. (2010). The clinical effectiveness of cognitive therapy for depression in an outpatient clinic. *Journal of Affective Disorders, 125*, 169–176. [8 sider]
- Gotink, R. A., Meijboom, R., Vernooij, M. W., Smits, M., & Hunink, M. G. M. (2016). 8-week Mindfulness Based Stress Reduction induces brain changes similar to traditional long-term meditation practice – A systematic review. *Brain and Cognition, 108*, 32–41. <https://doi.org/10.1016/j.bandc.2016.07.001>
- Hays, P. A. (2009). Integrating evidence-based practice, cognitive behavior therapy, and multicultural therapy: Ten steps for culturally competent practice. *Professional Psychology: Research and Practice, 40*(4), 354-360. [7 sider]
- Hofmann, S. G., Wu, J. Q., & Boettcher, H. (2014). Effect of cognitive-behavioral therapy for anxiety disorders on quality of life: A meta-analysis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 82*(3), 375-391. [17 sider]
- Johnson, D. C., Thom, N. J., Stanley, E. A., Haase, L., Simmons, A. N., Shih, P. A. B., ... & Paulus, M. P. (2014). Modifying resilience mechanisms in at-risk individuals: a controlled study of mindfulness training in Marines preparing for deployment. *American Journal of Psychiatry, 171*(8), 844-853.
- Jørgensen, C. R. (2012). Perspektiver på socialt udsatte. *Psykolog Nyt, 66*(7), 12-17. [5 sider].
<http://infolink2003.elbo.dk/PsyNyt/Dokumenter/doc/17470.pdf>
- Kabat-Zinn, J. (2013). *Full catastrophe living: using the wisdom of your body and mind to face stress, pain, and illness* (Revised and updated edition). New York: Bantam Books trade paperback. Kapitel 11, 12, 14, 15. I dansk udgave, 2014 (valgfrit sprog), sidetal: 223-246 & 272-322.
- Khoury, B., Sharma, M., Rush, S. E., & Fournier, C. (2015). Mindfulness-based stress reduction for healthy individuals: A meta-analysis. *Journal of Psychosomatic Research, 78*(6), 519–528.
<https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2015.03.009>
- Kuyken, W., Warren, F. C., Taylor, R. S., Whalley, B., Crane, C., Bondolfi, G., ... Dalgleish, T. (2016). Efficacy of Mindfulness-Based Cognitive Therapy in Prevention of Depressive Relapse: An Individual Patient Data Meta-analysis From Randomized Trials. *JAMA Psychiatry, 73*(6), 565.
<https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2016.0076>

- Lund, T. (2005). The Qualitative–Quantitative Distinction: Some comments. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 49(2), 115-132. doi: 10.1080/00313830500048790 [17]
- Macías, B., & de la Mata, M. L. (2013). Narratives of migration. Emotions and the interweaving of personal and cultural identity through narrative. *Culture & Psychology*, 19, 348-368. [21 sider]
- Medved, M. (2015). Everyday drams: Comparing life with dementia and acquired brain injury. In L.C. Hyden, H. Lindemann, & J. Brockmeier (Eds.), *Beyond loss, dementia, identity, personhood* (pp. 91-107). USA:Oxford University Press. [16 sider]
- Neff, K. D. (2009). Self-compassion. In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 561-576). New York: Guilford Press. [13 sider]
- Prigatano, G. P. (1991). Disordered mind, wounded soul: The emerging role of psychotherapy in rehabilitation after brain injury. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 6(4), 1-10. doi: 10.1097/00001199-199112000-00004 [10 sider]
- Rosenberg, N. K., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved socialfobi. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 23-52 + pp. 193-215). København: Hans Reitzel. [55 sider]
- Singla, R. (2011). ORIGINS OF MINDFULNESS. *Psyke & logos*, 32(1), 220-239.
- Sauer, S., Walach, H., Schmidt, S., Hinterberger, T., Lynch, S., Büssing, A., & Kohls, N. (2013). Assessment of Mindfulness: Review on State of the Art. *Mindfulness*, 4(1), 3–17. <https://doi.org/10.1007/s12671-012-0122-5>
- Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression* (2nd ed). New York: Guilford Press. Kapitel 3, 4, 5, 8, p. 44-93 & 137-143.
- Silcox, D., Castillo, Y. A., & Reed, B. J. (2014). The human animal bond: Applications for rehabilitation professionals. *Journal of Applied Rehabilitation Counseling*, 45(3), 27-35. <http://search.proquest.com.zorac.aub.aau.dk/docview/1619358977?pq-origsite=gscholar> [9 sider]
- Straarup, K. N. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved affektive lidelser. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 116-150). København: Hans Reitzel. [35 sider]
- Stroebe, M., Shut, H. (1999). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description. *Death Studies*, [197-224]. (28 sider)
- Terjestam, Y., Bengtsson, H., & Jansson, A. (2016). Cultivating awareness at school. Effects on effortful control, peer relations and well-being at school in grades 5, 7, and 8. *School Psychology International*, 37(5), 456–469. <https://doi.org/10.1177/0143034316658321>
- Turner, B.J., Fleming, J.M., Ownsworth, T.M., & Cornwell, P. L. (2008). The transition from hospital to home for individuals with acquired brain injury: A literature review and research recommendations. *Disability and Rehabilitation*, 30(16), 1153-1176. [24 sider].
- Zachariae, B. (2007). Evidensbaseret psykologisk praksis. *Psykolog Nyt*, nr. 12, 16-25. [10 sider].
- United Nations (2006): *International Convention on The Rights of People with Disabilities*. UN, New York. <http://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf> [uddrag: side 2-23 = 23 sider].

I alt 1002 sider.

KHARE Supplerende anvendt handicap- og rehabiliteringspsykologi (SAP 5 ECTS)

SAP (KHARE) Supplerende anvendt handicap- og rehabiliteringspsykologi (5 ECTS)
Stadskode: HEA770002D
Placering: 7. semester
Modulansvarlig: Chalotte Glintborg cgl@hum.aau.dk
Undervisere: Chalotte Glintborg cgl@hum.aau.dk Lærke Krogh Mette Kold
Type og sprog: Introduktioner til mindfulness, kognitiv adfærdsterapi, og rehabiliteringspsykologi ved hjerneskader. Undervisningen er primært på dansk, pensum primært på engelsk.
Mål: Jf studieordningen mål.
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: KHAREs formål er at anvende psykologistudiets viden og færdigheder til at udvikle og udføre psykologiske rehabiliteringstilbud til voksne, der har en erhvervet eller kronisk lidelse, som truer deres sociale inklusion og livskvalitet.
Omfang og forventning:

2 moduler á 4 timer + 1 modul á 2 timer. Ialt 10 timer.

500 sider pensum. Det forventes, at studerende har læst dette på forhånd og kan deltage relevant i diskussioner, hvor der lægges op til dette.

Deltagere:

Psykologistuderende på 7. semester, som ikke er optaget på KHARE-programmet, men har valgt KHAREs udgave af SAP.

Deltagerforudsætninger:

Bachelor i psykologi

Modulaktiviteter (kursusgange mv.)

Antal forelæsningshold: 1

Obligatoriske SAP-moduler:			Introduktioner til	Undervisere
			Mindfulness	Mette Kold
			Kognitiv adfærdsterapi	Lærke & Charlotte Glintborg
			Rehabiliteringspsykologi	Charlotte Glintborg

Eksamen:

4-timers stedprøve.

Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer tilstedeværelse i mindst 8 af kursets 10 timer samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.

Indhold og pensum:

Introduktion til mindfulness

v/. Mette Kold (info@time2be.net)

Opmærksomt nærvær – mindfulness - er en færdighed, man kan tilegne sig. Det er nemt at forstå, hvad man skal gøre, men derefter kræver det øvelse og atter øvelse, før man kan praktisere at være opmærksomt nærværende i det praktisk levede liv. Modulet giver en introduktion til mindfulness i vestlig psykologi, eksempler på praktiske anvendelsesområder og dokumentation for effekter i oversigt. Desuden indgår en øvelse med åndedrættet som indgang.

Litteratur (198 sider)

Kabat-Zinn, J. (2013). *Full catastrophe living: using the wisdom of your body and mind to face stress, pain, and illness* (Revised and updated edition). New York: Bantam Books trade paperback. Kapitel 11, 12, 14, 15. I dansk udgave, 2014 (valgfrit sprog), [sidetal: 223-246 & 272-322 = 75 s].

Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression* (2nd ed). New York: Guilford Press. [Kapitel 3, 4, 5, 8, p. 44-93 & 137-143 = 57 s].

Davidson, R. J. (2016). Mindfulness-Based Cognitive Therapy and the Prevention of Depressive Relapse: Measures, Mechanisms, and Mediators. *JAMA Psychiatry*, 73(6), 547-548.

<https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2016.0135> [2 s]

Garmon, B., Philbrick, J., Padrick, M., & Goodman, M. (2014). Mindfulness-based stress reduction for chronic pain: A systematic review. *Journal of Pain Management*, 7(1), 23-36. [14 s]

Gotink, R. A., Meijboom, R., Vernooij, M. W., Smits, M., & Hunink, M. G. M. (2016). 8-week Mindfulness Based Stress Reduction induces brain changes similar to traditional long-term meditation practice – A systematic review. *Brain and Cognition*, 108, 32–41. <https://doi.org/10.1016/j.bandc.2016.07.001> [10 s]

Khoury, B., Sharma, M., Rush, S. E., & Fournier, C. (2015). Mindfulness-based stress reduction for healthy individuals: A meta-analysis. *Journal of Psychosomatic Research*, 78(6), 519–528.

<https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2015.03.009> [10 s]

Kuyken, W., Warren, F. C., Taylor, R. S., Whalley, B., Crane, C., Bondolfi, G., ... Dalgleish, T. (2016). Efficacy of Mindfulness-Based Cognitive Therapy in Prevention of Depressive Relapse: An Individual Patient Data Meta-analysis From Randomized Trials. *JAMA Psychiatry*, 73(6), 565.

<https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2016.0076> [10 s]

Singla, R. (2011). ORIGINS OF MINDFULNESS. *Psyke & logos*, 32(1), 220-239. [20 s]

Introduktion til kognitiv adfærdsterapi

v/ Lærke Krogh (& Chalotte Glinthorg)

Workshoppen vil primært være en teoretisk indføring i behandlingstilgangen, hvor de studerende vil få kendskab til hvorledes man i praksis arbejder med begreber som automatiske tanker, uhensigtsmæssig adfærd, leveregler og kerneantagelser. Dertil vil de vigtigste behandlingsteknikker som psykoedukation, identifikation, analyse og omstrukturering blive gennemgået.

Litteratur (139 sider):

Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 5-7 og 9-11; pp. 80-141, 156-203 = 109 sider]

Rosenberg, N., K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. N Nyeste udvikling* (pp. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 sider]

Introduktion til anvendt rehabiliteringspsykologi

v/ *Chalotte Glintborg*, cgl@hum.aau.dk

Hvad vil det sige at få en erhvervet hjerneskade og hvilke konsekvenser fører det typisk med sig? Hvorfor er rehabiliteringspsykologi relevant på hjerneskadeområdet? Dagen giver en præsentation af aktuelle teorier og modeller for hjerneskaderehabilitering. Derudover præsenteres nye empiriske forskningsresultater fra CG's ph.d. projekt, der har undersøgt de psyko-sociale effekter af nuværende rehabiliteringsindsatser på hjerneskadeområdet.

Litteratur (163 sider):

Glintborg, C. & Jensen de López, K. (2014). Koordination i et nyt lys - sikring af de psykologiske indsatser i hjerneskaderehabiliteringen. *Psyke & Logos*, 34(2). [22 sider].

Kennedy, P. (Ed.) (2012). *The Oxford Handbook of Rehabilitation Psychology*. Oxford University Press. [Uddrag: Kapitel 1, 2, 3, 4, 8, 9, 13 og 14 = 141 sider].

Samlet pensumliste

Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 5-7 og 9-11; pp. 80-141, 156-203 = 85 sider]

Kabat-Zinn, J. (2013). *Full catastrophe living: using the wisdom of your body and mind to face stress, pain, and illness* (Revised and updated edition). New York: Bantam Books trade paperback. Kapitel 11, 12, 14, 15. I dansk udgave, 2014 (valgfrit sprog), [sidetal: 223-246 & 272-322 = 75 s].

Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression* (2nd ed). New York: Guilford Press. [Kapitel 3, 4, 5, 8, p. 44-93 & 137-143 = 57 s].

Davidson, R. J. (2016). Mindfulness-Based Cognitive Therapy and the Prevention of Depressive Relapse: Measures, Mechanisms, and Mediators. *JAMA Psychiatry*, 73(6), 547-548.
<https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2016.0135> [2 s]

Garmon, B., Philbrick, J., Padrick, M., & Goodman, M. (2014). Mindfulness-based stress reduction for chronic pain: A systematic review. *Journal of Pain Management*, 7(1), 23-36. [14 s]

Glintborg, C. & Jensen de López, K. (2014). Koordination i et nyt lys - sikring af de psykologiske indsatser i hjerneskaderehabiliteringen. *Psyke & Logos*, 34(2). [22 sider].

- Gotink, R. A., Meijboom, R., Vernooij, M. W., Smits, M., & Hunink, M. G. M. (2016). 8-week Mindfulness Based Stress Reduction induces brain changes similar to traditional long-term meditation practice – A systematic review. *Brain and Cognition*, 108, 32–41.
<https://doi.org/10.1016/j.bandc.2016.07.001> [10 s]
- Kennedy, P. (Ed.) (2012). *The Oxford Handbook of Rehabilitation Psychology*. Oxford University Press.
[Uddrag: Kapitel 1, 2, 3, 4, 8, 9, 13 og 14 = 141 sider].
- Khoury, B., Sharma, M., Rush, S. E., & Fournier, C. (2015). Mindfulness-based stress reduction for healthy individuals: A meta-analysis. *Journal of Psychosomatic Research*, 78(6), 519–528.
<https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2015.03.009> [10 s]
- Kuyken, W., Warren, F. C., Taylor, R. S., Whalley, B., Crane, C., Bondolfi, G., ... Dalgleish, T. (2016). Efficacy of Mindfulness-Based Cognitive Therapy in Prevention of Depressive Relapse: An Individual Patient Data Meta-analysis From Randomized Trials. *JAMA Psychiatry*, 73(6), 565.
<https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2016.0076> [10 s]
- Rosenberg, N., K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. N Nyeste udvikling* (pp. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 sider]
- Singla, R. (2011). ORIGINS OF MINDFULNESS. *Psyke & logos*, 32(1), 220-239. [20 s]

I alt 500 sider

Fællesmodulerne

Psykologisk praksis og interventionsmetode

Modultitel: Psykologisk praksis og interventionsmetode, 5 ECTS
Stadskode: HEA770005D
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: Ole Michael Spaten (oms@hum.aau.dk). Undervisere: Ole Michael Spaten, Bo Møhl, Winnie Flensborg.
Antal seminarhold: 4 seminarhold (samme grupper som de der etableres i modulet " <i>Psykologisk testning</i> ").
Type og sprog: Modulets type: Kursusmodul Angivelse af sprog: Dansk, pensumteksterne hovedsageligt på engelsk
Mål: Viden om og forståelse af <ul style="list-style-type: none">
• teori og metoder vedrørende psykologisk praksis og intervention
• forskellige teoretiske rammer omkring praktisk samspil i interventionssituationer
• forskning i den professionelle samtale og interventionsmetoder. Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
• anvendelsen af interventionsmetoder og samtaletekniske færdigheder
• og grundlæggende praktisk erfaring med etablering af professionelle relationer og håndteringen af den psykologfagligesamtale
• at etablere en tryk, og veldefineret ramme, setting og kontrakt for arbejdet Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
▪ at skelne imellem de teoretiske og praktiske aspekter ved forskellige interventions- og samtaletekniske metoder
▪ at reflektere over processen og sin egen andel samt gøre sig etiske overvejelser i forhold til den professionellesamtale
▪ at reflektere over professionelle relationer og kommunikative aspekter af samtalen
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre:

<p>Psykologisk praksis og interventionsmetode er placeret på uddannelsens 7. Semester. I forbindelse med modulet udbydes en kombination af forelæsninger og psykologisk praksis og interventionsøvelsesseminarer.</p> <p>Kurset omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Introduktion til og træning i interventionsmetoder og samtaletekniske færdigheder i professionelt øjemed * Teori vedrørende den professionelle samtale i individuel, gruppemæssig og organisationsmæssig sammenhæng * Indføring i en specifik interventions- og samtaleteknisk metode. 		
<p>Omfang og forventet arbejdsindsats <i>5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:</i></p>		
Forelæsninger	Bo Møhl	6
	Ole Michael	
Forelæsninger	Spaten	6
Forelæsninger	Winnie Flensborg	3
Øvelses-seminarhold med psykologisk praksis og interventionsmetode	Bo Møhl	6
	Ole Michael	
Øvelses-seminarhold med psykologisk praksis og interventionsmetode	Spaten	6
	Winnie Flensborg	3
Læsning, forberedelse, erfa, m.v.		102
Eksamen		3
I alt		135
<p>Antal forelæsninger: 5 x 3 timer</p>		
<p>Antal forelæsningshold: 1</p>		
<p>Antal seminar timer: 15</p>		
<p>Antal seminarhold: 4</p>		
<p>Deltagere 7. semester studerende</p>		
<p>Deltagerforudsætninger: Bestået B.Sc.</p>		
<p>Modulaktiviteter (kursusgangene):</p> <p>Mere specifikt omfatter kurset i psykologisk praksis og interventionsmetode følgende elementer:</p>		

Introduktion til og dernæst træning i anvendelsen af de interventionsmetoder og samtaletekniske færdigheder, der er en vigtig del af psykologers kvalifikationer. Hvad enten psykologer arbejder som behandler, konsulent, supervisor, eller lignende, og uanset om der arbejdes med individer, par, familier, grupper eller organisationer er der en række kvalifikationer, der er fælles.

Overordnet handler det om at psykologen som professionel kan etablere en tryk, og veldefineret ramme, setting og kontrakt for arbejdet, som giver aktørerne arbejdsro og klarhed omkring samtalerens formål.

Dernæst er det nødvendigt som professionel at kunne være til stede, lytte på flere planer, spørge og anvende en række interventionsformer, som fremmer et fælles reflekterende rum. Psykologen må endvidere kunne reflektere over processen og sin egen andel samt gøre sig etiske overvejelser.

Kurset tilstræber de studerendes tilegnelse af disse grundlæggende psykologfaglige og professionsorienterede færdigheden gennem træning af især psykoterapeutiske interventioner.

Kurset gennemføres over fem intense forelæsnings- og workshopdage. Kurset veksler mellem teoretiske indlæg, demonstrationer i plenum, træning af samtaleteknik i mindre grupper samt plenumdrøftelse af gjorte erfaringer. Kurset er en kombination af forelæsninger og interventions-øvelsesseminarer.

NB Hele pensum forventes læst inden kurset påbegyndes.

Nr.	Titel/emne	Underviser(e)
1.	De professionelle/psykologfaglige samtaler og de basale professionelle færdigheder	Ole Michael Spaten
2.	Samtale og intervention i kritisk belysning og på systemteoretisk grund	Ole Michael Spaten
3.	Teori-praksisorienterede dage med fokus på afdækning af klientens situation, indsigt i klienten situation og intervention på baggrund af klienten situation	Bo Møhl
4.	Afdækning af klientens situation, indsigt i klienten situation og intervention på baggrund af klienten situation (fortsat)	Bo Møhl
5.	Teori og praksis vedrørende den professionelle samtale i individuel, gruppemæssig og organisationsmæssig sammenhæng	Winnie Flensborg

Tider: kl. 9-16, afbrudt af 1 times frokost (tider aftales præcist med underviserne)

Da der er grænser for antallet af studerende pr. hold vil kurset blive afholdt over fire gange. Hold 1, 2, 3 og 4: i uge 34 og 35. Hold 1 den 21, 22, 23, 24 og 25. august. Hold 2 den 23, 24, 25, 28 og 29. august. Hold 3 den 25, 28, 29, 30 og 31. august. Hold 4 den 29, 30, 31. august og 1 og 2. september.

1.dag (OMS): De professionelle/psykologfaglige samtaler og de basale professionelle færdigheder

Dagen introducerer de forskellige samtaleformer og deres fælles ramme og kontraktforhold.

-Forskelle på den almindelige og den professionelle samtale

-Forskelle og ligheder mellem forskellige samtaleformer/opgaver (f.eks. konsultation, supervision, psykoterapi, rådgivning, undervisning)

-Setting

Endvidere introduceres og trænes de grundlæggende elementer i den professionelle

lytning og samtale, sådan som det er især er beskrevet i den rogerianske tradition og counseling.

-Kontakt

-Spejling

-Aktiv lytning

-Kropssprog

-Ubevidst kommunikation

-Om at lede og tage autoritet på sig

-Kontrakt og alliance

Øvelse med spejling og aktiv lytning. Setting, rammer, tid, etc.

Dag 1 trækker især på Clara Hill kapitel II Exploration Stage

2. Dag (OMS): Samtale og intervention i kritisk belysning og på systemteoretisk grund.

Studereroplæg med kritiske vinkler på intervention efterfulgt af en bred præsentation af systemteoretiske grundbegreber, systemteoriens udbredelse og den teoretisk, historiske udvikling fra paradoksal intervention, det observerede system over det observerende system til irreverence og den narrative metafor.

-Strategisk intervention

-Neutralitet

-Cirkularitet

-Hypotesedannelse,

-Reflekterende team m.m..

Dagen forløber som en vekselvirkning mellem de studerendes oplæg, forelæsninger, øvelser i mindre grupper og samtale i plenum.

Dag 2 trækker især på dag 1 og kursets pensum-artikler

3. - 4. dag (BM): To teori-praksisorienterede dage med fokus på afdækning af klientens situation, indsigt i klienten situation og intervention på baggrund af klienten situation.

En fortsættelse af træning af de basale professionelle færdigheder. Der vil være både et kognitivt og et dynamisk fokus:

- Anamnese optagelse
- Genogram og livslinje
- Den kognitive model og caseformulering
- Dynamisk tilgang: klarifikation, konfrontation og tolkning
- Malans trekanter
- Valg af intervention
- Kliniske cases/eksempler
- Oplevelsesorienteret teknikker

Øvelse: Deltagerne skal parvis interviewe hinanden om personlig baggrund og opvækst og skal efterfølgende som en hjemmeopgave nedskrive dette som en slags journal. På baggrund af dette skal hver studerende forsøge at opstille genogram, livslinje og formulering af terapeutisk fokus for den medstuderende, som de har interviewet. De studerende udveksler efterfølgende tolkningerne.

Dag 3-4 trækker især på artikler og kapitel III og IV Insight og Action Stage samt de foregående dage

5. dag (WF): Teori og praksis vedrørende den professionelle samtale i individuel, gruppemæssig og organisationsmæssig sammenhæng.

Den femte dag er virksomheden og arbejdslivet som helhed forståelsesrammen for teori og øvelser.

Træningen af de professionelle færdigheder i psykologfaglig samtale fortsættes med fokus på integration af de tre faser i Hills samtalemødel.

Rammen er proceskonsultation i virksomheder og arbejdet med samspils-/ samarbejdsproblematikker ud fra en individuel, gruppemæssig og organisatorisk vinkel.

Der stilles skarpt på arbejdet i virksomheden, hvor psykologen indgår i organisatoriske processer såvel som gruppemæssige og individuelle problemstillinger.

Som baggrund for træningen anvendes cases, som illustrerer arbejdet som intern psykolog eller ekstern konsulent i en virksomhed. Hvilke dilemmaer byder konstruktionen på og hvilke forskelle er der på at være virksomhedsintern psykolog/ekstern konsulent og psykolog med egen praksis.

Blandt væsentlige temaer kan nævnes: Magtrelationer, gruppeintervention, organisatoriske implikationer, kontakt/kontrakt og definering af relationen, setting og arbejdsmetode(r), metoder til afdækning/diagnostik i gruppeintervention.

Dag 5 trækker især på artikler og kapitel IV og kapitel V Action og Integration Stage samt de foregående dage.

Samlet litteraturliste (til alle dage grundbog og artikler):

Grundbogen

Hill, Clara E. (2014). *Helping skills. Facilitating exploration, insight and action*. (4. Ed.). Washington: American Psychological Ass. (p. 53-447) [394 sider]

samt i grundbogen Hill, Clara E. (2014). *Helping skills. Facilitating exploration, insight and action*. (4. Ed.). Washington: American Psychological Ass. (p. 3-52) som supplerende læsning

Tekster:

Cecchin, G. (1987). Hypothesizing, Circularity, and Neutrality Revisited – an Invitation to Curiosity. *Family Process*, 26(4), 405-413 [8 sider]

Dreier, O. (1998). Client Perspectives and Uses of Psychotherapy. *The European Journal of Psychotherapy*, 1(2), 1-15 [15 sider]

Elsass, P. (1996). Narrativitet og grundmetaforer i psykoterapi. *Psyke & Logos*, 17, 114-125 [9 sider]

Foucault, M. (1997). *Psychiatric Power Ethics: Subjectivity and Truth. The essential works 1* (pp. 39-50). London: Penguin Books. [11 sider]

Ricoeur, P. (1981). The question of proof in Freud's psychoanalytical writings *Hermeneutics and the Human Sciences* (pp. 247-273). Cambridge: Cambridge University Press [26 sider]

Schilling, B. (1997). Reflekterende Teammetodik IN *Systemisk supervisionsmetodik* (pp. 165-184). København: Dansk Psykologisk Forlag [19 sider]

Schein, Edgar H. (1988): *Process Consultation, volume I, Its Role in Organization Development*. Addison-Wesley Series: organization development (p. 117-147) [30 sider]

Zeki, C. (2009). The importance of non-verbal communication in classroom management. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 1443–1449 [6 sider]

Supplerende læsning:

Hill, Clara E. (2014). *Helping skills. Facilitating exploration, insight and action*. (4. Ed.). Washington: American Psychological Ass. (p. 3-52)

I alt 518 sider

Modulet afsluttes på 7. semester med:

Prøve 5

En individuel intern skriftlig stedprøve i psykologisk praksis og interventionsmetode. Prøven har form af et essay.

Prøvetid: 3 timer.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.

Bedømmelsesform: Der gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelser bedømmes af kursusundervisere.

Hjælpemidler: Eksaminanden kan ikke medbringe hjælpemidler til prøven.

Prøvens omfang: 5 ECTS-point.

Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie. Ved bedømmelsen af prøvepræstationen vil der med henblik på opnåelse af karakteren 12 blive lagt vægt på, at den studerende demonstrerer en udtømmende opfyldelse af fagets mål med ingen eller få uvæsentlige mangler.

Den Psykologiske Profession

Modultitel: <i>Den Psykologiske profession/ The Psychological Profession</i> 5 ECTS
Stadskode: HEA770003D
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: Hanne Bruun Søndergaard Knudsen Undervisere: Casper Feilberg, Lene Tanggaard, Maria Porsborg og Hanne Knudsen
Type og sprog: Kursusmodul. Sprog: Dansk
Mål: Den studerende skal gennem modulet opnå: Viden om <ul style="list-style-type: none">
• Og forståelse af de aktuelle krav og forventninger, som samfundet stiller til den psykologiske profession, og de historiske forudsætninger for disse krav og forventninger
• Og forståelse af forskellige traditioners opfattelse af psykologfaglig kompetence samt deres opfattelse af videnskabelighed i psykologfagligt arbejde Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
• at reflektere over de professionsmæssige forhold ved den psykologiske praksis
• at reflektere over valg mellem psykologfaglige teorier og metoder på et videnskabeligt grundlag
• at formidling af videnskabelige dilemmaer i valg af psykologfaglig tilgang til psykologer, andre fagfolk samt lægfolk Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
• at kunne identificere juridiske problemstillinger og det juridiske grundlag for udøvelse af den psykologiske profession
• at kunne identificere etiske principper samt forskelligartede anskuelsesmåder på professionen
• at forestå og gennemføre egen faglige videreudvikling
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: Fagbeskrivelse: Den psykologiske profession på 5 ECTS-points er placeret på uddannelsens 7. semester og omfatter: <ul style="list-style-type: none">
• Viden om den historiske udvikling af psykologiprofessionen og de samfundsmæssige vilkår for professionen

- Viden om professionsforskning og teorier om psykologifaglig kompetence
- Juridisk viden og færdigheder i forhold til udøvelsen af den psykologiske profession
- Etisk viden og færdigheder i forhold til udøvelsen af den psykologiske profession.

I faget 'Den psykologiske profession' ses nærmere på psykologfagets historiske udvikling og den samfundsmæssige baggrund for faget, idet disse forhold er vigtige for forståelse af de forventninger, der stilles til psykologer i dag og som baggrund for videreudvikling af faget i fremtiden. Der ses endvidere nærmere på professionsforskning og på, hvad der, på tværs af specialiseringer inden for psykologfaget, adskiller psykologers professionsfaglige kompetencer fra andre faggrupper. De etiske dilemmaer, som psykologer kan befinde sig i, præsenteres sammen med de etiske og teoretiske principper, som støtter psykologen i vurderingen af disse dilemmaer. Endelig indføres der i de juridiske regler, som psykologen er underlagt og skal kende og kunne fortolke.

Faget skal ses som indføring til, at de studerende på kandidaten opnår indsigt i, hvordan man som psykolog kan styre arbejds- og udviklingssituationer, der er komplekse og uforudsigelige, selvstændigt kan tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering, kan reflektere over forvaltningen af den psykologiske profession, kan udvise forståelse for relationen mellem teoretiske og praktisk-professionelle problemstillinger og kan erkende grænserne for egen psykologfaglige kunnen og viden i relation til praktiske problemstillinger.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
7 forelæsninger	18
1 debat	3
Læsning og forberedelse	114
Eksamen	ugeprøve

Antal forelæsninger: 7 = 18 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminartimer: 3 timer (afsluttende debat). Til stede på samme tid: er Casper Feilberg og Hanne Knudsen (samt inviterede gæster, udefra)

Antal seminarhold: Ingen

Deltagere:
7. semester

Deltagerforudsætninger:

Det anbefales, at deltagerne har afsluttet BA i psykologi, herunder bl.a. klinisk psykologi, arbejds- og organisationspsykologi og pædagogisk psykologi.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)				
Kursusgang	Varighed	Tema/Emne	Forelæser	Litteratur
1	2x45 min.	Introduktionen til kursusforløbet og indføring i psykologprofessionen i samfundet før og nu	Casper Feilberg	Jensen. (2000) Madsen (1980) Mortensen (2010) Kristensen & Nielsen (2006)
2	2x45 min	Professionsforskning/studier af praksis	Lene Tanggaard	Brinkmann (2007) Elmholdt & Tanggaard (2007) Kvale (2007) Pedersen & Brinkmann (2007) Polkinghorne (2007)
3	2x45 min.	Etiske dilemmaer	Casper Feilberg & Hanne Knudsen	Kemp (2001) Thuesen (2015) Etiske principper Øvreeide (2013)
4		Psykologfaglig kompetence	Casper Feilberg & Hanne Knudsen	Feilberg (2014) Høstmælingen (2010) Schön (2006) Spring (2007) Kristensen & Nielsen (2006) Principerklæringen Øvreeide (2013)
5	4x45 min.	Introduktion til Jura Sagsbehandling Ansvar	Maria Porsborg	Andersen (2013) Bønsing (2013) Lohmann-Davidsen (2011)
6	4x45 min	Tavshedspligt Børn, forældre, skilsmisse Børn, forældre, samfund	Maria Porsborg	Schultz, Notat Svendsen & Hartoft (2011)
7	2x45 min.	Underretningspligt Retssikkerhed Opsamling	Maria Porsborg	Dom UfR 2001.1452H [1 side] Dom UfR 1975.306Ø [1 side] Madsen & Garde (2013) Lovgivning (se litteraturlisten)

8		Debat: dilemmaer og fremtidsvisioner for psykologprofessionen	Casper Feilberg & Hanne Knudsen	
---	--	---	---------------------------------	--

<p>Eksamen:</p> <p>Prøve 3</p> <p>En intern skriftlig prøve i Den psykologiske profession (The Psychological Profession).</p> <p>Prøven er en bunden 7-dages opgave, hvor den studerende på baggrund af en stillet opgave- formulering skal besvare et eller flere spørgsmål inden for fagområdet.</p> <p>Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur. Sidetal: max 10 sider. Bedømmelsesform: Der gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelsen bedømmes af eksaminator. Prøvens omfang: 5 ECTS-point.</p> <p>Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie. Ved bedømmelsen af prøvepræstationen vil der med henblik på opnåelse af karakteren 12 blive lagt vægt på, at den studerende demonstrerer en udtømmende opfyldelse af fagets mål med ingen eller få uvæsentlige mangler.</p>				
--	--	--	--	--

Beskrivelse af de enkelte forelæsninger med tilhørende litteratur:

1. gang v/ Casper Feilberg er introduktion til faget, til kursusforløbet og til eksamensformen. Endvidere omhandler forelæsningen psykologfagets historiske udvikling og samfundsmæssige forudsætninger som baggrund for forståelse af de forventninger, der stilles til psykologer i dag og som baggrund for videreudvikling af faget i fremtiden. (2 lektioner)

Litteratur:

- Jensen, R. (2000). Knudepunkter i dansk psykologis udvikling i årene 1940-2000. I: *Psyke & logos*, Tema: Psykologiens historie i Danmark, Årg. 21, nr. 1. S. 174-186. [12]
- Madsen, K. B. (1980). Psykologiens historie i Danmark. I: *Psykologisk leksikon*, redigeret af K.B. Madsen, 2. reviderede udgave, 344-356 [12 sider].
- Mortensen, K. V. (2010). Om at være klinisk psykolog. I: S. Lunn (ed.), *Fra kromosomer til metaforer*, pp. 111-134. Dansk psykologisk Forlag. [23]
- Kristensen, O.S. & Nielsen, K.N. (2006) *Med professionens øjne. To artikler om professionen psykologi*. Psykologisk Skriftserie. Aarhus Universitet. Pp. 3-14, 44-57. [21]

2. gang v/Lene Tanggård: Professionsforskning/studier af praksis: Psykologi er både en videnskab og et professionsfag, hvilket giver anledning til en række spørgsmål om forholdet mellem den videnskabeligt producerede viden og den praktiske udøvelse af faget. Denne forelæsning introducerer og diskuterer en række af disse spørgsmål.

Litteratur:

- Brinkmann, S. (2007). Forskning og profession som to slags praksis. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.). *Psykologi – forskning og profession*. (121-142). København: Hans Reitzels forlag. [21 sider]
- Elmholdt, C. & Tanggaard, L. (2007). Deltagelse, læring og identitet på tværs af uddannelses- og professionspraksis. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2007). *Psykologi: forskning og profession*. (97-117). København: Hans Reitzels Forlag. [20 sider]
- Kvale, Steinar (2007): Professionspraksis som erkendelse – om dilemmaer i terapeutisk forskning. In: Brinkmann, S. & L. Tanggaard: *Psykologi – forskning og profession* (s.69-95). København: Hans Reitzels Forlag. [25 sider]
- Pedersen, L. T., & Brinkmann, S. (2007). Introduktion til et spændingsfelt. I L. Tanggaard, & S. Brinkmann (red.), *Psykologi: forskning og profession* (s. 11-18). København: Hans Reitzel. [7 sider]
- Polkinghorne, D. (2007). Forskning og praktikers beslutningsprocesser. I: S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.) *Psykologi: forskning og profession* (s. 19-45). København: Hans Reitzels Forlag [26 sider]

3. gang v/Casper Feilberg og Hanne B.S. Knudsen. I denne forelæsning præsenteres og diskuteres forskellige etiske dilemmaer psykologer kan befinde sig i.

Litteratur:

- Kemp, P. (2001). Etiske positioner (kap. 8), In: M. Bjerrum & K. L. Christiansen (eds.), *Filosofi, etik, videnskabsteori*, pp. 160-173. Akademisk.
- Thuesen, M.(2015) Terapeutens behov for at hele. *Matrix* 32:1, 4-26 [23 sider]
- Etiske principper for nordiske psykologer. I: *Dansk Psykologforenings Regelsæt 2016-2018*
http://www.dp.dk/wp-content/uploads/etiske_principper_for_nordiske_psykologer-2016-18.pdf
(findes i forskellige layoutversioner) [7 sider]
- Øvreeide, H. (2013). *Fagetikk i Psykologisk Arbeid*. Kristianssand: Høyskoleforlaget

4. gang v/ Casper Feilberg og Hanne B.S. Knudsen. Forelæsningen omhandler forskellige traditioners opfattelse af psykologfaglig kompetence samt deres opfattelse af videnskabelighed i psykologfagligt arbejde. (2 lektioner)

Litteratur:

- Feilberg, C. (2014). Habitusbegrebet (afsnit 4.2.1) og Sammenfatningen af en dannet psykologisk og videnskabelig habitus (afsnit 4.6), *Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende*, pp. hhv. 81-89 & 246-277. Ph.d. afhandling, Roskilde Universitet. Academic Books. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg. [41 sider]
- Høstmælingen, A (2010) Hvordan kan principperlæringen bidra til å kvalitetssikre psykologisk praksis? *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, Vol 47, nr. 10 p. 930-936 [6 sider]
- Schön, D. A. (2006). *Den reflekterende praktiker*. Forlaget KLIM, kap. 4+5, pp. 97-115 & 116-146 [45 sider].
- Spring, B. (2007). Evidence-Based Practice in Clinical Psychology: What It Is, Why It Matters; What You Need to Know. *Journal of Clinical Psychology*, Vol. 63(7), 611-631 [20 sider].
- Kristensen, O.S. & Nielsen, K.N. (2006) *Med professionens øjne. To artikler om professionen psykologi*. Psykologisk Skriftserie. Aarhus Universitet. Pp. [23-29] [7 sider]

Principerklæringen om evidensbaseret psykologisk praksis, Dansk Psykologforening:

<http://www.dp.dk/retningslinjer-for-evidensbaseret-psykologisk-praksis/> [3 sider]

Øvreide, H. (2013). *Fagetikk i Psykologisk Arbeid*. Kristianssand: Høyskoleforlaget, kap. 7-10 side 124-204 [80 sider]

5. gang ved jurist Maria Porsborg. Denne første forelæsning er en introduktion til det juridiske grundlag for udøvelsen af psykologi som profession. I forelæsningen introduceres en række grundlæggende juridiske begreber som har betydning for psykologens sagsbehandling i praksis. (2 lektioner)

Litteratur:

Andersen, J. *Socialforvaltningsret*, 5. udg. Nyt Juridisk Forlag, 2013, s. 141-151

Bønsing, S (2013), *Almindelig forvaltningsret*, 3. udg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, p. 189-193.

6. gang v/Maria Porsborg. Forelæsningen omhandler: Psykologers juridiske professionsansvar. Der redegøres for professionens klagesystem og forholdet til de almindelige domstole, samt for de grundlæggende principper for tavshedspligt, journalføring, og indhentelse og videregivelse af oplysninger. Dette relateres til de almindelige familieretlige forhold og problemstillinger i forhold til bl.a. skilsmisse og børnesager. (4 lektioner).

Litteratur:

Lohmann-Davidsen, E. (2011) Lovgivning om psykologer, I: *Jura for psykologer*. E. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, kap. 4, p. 55 – 77

Lohmann-Davidsen, E. (2011), Tavshedspligt og behandling af personoplysninger, I: *Jura for psykologer* Jurist- og Økonomforbundets Forlag, kap. 11, p 169-196

Schultz, T. Notat, *Særlig støtte til børn og unge*

Svendsen, I.L. og Hartoft, H. (2013) Kommunernes almindelige tilsynsforpligtelse – de juridiske rammer, Kap. 3, s. 47-65 i *Socialfaglig ledelse, Børne- og ungeområdet* (Karin kildedal, Erik Laursen og Randi Riis Michelsen (red.), Samfundslitteratur.

7. gang v/Maria Porsborg. Det overordnede tema er retssikkerhed. I forelæsningen belyses psykologens juridiske ansvar og pligter i forhold til situationer hvor der samarbejdes tværfagligt, f.eks. ved underretninger om udsatte børn og unge til de kommunale myndigheder eller i forbindelse med tvangsindlæggelse i sundhedssektoren. Forelæsningen runder det juridiske tema af, med fokus på opgaveløsning til eksamen og bedømmelseskriterierne.

Litteratur:

Dom UfR 2001.1452H [1 side], Dom UfR 1975.306Ø [1 side]

Lovgivning (se litteraturlisten)

Madsen, H.B. & Garde, J. (2013) *Psykiatret*. Psykiatret, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Tvangsbegrebet, del af kapitel 2, s. 29-37.

8. gang udgøres af en debat med dilemmaer og fremtidsvisioner. De studerende diskuterer først med hinanden og efterfølgende sammen med inviterede gæster (aftagere).

Samlet litteraturliste:

- Andersen, J. *Socialforvaltningsret*, 5. udg. Nyt Juridisk Forlag, 2013, s. 141-151 [10 sider]
- Brinkmann, S. (2007). Forskning og profession som to slags praksis. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.). *Psykologi – forskning og profession*. (121-142). København: Hans Reitzels forlag. [21 sider]
- Bønsing, S (2013), *Almindelig forvaltningsret*, 3. udg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, p. 189-193 [4 sider]
- Dom trykt i ugeskrift for retsvæsen UfR 2001.1452H [1 side], Dom UfR 1975.306Ø [1 side] uddeles ved forelæsningserne
- Elmholdt, C. & Tanggaard, L. (2007). Deltagelse, læring og identitet på tværs af uddannelses- og professionspraksis. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2007). *Psykologi: forskning og profession*. (97-117). København: Hans Reitzels Forlag. [20 sider]
- Etiske principper for nordiske psykologer. I: *Dansk Psykologforenings Regelsæt 2016-2018*
http://www.dp.dk/wp-content/uploads/etiske_principper_for_nordiske_psykologer-2016-18.pdf
(findes i forskellige layoutversioner) [7 sider]
- Feilberg, C. (2014). Habitusbegrebet (afsnit 4.2.1) og Sammenfatningen af en dannet psykologisk og videnskabelig habitus (afsnit 4.6), *Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende*, pp. hhv. 81-89 & 246-277. Ph.d. afhandling, Roskilde Universitet. Academic Books. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg. [41 sider]
- Høstmælingen, A. (2010) Hvordan kan principperlæringen bidrage til å kvalitetssikre psykologisk praksis? *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, Vol 47, nr. 10 p. 930-936 [6 sider]
- Jensen, R. (2000). Knudepunkter i dansk psykologis udvikling i årene 1940-2000. I: *Psyke & logos*, Tema: Psykologiens historie i Danmark, Årg. 21, nr. 1. S. 174-186. [12 sider]
- Kvale, Steinar (2007): Professionspraksis som erkendelse – om dilemmaer i terapeutisk forskning. In: Brinkmann, S. & L. Tanggaard: *Psykologi – forskning og profession* (s.69-95). København: Hans Reitzels Forlag. [25 sider]
- Kemp, P. (2001). Etiske positioner (kap. 8), In: M. Bjerrum & K. L. Christiansen (eds.), *Filosofi, etik, videnskabsteori*, pp. 160-173. Akademisk. [13 sider]
- Kristensen, O.S. & Nielsen, K.N. (2006) *Med professionens øjne. To artikler om professionen psykologi*. Psykologisk Skriftserie. Aarhus Universitet. Pp. 3-14, 23-29 44-57. [28 sider]
- Lohmann-Davidsen, E. (2011) Lovgivning om psykologer, I: *Jura for psykologer*. E. Jurist- og økonomforbundets Forlag, kap. 4, p. 55 – 77 [22 sider]
- Lohmann-Davidsen, E. (2011), Tavshedspligt og behandling af personoplysninger, I: *Jura for psykologer* Jurist- og økonomforbundets Forlag, kap. 11, p 169-196 [28 sider]
- Madsen, K. B. (1980). Psykologiens historie i Danmark. I: *Psykologisk leksikon*, redigeret af K.B. Madsen , 2. reviderede udgave, 344-356 [12 sider].
- Madsen, H.B. & Garde, J. (2013) *Psykiatritret*. Psykiatritret, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Tvangsbegrebet, del af kapitel 2, s. 29-37. [8 sider]
- Mortensen, K. V. (2010). Om at være klinisk psykolog. I: S. Lunn (ed.), *Fra kromosomer til metaforer*, pp. 111-134. Dansk psykologisk Forlag. [23 sider]
- Pedersen, L. T., & Brinkmann, S. (2007). Introduktion til et spændingsfelt. I L. Tanggaard, & S. Brinkmann (red.), *Psykologi: forskning og profession* (s. 11-18). København: Hans Reitzel. [7 sider]
- Polkinghorne, D. (2007). Forskning og praktikeres beslutningsprocesser. I: S. Brinkmann & L. Tanggaard

- (red.) *Psykologi: forskning og profession* (s. 19-45). København: Hans Reitzels Forlag [26 sider]
- Principerklæringen om evidensbaseret psykologisk praksis, Dansk Psykologforening:
<http://www.dp.dk/retningslinjer-for-evidensbaseret-psykologisk-praksis/> [3 sider]
- Schultz, T. Notat, *Særlig støtte til børn og unge* [16 sider]
- Schön, D. A. (2006) *Den reflekterende praktiker*. Forlaget KLIM kap. 4+5, pp. 97-115 & 116-146 [45 sider].
- Spring, B. (2007). Evidence-Based Practice in Clinical Psychology: What It Is, Why It Matters; What You Need to Know. *Journal of Clinical Psychology*, Vol. 63(7), 611-631 [20 sider].
- Svendsen, I.L. og Hartoft, H. (2013) Kommunernes almindelige tilsynsforpligtelse – de juridiske rammer, Kap. 3, s. 47-65 i *Socialfaglig ledelse, Børne- og ungeområdet* (Karin kildedal, Erik Laursen og Randi Riis Michelsen (red.), Samfundslitteratur. [uddrag på 10 sider]
- Thuesen, M.(2015) Terapeutens behov for at hele. *Matrix* 32:1, 4-26 [23 sider]
- Øvreide, H. (2013). *Fagetikk i Psykologisk Arbeid*. Kristianssand: Høyskoleforlaget, kap. 7-10, side 124-204 [80 sider]

Alle love og konventioner kan findes på www.retsinformation.dk

Følgende omtales: [ca. 15 sider]

Grundloven (§ 3)

Psykologloven

Service-loven (kap. 11, dvs. §§ 46, -48, 49a, 49b, 50, 50a-c, §146, 152,153, 154,155b)

Forvaltningsloven (§§ 27-32)

Retsplejeloven (§ 168-171, 178-180)

Offentlighedsloven (§ 6)

Straffeloven (§§78,79, 152-152e)

Lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet (§§ 19-37)

Sundhedsloven (§§40-50)

Persondataloven (§§5,6,7 og 8)

Forældreansvarsloven (§§ 1- 12, 17-19)

Socialretssikkerhedsloven, (§ 11 c)

Psykiatriloven (§§ 1 – 10)

Værgemålsloven (§§ 1 – 11)

FN's børnekonvention (art. 3 og art. 12)

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (art. 8)

I alt: 527 sider

Psykologisk testning

Modultitel: Psykologisk testning, 5 ECTS
Stadskode: HEA770004D
Placering: 7. Semester
Modulansvarlig: Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk). Undervisere: Thomas Alrik Sørensen, Jens Østergaard Riis, Svend Erik Olsen, Hanne Bruun Søndergaard Knudsen, Kristine Jensen de Lopéz, Thomas Koester, Ole Michael Spaten og Mette Thuesen.
Antal seminarhold: 4 seminarhold (samme grupper som de der er etableret i modulet " <i>Samtaleteknik og intervention</i> ").
Type og sprog: Modulets type: Kursusmodul Angivelse af sprog: Dansk
Mål: Viden om og forståelse af <ul style="list-style-type: none">
• forskellige testtyper og de særlige vilkår ved testning af specielle målgrupper,
• indsigt i konstruktionen af tests,
• testning som et af flere redskaber i personundersøgelser og ved belysning af teoretiske begreber. Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
• og erfaring på begynderniveau med brug af nogle af de mest almindelige tests,
• at kunne skabe alliance omkring testning og i at sætte testning i en relevant sammenhæng med anden psykologfaglig iagttagelse. Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
• at danne sig overblik over og tilrettelægge brug af psykologiske tests,
• at kunne vurdere og vælge egnede tests i forhold til en konkret psykologisk problemstilling.
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: Psykologisk testning er placeret på uddannelsens 7. Semester. I forbindelse med modulet udbydes et modul kombineret med forelæsninger og testøvelses-seminarer. Kurset omfatter:

- Introduktion til forskellige psykologiske testtyper herunder kognitive, personligheds- og sociometriske test
- Gennemgang af nogle af de mest almindelige tests
- Teori om forhold ved testning af særlige målgrupper (fx børn)

De obligatoriske testøvelsesseminarer:

- Øvelser i at kunne tilrettelægge anvendelsen af forskellige typer af test
- Øvelser i at kunne gennemføre mindre testforløb

Omfang og forventet arbejdsindsats:

5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
3 forelæsninger à 2 timer	6
4 seminargange á 2 timer, per hold	8
2 seminargange á 4 timer, per hold	8
Læsning og forberedelse	111
Eksamen, MC-opgave	2

Antal forelæsninger: 3 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminartimer: 16

Antal seminarhold: 4

Deltagere: 7. semester studerende

Deltagerforudsætninger: BA

Modulaktiviteter (kursusgange med videre):

Formålet med kurset er, at deltagerne opnår et elementært kendskab til psykologisk testning. Der er ikke tale om en uddannelse i testning – denne opnås først gennem en god praktisk erfaring med tilhørende supervision efter endt uddannelse. Kurset er et grundlag at opbygge erfaring på, en kort introduktion til psykologisk testning, hvor der også vil være praktiske øvelser. På kurset gennemgås forskellige testtyper – både deres teoretiske grundlag, deres konstruktion, deres brug og deres resultater. Dette giver et grundlag for vurdering af anvendelsesområder for tests samt for kvalificeret stillingtagen til gyldigheden af de resultater, der opnås med testning.

Nr.	Titel/emne	Underviser(e)
1.	Psykometri og testkonstruktion	Thomas Alrik Sørensen
2.	Neuropsykologisk testning	Jens Østergaard Riis
3.	Konstruktion og anvendelse af tests med én og tosprogede børn	Kristine Jensen de López og Hanne B. S. Knudsen
4.	Konstruktion og anvendelse af tests indenfor militæret	Svend Erik Olsen
5.	Konstruktion og anvendelse af projektive tests	Mette Thuesen
6.	Konstruktion og anvendelse af personlighedstests	Ole Michael Spaten
7.	Konstruktion og anvendelse af erhvervspsykologiske tests	Thomas Koester

#1 Psykometri og testkonstruktion

2 timer ved Thomas Alrik Sørensen.

Denne forelæsning beskæftiger sig med konstruktion af psykologiske test. Først vil forskellige teoretiske og metodiske tilgange til test-konstruktion blive gennemgået. Dernæst vil der med afsæt i konkrete eksempler blive demonstreret, hvordan man kan undersøge målte fænomeners struktur ved brug af faktoranalyse. Afslutningsvis præsenteres der en række metoder til vurdering af tests psykometriske egenskaber i forhold til standarderne om pålidelighed og gyldighed.

Litteratur:

Ivanouw, J. (2006). Psykometri (Kapitel 4, side 97-159). i Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E. L., Poulsen, S., & Rosenbaum, B. (2006). *Assessmentmetoder: Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag. [62 sider].

#2 Neuropsykologisk testning

2 timers forelæsning og 4 timers seminarhold ved Jens Østergaard Riis.

Undervisningen har til formål at danne grundlag for at forstå den konkrete brug af kognitive tests i klinisk praksis. Der fokuseres på almen udredning af evner, herunder intelligens samt på at belyse anvendelsen af kognitive prøver ved sygdomme som f.eks. depression og skizofreni eller visse medicinske sygdomme. Desuden vægtes anvendelsen inden for neuropsykologi højt. Brug af tests ved positiv udvælgelse efter specielle færdigheder ved f.eks. optagelseskrav eller ansættelser i specielle fag berøres, om end overfladisk. Undervisningen består af:

1. Gennemgang af anvendelsesområder for testning af voksne
  - a. Kliniske undersøgelser
  - b. Erhvervsmæssige undersøgelser
  - c. Forskningsbaserede undersøgelser
2. Gennemgang og øvelser med eksempler på konkrete kognitive tests
3. Øvelser i testning og scoring, samt udregning af samlede testscores, WAIS-IV

Forelæsning:

1. Om overordnede aspekter

- a. Indledende eksempler: Ur, Rey15, PASAT, SART i plenum.
- b. Hvad karakteriserer en test i forhold til "eksperimentel procedure" og "opgave"
- c. Settings for testning
- d. Rapportering af resultater, z-scores
- e. Etik om brug af tests: eksempler fra DP og norske PF.
- f. Om litteraturen

2. WAIS

- a. Historien om WAIS og intelligensundersøgelser
- b. WAIS IV som redskab – hvad indeholder en formel test.
- c. Kendskab til begreberne pålidelighed (reliabilitet) og validitet
- d. Uddele scorings ark fra WAIS IV
- e. Gennemgå testens enkelte delprøver kort.

3. WAIS IV scores og indekser

- a. IK hele skalaen
- b. Verbal forståelse, Perceptuel ræsonnering, Arbejdshukommelse, Forarbejdningshastighed.
- c. Normalfordelinger

Seminarhold: (i 4 hold)

1. Øvelser med tests og testadministration
  - a. Skemaer uddeles – ordmobilisering, selective reminding
  - b. Teste to og to

- c. Indsamling
- d. Håndtering af data
- 2. Øvelser i testning
  - a. Testeradfærd
  - b. Sprogbrug, pauser, mimik, omgivelser
  - c. 2-3 sproglige delprøver fra WAIS: ordforråd, information, ligheder – selvadministration
  - d. 2-3 handleprøver fra WAIS: terningmønstre, matrice-problemløsning – selvadministration
- 3. Udregning af IQ og andre scores ud fra eksempler
  - a. 2 testprofiler
- 4. Rapportering og tolkning af testscores i lyset af andre oplysninger
  - a. Etik omkring formidling
  - b. Hvordan bruges en test i en samlet undersøgelse

Litteratur:

- Ivanouw, J. (2006). Psykometri (Kapitel 4, side 97-159) i Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E. L., Poulsen, S., & Rosenbaum, B. (2006). *Assessmentmetoder: Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag. [62 sider].
- Lezak, M. D., Howieson, D. B., & Lorin, D. W. (2004). *Neuropsychological Assessment*. (4th Ed). New York: Oxford University Press. Kapitel 4 og 5. (side 86-132) [46 sider].
- Lichtenberger, E. O., & Kaufman, A. S. (2013). *Essentials of WAIS-IV Assessment*, 2nd ed. New York: John Wiley & Sons, Inc. (side 353-389) [36 sider].

#3 Konstruktion og anvendelse af tests med én og tosprogede børn

4 timers seminarhold ved Kristine Jensen de Lopéz og Hanne B. S. Knudsen.

I undervisningen præsenteres dels en række tests, som anvendes til at undersøge kognitive og kommunikative færdigheder hos småbørn og skolebørn og dels selvevaluerings- og ratingskalaer. Der vil primært være en introduktion til tests og subtests som indfanger forskellige komponenter af børns kognitive færdigheder, og der fremstilles en kritisk anvendelse af WISC-IV. Desuden introduceres tests, der er udviklet til at indfange barnets kommunikative- og eksekutive færdigheder, herunder TROG-2, BRIEF og CCC, samt forskellige former for selvevaluerings- og ratingskalaer: SDQ og Beck Youth Inventories (BYI). Endelig vil forelæserne præsentere erfaringer fra igangværende international forskning vedr. tværkulturel testning og udvikling af testmateriale.

Vi vil endvidere komme ind på baggrunden for de forskellige test, test udvikling, test validering og standardisering. Derudover vil vi ligeledes diskutere forcer og begrænsninger ved anvendelse af tests i den børnepsykologiske udredning og tolkning af testresultater. Der vil endvidere indgå konkrete øvelser i anvendelsen og tolkningen af testen.

Litteratur:

- Huizinga, M. & Smidts, D. (2011). Age-related changes in executive functions: a normative study with the Dutch version of the behavior rating inventory of executive function. *Child Neuropsychology*, 17, 51-66.
- Jensen de López, K. & Knüppel, A. (2010). *Tilpasning, standardisering og validering af den danske version af Test for Reception of Grammar-2 (TROG2). I: Børnesprog – fra 12*. Nordiske Symposium om Børnesprogforskning. (Vejleskov, H. (red.)). Forlaget UCC. (side 47-55).
- Ketelaars, M., Cuperus, J. M., van Daal, J., Jansonius, K., & Verhoeven, L. (2009). Screening for pragmatic language impairment: The potential of the children's communication checklist. *Research in Developmental Disabilities*, 30, 952-960.
- Smedje, H., Broman, J. E., Hetta, J., & Knorrning, A. L. (1999). Psychometric properties of a Swedish version of the Strengths and Difficulties Questionnaire. *Journal of European Children and Adolescent Psychiatry*, 8(2), 63-70.
- Smedler, A. & Tideman, E. (2011). *At teste børn og unge. Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse*. Hans Reitzels Forlag. (side 45-64, 99-113, 117-128, og 165-200).
- Toplak, M. E., West, R.F., & Stanovich, K. E. (2013). Practitioner Review: Do performance-based measures and ratings of executive function assess the same construct? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(2), 131-143.

#4 Konstruktion og anvendelse af tests indenfor militæret

2 timers seminarhold ved Svend Erik Olsen.

Med udgangspunkt i Danmarks mest benyttede test, Sessionsprøven/BPP, vil forskellige test og problematikker i forbindelse med testanvendelse blive diskuteret. Formålet er at give deltagerne en fornemmelse af, hvorledes bagvedliggende (psykometriske) testbegreber og psykologiske teoridannelser og problematikker håndteres i praktiske sammenhænge. Det forudsættes, at de almindelige testbegreber (fx validitet, reliabilitet, normer, korrelationer) er kendte på et begynderplan. Det samme gælder almindelige psykologiske teoridannelser/begreber (fx intelligens, fem-faktor teori).

Litteratur:

Elsass, P. et al. (red.) (2006). *Assessmentmetoder. Håndbog for psykologer og psykiatere*. Dansk Psykolog

Forlag. kapitel 4, 9, 13, 26 og 33.

Furnham, A. (2008). HR Professionals' Beliefs About, and Knowledge of Assessment Technique and Psychometric Tests. *International Journal of Selection and Assessment*, 16(3), 300-305 [5 sider].

Kousgaard, E. (2003). *50 år med intelligensprøven BPP*. Kbh.: Forsvarsakademiet, side 4-26 [22 sider].

#5 Konstruktion og anvendelse af projektive tests

2 timers seminarhold ved Mette Thuesen.

Der gives et indblik i teorierne bag projektive tests samt deres anvendelighed i personlighedsvurdering, diagnostisk og differentialdiagnostik. I forhold til diagnostik kan testene f.eks. bruges, når der er tvivl om hvorvidt patienten er psykotisk, eller hvis der er tvivl om det psykotiske har en skizofren kvalitet. Eller er det demens eller depression? Eller hvordan forvalter patienten sin aggression og er han farlig? Der vil blive mulighed for at se, hvordan Rorschach og TAT ser ud og kort eksperimenter med disse.

Litteratur:

Elsass, P. et al. (red.) (2006). *Assessmentmetoder. Håndbog for psykologer og psykiatere*. Dansk Psykolog Forlag. (side 597-604 og 651-669).

Mortensen, et al. (1987). *Rorschach-testning. En grundbog*. Dansk psykologisk forlag. (side 13-52 og 111-130).

#6 Konstruktion og anvendelse af personlighedstests

2 timers forelæsning ved Ole Michael Spaten og instruktørundervisning 2 timers seminarhold.

Forelæsningen fremstiller en kritisk anvendelse af prøveinstrumenterne NEO PI-R, NEO-PI-3 samt Big-5 Markers. Forelæsningen vil indledningsvist diskutere anvendelsen af selvrapporteringsmetoder i forhold til væsentlige forskningsmetodologiske spørgsmål som f.eks. validitet, reliabilitet og generaliserbarhed. Endvidere vil brugen af instrumentet, indsamlingen af data, analysen og rapporteringen af resultater blive fremstillet som eksempel og som oplæg til seminarholdenes konkrete arbejde med NEO-PI-3 via instruktørundervisning og i grupper på 2 og 2.

Litteratur:

De Fruyt, F., De Bolle, M., McCrae, R. R., Terracciano, A., & Costa Jr, P. T. (2009). Assessing the universal structure of personality in early adolescence: The NEO-PI-R and NEO-PI-3 in 24 cultures. *Assessment*, 16(3), 301-311 [10 sider]

Hansen, H. S., & Mortensen, E. L. (2006). Neuroticism, Extraversion, Openness, Personality Inventory-

Revised (NEO PI-R). I Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E. L., Poulsen, S., Rosenbaum, B. (red.). *Assessmentmetoder – Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag. (side 305-327) [18 sider].

Howard, G. S. (1990). On the construct validity of self-reports: What do the data say? *American Psychologist*, 45(2) 292-294 [2 sider].

Ivanouw, J., Rosenbaum, B. (2006). Selvrapporteringstest. In Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E. L., Poulsen, S., Rosenbaum, B. (red.). *Assessmentmetoder – Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag. (side 179-182). [3 sider].

Kagan, J. (1990). Validity is local. *American Psychologist*, 45(2) 294-295 [1 side].

McCrae, R. R., Costa Jr, P. T., & Martin, T. A. (2005). The NEO-PI-3: A More Readable Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 84(3), 261-262 [2 sider]

#7 Konstruktion og anvendelse af erhvervspsykologiske tests

2 timers seminarhold ved Thomas Koester.

Vi gennemgår - under overskriften "Erhvervspsykologisk testning (voksne)" og med udgangspunkt i en konkret case - hvordan personlighedstests og kognitive tests kan anvendes i praksis til at vurdere medarbejdergrupper i en stor international virksomhed. Fokus er på medarbejdernes sikkerheds- og risikoadfærd, og medarbejderne kommer fra lande såsom Egypten, Jordan, Irak, Pakistan, Indien, Polen, Ukraine og Rusland.

Litteratur:

Spaten, O. M., Miller, T., & Rasmussen, P. (2015). Personlighedstest og aptitudetest i erhvervslivet. In K. Andreassen, M. Buchardt, A. Rasmussen & C. Ydesen (Eds.), *Test og prøvelser - Oprindelse, udvikling, aktualitet* (pp. 283-303). Aalborg: Aalborg University Press.

Elsass, P. et al. (red.) (2006). *Assessmentmetoder. Håndbog for psykologer og psykiatere*. Dansk Psykolog Forlag. Kapitel 3, 4 og 5 (pp. 87-178).

Samlet litteraturliste (504 sider):

De Fruyt, F., De Bolle, M., McCrae, R. R., Terracciano, A., & Costa Jr, P. T. (2009). Assessing the universal structure of personality in early adolescence: The NEO-PI-R and NEO-PI-3 in 24 cultures. *Assessment*, 16(3), 301-311 [10 sider]

Elsass, P. et al. (red.) (2006). *Assessmentmetoder. Håndbog for psykologer og psykiatere*. Dansk Psykolog Forlag. Kapitel 3, 4 og 5 (87-178) [91 sider] + (179-182) [3 sider] + kap. 9 (245-258) [13 sider] + Kapitel 13 (305-327) [18 sider] + kapitel 26 (519-536) [13 sider] + side 597-604 [7 sider], side 651-669 [18 sider] og kapitel 33 (703-713) [10 sider] = I alt 173 sider

- Furnham, A. (2008). HR Professionals' Beliefs About, and Knowledge of Assessment Technique and Psychometric Tests. *International Journal of Selection and Assessment*, 16(3), 300-305 [5 sider].
- Huizinga, M. & Smidts, D. (2011). Age-related changes in executive functions: a normative study with the Dutch version of the behavior rating inventory of executive function. *Child Neuropsychology*, 17, 51-66 [15 sider].
- McCrae, R. R., Costa Jr, P. T., & Martin, T. A. (2005). The NEO-PI-3: A More Readable Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 84(3), 261-262 [2 sider]
- Mortensen, et al. (1987). *Rorschach-testning. En grundbog*. Dansk psykologisk forlag. Side 13-52 og 111-130 [58 sider].
- Jensen de López, K., & Knüppel, A. (2010). *Tilpasning, standardisering og validering af den danske version af Test for Reception of Grammar-2 (TROG2). I: Børnesprog – fra 12*. Nordiske Symposium om Børnesprogforskning. (Vejleskov, H. (red.)). Forlaget UCC. (side 47-55) [8 sider].
- Ketelaars, M., Cuperus, J. M., van Daal, J., Jansonius, K. & Verhoeven, L. (2009). Screening for pragmatic language impairment: The potential of the children's communication checklist. *Research in Developmental Disabilities*, 30, 952-960 [9 sider].
- Kousgaard, E. (2003). *50 år med intelligensprøven BPP*. Kbh.: Forsvarsakademiet, side 4-26 [22 sider].
- Lezak, M. D., Howieson, D. B., & Lorin, D. W. (2004). *Neuropsychological Assessment*. (4th Ed). New York: Oxford University Press. Kapitel 4 og 5. (side 86-132) [46 sider].
- Lichtenberger, E. O., & Kaufman, A. S. (2013). *Essentials of WAIS-IV Assessment*, 2nd ed. New York: John Wiley & Sons, Inc. (side 353-389) [36 sider].
- Smedje, H., Broman, J. E., Hetta, J., & Knorrning, A. L. (1999). Psychometric properties of a Swedish version of the Strengths and Difficulties Questionnaire. *Journal of European Children and Adolescent Psychiatry*, 8(2), 63-70 [7 sider].
- Smedler, A., & Tideman, E. (2011). *At teste børn og unge. Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse*. Hans Reitzels Forlag. (side 45-64, 99-113, 117-128, og 165-200) [80 sider].
- Toplak, M. E., West, R. F., & Stanovich, K. E. (2013). Practitioner Review: Do performance-based measures and ratings of executive function assess the same construct? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(2), 131-143 [12 sider].
- Howard, G. S. (1990). On the construct validity of self-reports: What do the data say? *American Psychologist*, 45(2), 292-294 [2 sider].
- Kagan, J. (1990). Validity is local. *American Psychologist*, 45(2), 294-295 [1]
- Spaten, O. M., Miller, T., & Rasmussen, P. (2015). Personlighedstest og aptitudetest i erhvervslivet. In K. Andreassen, M. Buchardt, A. Rasmussen, & C. Ydesen (Eds.), *Test og prøvelser - Oprindelse, udvikling, aktualitet*. Aalborg: Aalborg University Press. (side 283-303) [20 sider].

Modulet afsluttes på 7. semester med:

Prøve 4

En individuel intern skriftlig prøve, der er en multiple-choice eksamen.

Prøven: Multiple-choice opgave.

Prøvetid: 2 timer.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.

Bedømmelsesform: Der gives karakter efter 7-trinsskalaen.

Hjælpemidler: Eksaminanden kan ikke medbringe hjælpemidler til prøven.

Prøvens omfang: 5 ECTS-point.

Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie. Ved bedømmelsen af prøvepræstationen vil der med henblik på opnåelse af karakteren 12 blive lagt vægt på, at den studerende demonstrerer en udtømmende opfyldelse af fagets mål med ingen eller få uvæsentlige mangler.

Syge-/reeksamen i "Psykologisk testning"

En individuel intern skriftlig stedprøve.

Prøven har form af et essay.

Prøvetid: 3 timer.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.

Bedømmelsesform: Der gives karakter efter 7-trinsskalaen.

Hjælpemidler: Eksaminanden kan ikke medbringe hjælpemidler til prøven

Prøvens omfang: 5 ECTS-point.

Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie. Ved bedømmelsen af prøvepræstationen vil der med henblik på opnåelse af karakteren 12 blive lagt vægt på, at den studerende demonstrerer en udtømmende opfyldelse af fagets mål med ingen eller få uvæsentlige mangler.